

UNIVERZITA KARLOVA

Filozofická fakulta

Katedra filmových studií

Bakalářská práce

Ondřej Černý

Filmy NAšich LEt

Films of Our Times

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval vedoucímu své práce doc. PhDr. Ivanu Klimešovi za odborné vedení, cenné rady a podnětné připomínky během celého průběhu psaní této práce. Rovněž bych chtěl poděkovat lidem z organizačního týmu festivalu Finále Plzeň, jmenovitě pak především výkonnému řediteli Petru Veruňkovi, DiS. za čas, který mi věnoval při poskytování klíčových informací vedoucích k porozumění dané problematice. Mé díky v tomto směru patří i PhDr. Květuši Sokolové, vedoucí Odboru kultury Magistrátu města Plzně, bývalému dlouholetému řediteli festivalu Ing. Ivanu Jáchimovi, dramaturgovi archivních sekcí Mgr. Jaroslavu Sedláčkovi a PhDr. Milice Pechánkové. V neposlední řadě bych chtěl poděkovat všem, kteří mi nějakým způsobem pomohli při výzkumu a psaní, především pak své rodině za nekonečnou trpělivost a podporu.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 10. srpna 2019

Ondřej Černý

Abstrakt

Tato práce pojednává o filmovém festivalu Finále Plzeň, který každý rok na jaře prezentuje svým návštěvníkům systematický průřez českou filmovou tvorbou. Festival se soustředí výhradně na nové domácí snímky a seriály, které v rámci soutěžních sekcí oceňuje, ale v jeho programu nalezneme i nespočet nesoutěžních projekcí zahrnujících archivní nebo zahraniční filmy. To souvisí s dramaturgií festivalu, která se v průběhu let výrazně proměnila a pomohla integrovat Finále do evropské festivalové sítě. Hlavním tématem práce bude podoba Finále pod novým vedením, které přehlídku organizuje od roku 2016 a jehož stěžejním cílem je právě změna směřování a celková obroda této tradiční kulturní akce.

Klíčová slova

filmový festival, Finále Plzeň, Plzeň, Film Servis Plzeň, český film, festivalová studia, normalizace

Abstract

This thesis is devoted to the film festival Finále Plzeň which showcases to its visitors every spring a complex summary of Czech cinema. Even though the festival's main objective are new inland movies and TV shows, which are presented and awarded within special competitive sections, in its accompanying programme there are countless noncompeting archive and foreign films. This is due to the festival's dramaturgy that has been completely overhauled and helped with the festival's integration into European film festival net. The main focus of this paper is the current reimagination of this festival under the new management that organizes this event since the year 2016 and aims towards a complete renaissance of this traditional film event.

Key words

film festival, Finále Plzeň, Pilsen, Film Servis Plzeň, Czech cinema, festival studies, normalization period

OBSAH

OBSAH.....	5
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	7
ÚVOD.....	9
1. HISTORIE FESTIVALU FINÁLE PLZEŇ.....	13
1.1 První éra (1968–1970)	13
1.2 Druhá éra (od roku 1990)	16
1.2.1 Dominik centrum	18
2. FILM SERVIS PLZEŇ.....	21
3. SOUČASNÁ PODOBA FESTIVALU (2016–2019).....	24
3.1 Vyhlášení grantového programu na roky 2016–2019	26
3.2 Obecná charakteristika	27
3.3 Program	30
3.3.1 Soutěžní sekce	31
3.3.2 Nesoutěžní sekce	34
3.3.3 Archivní sekce	37
3.3.4 Doprovodný program	40
3.3.5 Industry program	42
3.4 Poroty	43
3.4.1 Mezinárodní poroty	44
3.4.2 Studentské poroty	47
4. FINÁLE PLZEŇ JAKO FESTIVAL NÁRODNÍHO FILMU	51
4.1 Politika výběru filmů	51
4.2 Spřátelené festivaly národního filmu	53
4.3 Ozvěny	56
5. FESTIVAL V KONTEXTU PLZEŇSKÉ KULTURY	58
5.1 Vztah města a festivalu	58
5.1.1 Další podpora festivalu	60
5.2 Město jako zřizovatel festivalu	61
ZÁVĚR	63
PRAMENY A LITERATURA	65
Archivní fondy	65
Literatura	65

Internetové zdroje	67
SEZNAM PŘÍLOH.....	70
Příloha č. 1: Statut festivalu	71
Příloha č. 2: Festivalové ceny	75
Příloha č. 3: Festivalová loga	81
Příloha č. 4: Složení festivalových porot v letech 2014–2019	85
Příloha č. 5: Nejstarší české filmové festivaly	91

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AČFK – Asociace českých filmových klubů

AFO – Academia Film Olomouc

AMP – Archiv města Plzně

CFČSF – Celostátní festival českých a slovenských filmů

ČR – Česká republika

ČSFÚ – Československý filmový ústav

DCP – Digital Cinema Package

FAMU – Filmová a televizní fakulta Akademie múzických umění v Praze

FČSF – Festival českého a slovenského filmu

FF – filozofická fakulta

FFP – Filmový festival pracujících

FIAPF – Mezinárodní federace asociací filmových producentů

FITES – Filmový a televizní svaz

Kč – koruna česká

Kčs – koruna československá

KPFU – Klub přátel filmového umění

KVIFF – Mezinárodní filmový festival Karlovy Vary

LFŠ – Letní filmová škola

MFF – mezinárodní filmový festival

MMP – Magistrát města Plzně

MU – Masarykova univerzita

obr. – obrázek

o. p. s. – obecně prospěšná společnost

RMP – Rada města Plzně

s. r. o. – společnost s ručením omezeným

tab. – tabulka

USA – Spojené státy americké

ZČU – Západočeská univerzita v Plzni

ZMP – Zastupitelstvo města Plzně

z. s. – zapsaný spolek

Před úvodem

Festival Finále Plzeň si během svého dlouhého trvání prošel několikerou změnou jména a ještě v nedávné minulosti panovaly určité zmatky ohledně jeho názvu ze strany samotných organizátorů při vlastní propagaci na webových stránkách. S novým vedením se festival od roku 2016 oficiálně jmenuje *Finále Plzeň* a při jeho prezentaci je přísně dbáno na dodržování tohoto úzu. Označení festivalu tímto souslovím se sice v oficiálních listinách objevuje již dříve a samo o sobě má komplexní historii, ale teprve od roku 2016 a změny vedení lze pozorovat konzistentní propagaci pod tímto názvem. Pro snazší orientaci čtenářů budu v celé práci festival nazývat právě takto, a to i při popisování dřívějších etap festivalu, případně jej ve zkrácené variantě budu jednoduše označovat jako Finále.

ÚVOD

„Finále je ovšem sympatické především tím, že o ceny tady jde až na druhém místě. Hlavní jsou filmy a lidé, kteří je dělají, takže kdyby se během přehlídky rozhodl Plzeň zase někdo bombardovat, zničil by celou českou kinematografi.“

Petr Bílek, Premiere 6/2001

Tématem mé bakalářské práce je filmový festival Finále Plzeň, tradiční přehlídka zaměřená na domácí filmovou produkci, která se v Plzni pořádá již od roku 1968. Festival má složitou historii a prošel si mnoha úskalími, přesto dnes patří k nejvýznamnějším kulturním akcím ve městě a je tradiční a neodmyslitelnou součástí plzeňského veřejného života. Pro mě jako rodilého Plzeňana festival již dlouhé roky představuje událost, která je každoročně na jaře veřejně exponována a přitahuje k sobě plno pozornosti. Poprvé jsem ale na festival zavítal až v roce 2016 během jeho 29. ročníku, který byl po dlouhé době pořádán novým organizačním týmem, a velkoryse pojatá reklamní kampaň mě dokázala přimět k návštěvě, ačkoliv mě dramaturgické zaměření Finále doposud příliš neoslovovalo.

Brzy jsem pochopil, že mezi změnou pořadatele a prezentací festivalu na veřejnosti existuje přímá úměra. Společnost Film Servis Plzeň, která převzala nad festivalem patronát, se rozhodla razantně změnit identitu Finále nejen co se týče celkové vizuální podoby festivalu, jakož i složení programu, dramaturgie a cílové skupiny. Finále Plzeň je od roku 2016 zkrátka úplně jinou akcí, než jakou bylo například na přelomu tisíciletí, ale třeba i v roce 2012, kdy festival slavil jubilejní 25. ročník. Ve své práci se tedy hodlám zaměřit na to, jaká je současná podoba festivalu, a pokusím se postihnout změny, kterých doznal oproti předchozím ročníkům, z nichž byla většina pořádána jediným stabilním týmem. Mým cílem je zasadit Finále Plzeň do širšího kontextu a globální festivalové kultury a zjistit, jakým způsobem v ní funguje přehlídka takto úzce a specificky zaměřená na malou národní kinematografii, která však zároveň má mnohé unikátní rysy a jejíž význam přesahuje regionální i nacionální diskurz.

Důvodem výběru tématu bylo kromě lehce patriotické touhy lépe poznat tradiční filmovou akci pořádanou v mém městě i moje dlouhodobé zaujetí českým filmem (na čemž má pravidelné navštěvování Finále Plzeň jistě významný podíl), a to nejen

z historického pohledu, ale i v jeho současnosti. Třebaže je zcela jiný než centralizovaný státní monopol existující od konce druhé světové války až do rozdělení Československa, je tuzemský filmový průmysl zdravý a čilý a v rámci evropského kontextu vykazuje nebývale dobrý růst ve výrobě i návštěvnosti. Na tom má kromě historicky nejvyššího přísunu peněz ze strany státních institucí zásluhu i další podpora pěstování filmové kultury, například právě v podobě akcí, jakou je Finále.

Festival se pro mě stal neodmyslitelnou součástí roku a rád se na něj vracím, v posledních letech i na pozici člena produkčního týmu, což ještě více prohlubuje můj zájem o tuto akci a porozumění procesům, které se uvnitř takové přehlídky odehrávají. Možnost poznat Finále z druhé strany mě jen utvrdila v tom, že si festival zaslouží pozornost, kterou moje práce v akademickém prostředí filmových studií snad alespoň v malé míře vyvolá.

Pro plné pochopení problematiky shledávám nutným nejprve představit historii festivalu od jeho založení až do současnosti, abych objasnil procesy v jeho zákulisí a výzvy, kterým musel za uplynulé půlstoletí čelit. Podrobně tedy popíši klíčové ročníky a zlomy v historii Finále v obou jeho érách, což nám pomůže zorientovat se ve změnách, kterými festival v nedávné minulosti prošel.

Ve druhé a třetí kapitole se pak již věnuji jádru své práce, a sice Finále Plzeň v letech 2016–2019. Tyto kapitoly přibližují současnou podobu festivalu v režii Film Servisu nejen optikou jejich programového a dramaturgického uchopení, ale i z hlediska organizačního a ryze praktického; kromě nové vize festivalového směřování proto líčím i specifika programu, ocenění a míst, kde se Finále v současné době pořádá. Konkrétní popisy dokládám na příkladu 31. ročníku konaném v dubnu 2018, tj. krátce předtím, než jsem začal svou práci psát. Šlo o třetí ročník pořádaný Film Servisem a v té době již v realizačním týmu proběhla určitá autoevaluace, jak se akce vydařila, zároveň však plně běžely přípravy na další ročník. Byl jsem tak svědkem nečekané dynamiky, kdy se jeden ročník uzavíral a druhý aktivně chystal.

Čtvrtá kapitola se zaměřuje na Finále Plzeň jakožto přehlídku národní kinematografie a přibližuje její význam pro tuzemský film. Popisuje vazby na evropské festivalové prostředí a to, jakou roli festival hraje při uvádění českých filmů mimo jejich klasický

distribuční okruh. Z hlediska výzkumu aktuálního směřování festivalu je tato kapitola dost možná nejdůležitější pro to, aby si čtenář mohl utvořit představu o tom, jak se v letech 2016–2019 proměnila koncepce Finále.

V poslední, páté kapitole se pak soustředím na Finále Plzeň jako kulturní akci a zjišťuji, jak festival funguje v rámci plzeňského kulturního života. Rozebírám historický vztah mezi městem a festivalem nejen v podobě finanční a další podpory od navázání užší spolupráce na počátku 90. let až do současnosti, ale především samotný fakt, že Magistrát města Plzně je zřizovatelem festivalu. Tato skutečnost, mezi dalšími rysy, činí z Finále Plzeň minimálně v českém prostředí unikát.

V přílohách čtenář kromě statutu Finále nalezne materiály, které symbolicky ilustrují proměny festivalu v průběhu celého jeho konání. Různé podoby loga a ceny Ledňáčka názorně dokládají, jak se měnila vizuální image přehlídky, a dávají tušit její proměňující se význam v rámci kulturního a společenského života v regionu i v celonárodním měřítku, jakož i roli, jakou festival hrál v ročním cyklu československého filmového průmyslu. Seznamy porotců z šesti posledních ročníků poté přímo ukazují tendenci globalizovat Finále a pozvednout jej nad úroveň přehlídky národní kinematografie a současně vypovídají o silicím cílení na mladší generaci návštěvníků. A protože Finále zároveň patří k nejstarším stále probíhajícím filmovým přehlídkám u nás, pro uvedení festivalu do patřičného kontextu uvádím v poslední, páté příloze spolu s krátkou historií pořádání akcí tohoto charakteru i stručný výpis několika takových tradičních tuzemských filmových festivalů. Kritériem výběru bylo, aby jejich první ročník proběhl ještě před založením Finále v roce 1968, jde tedy o přehlídky s více jak padesátiletou tradicí a historií.

S ohledem na nízký stupeň pokrytí tohoto tématu v odborné literatuře jsem při práci s prameny vycházel především z archivních materiálů samotného festivalu a ústních rozhovorů s lidmi, kteří jsou nebo v minulosti byli zainteresováni do pořádání Finále a jsou znalí jeho vnitřních procesů. Neocenitelnými pomocníky se ukázaly být i archivní novinové a časopisecké články, pročež jsem provedl důkladné rešerše s cílem pokrýt mediální reflexi festivalu v periodikách a sdělovacích prostředcích s úmyslem vypořádat změnu při jeho veřejné prezentaci. Co se samotné metodiky týče, pracoval

jsem s materiály soustředícími se na výzkum filmových festivalů a v obecnější rovině pak s publikacemi zaměřenými na dějiny české kinematografie.

Věřím tedy, že moje práce může být přínosná a zájemcům přiblíží tento významný a klasický, ale přesto trochu opomíjený a nenápadný filmový festival, který již dávno není jen „malou domů“ při oceňování domácí filmové produkce, ale komplexní akcí s transnacionálními ambicemi. Tato práce si neklade za cíl prozkoumat všechna možná teoretická východiska, jakými lze na něj nahlížet, a nesnaží se ani postihnout všechny charakteristické rysy plynoucí z jeho postavení ve festivalové síti. Spíše se snaží čtenáře uvést do problematiky a může sloužit jako odrazový můstek k dalšímu výzkumu Finále Plzeň a jeho pozice na festivalovém poli, jakož i jeho komplikované historie. A pokud festival nesleví z vytyčených cílů a cesty, na níž se vydal, může mít v budoucnosti ještě větší potenciál.

1. HISTORIE FESTIVALU FINÁLE PLZEŇ

Filmový festival Finále Plzeň má mezi ostatními filmovými přehlídkami v České republice zvláštní postavení hned kvůli dvěma unikátním skutečnostem. Tou první je jeho výhradní a systematické zaměření na současnou českou produkci, tou druhou fakt, že byl festival založen vlastně dvakrát – byl zrušen a posléze úspěšně vzkříšen a přiveden do prosperity. Na následujících řádcích detailně vyličím historii obou hlavních období včetně všech významných dílčích proměn.

1.1 První éra (1968–1970)

Kultura filmových festivalů má v Plzni bohatou tradici. Již druhý ročník Filmového festivalu pracujících¹ se v roce 1949² rozšířil s dalšími městy i do západočeské metropole a vracel se tam pokaždé až do roku 1967, načež byl nahrazen právě Finálem.³

Počátky našeho jediného festivalu zaměřeného specificky na domácí filmovou tvorbu tedy sahají až do druhé poloviny 60. let, kdy se zrodila myšlenka uspořádat bilanční přehlídku československých snímků vzešlých z uvolněných politických a společenských poměrů tohoto období. Tento nápad v roce 1967 inicioval ředitel Krajského podniku pro film, koncerty a estrády v Plzni Ladislav Ženišek. S prosbou o pomoc při realizaci svého plánu se obrátil na výbor plzeňského filmového klubu⁴, který se měl pro festival pokusit vymyslet název.⁵ První ročník se konal v říjnu 1968, tedy paradoxně v době,

---

¹ Ačkoliv podle Ludka Havla ztratil Filmový festival pracujících postupem času svou podstatu a stal se masovou vyprázdněnou událostí umělé festivity, tolik typické pro podobné akce v období socialismu, úvodní dva ročníky s jejich soutěžním statusem ještě považuje za poctivý filmový festival se všemi jeho náležitostmi, pročež si zaslouží být zahrnut do plzeňské festivalové historie. Viz např. Luděk Havel, Manifestace v letním kině. *Cinepur* 18, 2011, č. 75, s. 68–69.

² Tedy pouhé tři roky po založení karlovarského festivalu, který byl první „poctivou“ filmovou přehlídkou u nás.

³ Luděk Havel, *Filmový festival pracujících a jeho funkce v kulturní politice komunistického režimu*. Brno: Ústav filmu a audiovizuální kultury, FF MU 2011 (disertační práce), s. 94–107.

⁴ Filmové kluby se vyvinuly z Klubu přátel filmového umění (KPFU), založeného v roce 1963. Prvním předsedou Celostátního výboru KPFU byl filmový historik, novinář, šéfredaktor časopisu *Kino* a plzeňský rodák František Goldscheider, jenž byl moderátorem prvních dvou a čtvrtého ročníku Finále, členem předsednictva pak byl i kritik, novinář a ředitel ČSFÚ Stanislav Zvoníček, předseda poroty prvních dvou ročníků. Prapůvodní tým festivalu tak měl skutečně těsné napojení na filmové kluby. Po revoluci se tato symbióza vrací v postavě Jana Kastnera, filmového historika a publicisty, který byl dlouholetým programovým ředitelem Finále a zároveň klíčovou postavou plzeňského filmového klubu a předsedou Asociace českých filmových klubů. Viz Tereza Dvořáková, *Alternativní kinodistribuce umělecky hodnotných filmů v ČR*. Praha: FAMU 2003 (diplomová práce), s. 14–15.

⁵ Podle vzpomínání dlouholetého festivalového fotografa Pavla Ptáka, který byl v roce 1967 členem plzeňského Filmového klubu a právě přes spolupráci s Ženiškem se dostal ke své pozici na festivalu, vymyslel název nové přehlídky jakýsi pan Vinař. I přes mé usilovné snahy se mi však nepodařilo dohledat, zda členové klubu Ženiškovi předložili i nějaké další návrhy jména.

kdy již bylo postupné politické tání a nabývání větších svobod, jež byly motivací vzniku festivalu, násilně přerušeno intervencí vojsk Varšavské smlouvy v srpnu téhož roku. Nový festival byl snad i proto zároveň vnímán jako symbolický dárek k 50. výročí založení Československa a 70. výročí československé kinematografie.

Slavnostní zahájení proběhlo 24. října 1968 v plzeňském kině Elektra, jež bylo s kapacitou překračující 1 100 míst k sezení největším biografem v zemi a stalo se pevným středobodem přehlídky a festivalovým centrem i v následujících letech. Festival, tehdy ještě nesoucí název *FINALE (Filmy NAšich LEt), festival českého a slovenského filmu v Plzni*⁶, hodlal divákům předvést to nejlepší, co domácí filmaři vytvořili mezi lety 1960 a 1968.⁷ To jest v éře, která měla pro československou kinematografii nepopiratelný význam a nastínila možnosti jejího dalšího směřování po řadě ideologicky zatížených, schematických a neinvenčních snímků z 50. let.

Porotci stáli před nelehkým úkolem vybrat soutěžní filmy ze tří stovek titulů natočených od počátku 60. let. Původně mělo soutěžit osm filmů, ale třináctičlenná komise svůj výběr nakonec rozšířila na šestnáct snímků⁸, mezi nimiž nechyběly budoucí nadčasové filmy velebené kritiky jako *Ostře sledované vlaky* či *Marketa Lazarová* i divácky oblíbené kusy typu *Starců na chmelu*. Do užšího výběru se dostalo pět snímků⁹ a hlavní cenu Ledňáčka si spolu s finanční odměnou 100 tisíc Kčs nakonec odnesl film Evalda Schorma *Každý den odvahu*.¹⁰ Na základě ankety čtrnáctideníku Kino byly uděleny i ceny pro nejoblíbenějšího herce, herečku a film.¹¹ Byl to právě tento pestrobarevný pták, který se stal festivalovou cenou, jenž měl symbolizovat naději vkládanou do následujících let po událostech Pražského jara. Ostatně i název ocenění odkazoval

---

⁶ Již v počátcích festivalu se ale používala počeštěná varianta *FINÁLE*. Variantu s dlouhým *Á* můžeme nalézt dokonce i v samotném slavném logu festivalu od výtvarníka Josefa Jíchy, představeném v prvním ročníku a používaným ještě v 90. letech po obrodě festivalu. Toto logo, spolu s dalšími, je k vidění v příloze 3.

⁷ Jan Lukeš – Ivana Lukešová, Zrození Filmů NAšich LEt. In: Jan Lukeš – Ivana Lukešová (eds.), *Finále: 25 ročníků = 45 let*. Plzeň: Dominik centrum 2012, s. 129.

⁸ Šlo o následující filmy (v abecedním pořadí): *Až přijde kocour*, *Černý Petr*, *Intimní osvětlení*, *Každý den odvahu*, *Kristovy roky*, *Lásky jedné plavovlásky*, *Marketa Lazarová*, *Obchod na korze*, *Obžalovaný*, *O slavnosti a hostech*, *Ostře sledované vlaky*, *Sedmikrásky*, *Slnko v síti*, *Starci na chmelu*, *Transport z ráje*, *Vyšší princip*.

⁹ *Každý den odvahu*, *Lásky jedné plavovlásky*, *Obchod na korze*, *O slavnosti a hostech*, *Ostře sledované vlaky*.

¹⁰ Peněžitá odměna byla přitom rozdělena mezi režiséra Evalda Schorma (50 tisíc korun), scenáristu Antonína Mášu (30 tisíc korun) a kameramana Jana Čuříka (20 tisíc korun). Viz Jiří Havelka, *Čs. filmové hospodářství 1966–70*. Praha: Československý filmový ústav 1976, s. 65.

¹¹ Jan Lukeš – Ivana Lukešová, Ročník první až dvacátý pátý. In: Jan Lukeš – Ivana Lukešová (eds.), *Finále: 25 ročníků = 45 let*. Plzeň: Dominik centrum 2012, s. 135.

k lednu 1968, kdy Alexander Dubček nahradil Antonína Novotného na nejvyšší stranické pozici¹², a jako interní vtip částečně i k osobě pokrokového ředitele Československého filmu Aloise Poledňáka.¹³

Se sovětskou invazí se však tyto tužby vytratily. Druhý ročník, pořádaný již v dubnu 1969, se nesl v napjatém duchu z nadcházejících změn, ale dosud si udržel optimistický étos úvodního ročníku. Soutěžilo celkem osm filmů¹⁴ a hlavní cena byla mimořádně udělena dvěma snímkům, jednomu českému (*Všichni dobří rodáci*) a jednomu slovenskému (*Zbehovia a pútníci*).¹⁵ Oba filmy byly oceněny pro jejich sepětí s národním cítěním a kulturou.¹⁶

Třetí ročník se však již potýkal s byrokratickými a politickými tlaky a hlavní cena nakonec udělena nebyla. Porota sestávající z předsedy Stanislava Zvoníčka, ředitele ČSFÚ, a českých i slovenských zástupců FITES, Československého filmu, FAMU a kritiků byla nahrazena uvědomělými úředníky, mezi nimiž nechyběl ani ústřední barrandovský dramaturg Ludvík Toman.¹⁷ Kino Elektra bylo přejmenováno na Moskvu a oslavy českého filmu připomínaly 25. výročí osvobození republiky a 100. výročí narození Vladimira Iljiče Lenina.¹⁸ Z pouhých šesti filmů¹⁹ vybraných do soutěže nebyl žádný shledán hodným vítězství pro vážné nedostatky estetické, žánrové i myšlenkové. Filmy sice měly „profesionální úroveň, diváckou přitažlivost a formální pestrost“ a byly odměněny čestnými diplomaty předsednictva, to se ale shodlo na tom, že

---

¹² Ivan Jáchim: Finále nezlomila normalizace ani porevoluční změny. *Plzeňský deník* 24, 2015, č. 68 (21. 3.), s. 8.

¹³ Jan Jíra, Tradice bychom se zříkat neměli. In: Jan Lukeš – Ivana Lukešová (eds.), *Finále – 25 ročníků = 45 let*. Plzeň: Dominik centrum 2012, s. 21.

¹⁴ *Farářův konec, Královský omyl, Nejkrásnější věk, Ohlédnutí, Rozmarné léto, Všichni dobří rodáci, Zbehovia a pútníci, Žert*.

¹⁵ Finanční ocenění pro vítěze se tentokrát dělilo mezi režiséry Vojtěcha Jasného a Juraje Jakubiska, kteří dostali po 40 tisících korunách, a kameramana Jaroslava Kučeru (20 tisíc korun), jenž nasnímal *Rodáky* (Jakubisko u svého filmu figuroval i jako kameraman). Viz Jiří Havelka, *Čs. filmové hospodářství 1966–70*. Praha: Československý filmový ústav 1976, s. 74.

¹⁶ Jan Lukeš – Ivana Lukešová, *Ročník první až dvacátý pátý...*, s. 136–137.

¹⁷ Angažovaná stranická rétorika a skepse pramenící z uvolněných poměrů v československém filmu období nové vlny a nedostatku kvalitních snímků v soutěži se pak nezastřené objevovala i v oficiálních tiskových materiálech třetího Finále. Obzvláště zajímavým je rozhovor s novým ústředním ředitelem Československého filmu Jiřím Puršem na prvních stranách *Informačního bulletinu pro hosty a delegáty Finále 70* č. 3 z 23. 5. 1970. Purš v něm tepe současnou filmovou produkci nakaženou „pravicově oportunistickými názory“ a prohlašuje za klíčové politické hledisko, což vedlo k redukci přihlášených filmů často i za cenu vyřazení těch umělecky hodnotných. Zároveň však doufá, že Finále pomůže ke konsolidaci kinematografie. Zánik nepohodlné přehlídky do roka ukázal, že jeho přání nebylo vyslyšeno.

¹⁸ Jan Lukeš – Ivana Lukešová, *Ročník první až dvacátý pátý...*, s. 138.

¹⁹ *Deň náš každodenný, Ecce homo Homolka, Medená veža, Po stopách krve, Světáci*, 322.

z vybraných filmů žádný neodpovídá klíčovému paragrafu statutu pravidel, že „rozhodujícím kritériem byla společenská angažovanost v tom nejširším a nejhumánnějším slova smyslu spolu s uměleckým mistrovstvím a hledáním nových kvalit a možností filmové řeči.“²⁰ Ředitel Ženíšek byl odejit a nahrazen Miroslavem Šmídem a rozhodnutím nejvyšších orgánů se z Finále stal putovní Celostátní festival českých a slovenských filmů (CFČSF). Je však zajímavé, že festival převzal slavné logo „pana Finále“ od výtvarníka Josefa Jíchy a v oficiálních tiskových materiálech se nadále hlásil k názvu Finále s připojeným dvouciferným letopočtem 71.²¹

Ohlas této akce byl však nevalný a nelze jej srovnávat s nadšenou atmosférou profesního setkávání a tvůrčí oslavy, v níž se nesly první dva ročníky. V roce 1970 tak mladý, stále se etablující filmový festival nedobrovolně končí a stejně tak rozpačitě přijatá, ideologicky zatěžkaná návazná celostátní přehlídka zaniká již po svém třetím ročníku v dubnu 1973.²²

1.2 Druhá éra (od roku 1990)

Revoluční rok 1989 po dvaceti letech normalizační totality opět vyvolává ve společnosti naději na lepší zítřky a někdejší realizační tým Finále není výjimkou. Vrací se ředitel Ženíšek, toho času zaměstnanec Krajského národního výboru, a zařizuje obrodu festivalu. V říjnu 1990 se po dlouhé nucené pauze koná čtvrtý ročník festivalu a Ledňáčka na znamení solidarity tentokrát získává všech dvanáct soutěžních filmů²³, které představují reprezentativní průřez českou tvorbou mezi lety 1968–1989.²⁴ Úkol to byl ovšem ještě těžší než u prvního ročníku; výběrová komise, která byla i porotou, vybírala z více jak 800 filmů. Vzkříšená slavná přehlídka zcela reflektuje étos raných 90. let na poli tuzemského filmu: slavní tvůrci se vrací z emigrace, v kinech se hrají

²⁰ Závěrečný výrok poroty Finále. *Informační bulletin pro hosty a delegáty Finále 70*, č. 8, 28. 5. 1970. Archiv města Plzně (AMP), f. Finále Plzeň, o.p.s., k. 7234.

²¹ Hovoříme s ředitelem ÚPF Praha, s. Vlad. Maškem. *Bulletin Celostátního festivalu českého a slovenského filmu Plzeň 1971*, č. 3, 17. 4. 1971. AMP, f. Finále Plzeň, o.p.s., k. 7234.

²² Jaroslav Douša a kol., *Dějiny Plzně v datech: od prvních stop osídlení až po současnost*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny 2004, s. 496.

²³ *Adelheid, Kladivo na čarodějnice, Panelstory aneb Jak se rodí sídliště, Proč?, Případ pro začínajícího kata, Signum laudis, Skřivánci na niti, Sladké hry minulého léta, Smuteční slavnost, Ružové sny, Tisícročná věla, Ucho*.

²⁴ Ovšem hned sedm z těchto filmů bylo z roku 1969 a zbylých pět reprezentovalo kinematografii následujícího dvacetiletí. Z toho lze vyvozovat, že pořadatelé se snažili navázat na 3. ročník z roku 1970, kdy cena udělena nebyla a nedostalo se tak dostatečnému uznání mnoha podnětným a významným snímkům natočeným po srpnové okupaci, z nichž některé navíc skončily v trezoru. Solidární gesto s dvanácti vítězi tedy bylo skutečně veskrze symbolické.

po desetiletí zakázané filmy a nová generace autorů hledá s čerstvě nabytou svobodou témata a způsoby jejich vyjádření nezatížené ideologickými omezeními a byrokracií státního aparátu. Každý natočený film byl vnímán jako svátek a v době, kdy karlovarský festival čelil krizi ohrožující jeho existenci, se Plzeň, nepříliš vzdálená od Prahy a přesto ne nepodobná klidnému lázeňskému městu, stala epicentrem této porevoluční euforie, do něhož se sjížděli hosté i diváci s úmyslem oslavit český film.

Prudké změny však neotřásají pouze společností, ale i domácím filmovým průmyslem, který prochází restrukturalizací a privatizací. Tuzemská kinematografie se dostává do krize, protože mnozí filmaři si příliš nevědí rady s tvorbou mimo státní monopol a náhlá svoboda je najednou skoro přítěží. Finále není výjimkou a nadále jej provázejí problémy. Kromě překážek raného kapitalismu, jako je nedostatek ubytovacích kapacit, musí čelit i těmto proměnám profesních poměrů. Podpora filmových profesionálů i sponzorů je sice značná, festival se však potýká s nedostatkem návštěvníků, kteří si za dobu dvacetileté kulturní izolace odvykli podobné akce navštěvovat. Po pátém ročníku v roce 1991, pořádaném již ředitelem Ivanem Šmídlem, vedoucím kina Elektra, jenž nahradil zesnulého Ladislava Ženíška, a poznamenaném nízkým počtem přihlášených soutěžních filmů²⁵, následuje roční odmlka způsobená nedostatkem natočených snímků a šesté Finále se koná až na jaře 1993, kdy se situace kolem něj konečně uklidňuje. Rozdělení Československa, k němuž zatím došlo, poznamenalo samozřejmě i Finále a zasáhlo jej přímo v jeho podstatě; organizátoři čelili výzvě, jak se postavit ke skutečnosti, že se národní kinematografie jakožto hlavní dramaturgické zaměření festivalu rozpadla na dva subjekty. Jeden z nich se rázem stal zahraniční tvorbou, která byla eliminována. Šestým ročníkem v roce 1993 tak festival prochází další významnou změnou a opět zažívá symbolický start (tento dojem jen umocňuje nepořádání festivalu v roce 1992).

Festival tedy za dobu svého krátkého trvání vlastně vstoupil již do pomyslné třetí fáze. S rozpadem federace kromě vyřazení slovenské tvorby ze soutěžních sekcí doznal další změny: termín konání akce byl definitivně ustanoven na jaře. Poté se však Finále konečně zcela etabluje a i přes časté organizační změny uvnitř festivalové struktury se koná kontinuálně a bez větších problémů dodnes. Výměna vedení a celá změna

---

²⁵ Od tohoto ročníku totiž o účasti v soutěži rozhodují samotní tvůrci, typicky v zastoupení producenta.

organizátora v roce 2016 je však natolik výrazným momentem historie festivalu, že ji lze bez nadsázky označit za další novou éru a událost srovnatelnou s obrodou festivalu v roce 1990.

Finále Plzeň dokázalo překonat nepřízeň osudu v podobě politicko-ekonomických faktorů, přesto se jeho podoba od roku 1990 nadále průběžně měnila a festival se z původně semknuté tradiční filmové přehlídky rozrostl do komplexní kulturní akce. S tím se měnila struktura i podoba festivalu, jakož i programové sekce, poroty a zázemí. Od roku 2003 filmy hodnotí mezinárodní porota a soutěžit mohou i dokumenty, dokonce ve dvou kategoriích (krátkometrážní a dlouhometrážní). Rozšiřuje se nabídka doprovodných akcí a nesoutěžních sekcí. V roce 2007 zaniká vlivem otevření hned dvou plzeňských multiplexů kino Elektra a v následujícím roce festival při hledání nového domova promítá i ve zrenovované Měšťanské besedě, do níž se v roce 2009 celý přestěhuje. V jejích prostorách probíhá dodnes (třebaže nový produkční tým výrazně rozšířil festival do dalších dějišť po celé Plzni) a Beseda jako nové hlavní festivalové centrum je již s festivalem nerozlučně spojena jako kdysi Elektra. V roce 2014 se do hlavní soutěže vrací slovenské filmy a vlastní sekci dostává i televizní tvorba. 29. ročník v roce 2016 je pak pořádáný novým organizátorem, společností Film Servis Plzeň, která si stanovila za cíl razantní obrodu festivalu a celkovou modernizaci grafické prezentace akce včetně aktualizace loga i samotného Zlatého ledňáčka.

1.2.1 Dominik centrum

V této kapitole jsem rozdělil historii festivalu do dvou hlavních etap, raně normalizační a porevoluční. Toto třídění není obtížné, ba právě naopak, díky semknutosti jednotlivých období oddělených takřka dvacetiletou nedobrovolnou přestávkou je takové dělení vcelku jednoznačné. Jak jsem již ale naznačil, druhá éra festivalu je vlivem organizačních změn částečně způsobených turbulentními společenskými i politickými proměnami v 90. letech poněkud roztržštěná a dala by se sama o sobě rozdělit do několika dalších dílčích období. Tyto časy byly přitom pro festival a jeho osud mnohdy srovnatelně dramatické jako napjaté poměry nastupující normalizace v první éře.

Finále Plzeň je specifické tím, že jej jako jediný filmový festival v České republice vlastní město a nikoliv soukromá společnost. Město Plzeň je majitelem ochranné značky a sousloví Finále Plzeň, kterou propůjčuje vítězi grantového řízení, jenž pro město festival připravuje. Po odchodu Nadace Finále festival od roku 1998 pořádala kulturní agentura Dominik centrum pod vedením jejího šéfa Ivana Jáchima, který byl zároveň ředitelem Finále Plzeň. Jáchim se na festivalu podílel již o rok dříve, kdy pro něj zajišťoval několik koncertů. Již v tomto roce přitom byly patrné jisté organizační otřesy; ředitel Šmídl odešel řídit první české multikino a tajemnicí festivalu se stala Zdeňka Kubalová.²⁶ Dominik centrum je provozovatelem Měšťanské besedy čili hlavního (a tehdy prakticky jediného) festivalového centra a zároveň plzeňské veřejné kulturní služby, tj. programu Besedy. Společnost již od svého založení v roce 1994 patřila zároveň Jáchimovi i městu, které v ní mělo většinový podíl až do roku 2017, kdy byl schválen úplatný převod Jáchimova pětinového podílu a město Plzeň se stalo výhradním vlastníkem společnosti.²⁷

Ivan Jáchim festival úspěšně přivedl do nového milénia a dokázal pružně držet krok s dobou. Pod jeho vedením festival nejen zvládal vhodně reprezentovat domácí tvorbu (s programováním svých archivních sekcí se na něj obracel i MFF Karlovy Vary), ale konfrontoval ji rovněž s tou evropskou, čímž Finále zdárně konkurovalo Letní filmové škole v Uherském Hradišti. Do Plzně se sjížděli vzácní hosté i novináři a festival se stal významnou společenskou událostí, zástupci Finále se naopak díky navázaným kontaktům vydávali na prestižní evropské přehlídky včetně Berlinale a pomáhali českým filmům prorazit na těchto festivalech, potažmo trzích.²⁸ Důležitý byl i doprovodný program, který zahrnoval umělecké a fotografické výstavy či koncerty. V roce 2014, po sedmnácti letech vedení festivalu, však Jáchim prohlásil, že následující 28. ročník bude jeho posledním.

Důvodem jeho odchodu byl pocit, že festival už nedokáže dále rozvíjet, za což mohly i ekonomické faktory. Jáchimova agentura přišla o pořádání Smetanovských dnů

---

²⁶ Barbora Němcová, Nebyla technika, mobily, žebrali jsme o peníze... *MF DNES – plzeňské vydání* 28, 2017, č. 98 (27. 4.), s. 16.

²⁷ Plzeň bude jediným vlastníkem společnosti Dominik centrum. *REGIONPLZEN.CZ*. Dostupný na WWW: <<http://www.regionplzen.cz/zpravodajstvi/plzen-bude-jediny-vlastnikem-spolecnosti-dominik-centrum-143515/>> [vyšlo 25. 6. 2018; cit. 17. 2. 2019].

²⁸ Petra Kosová, Plzeňský filmový festival se prezentoval v Berlíně. *MF DNES – Západní Čechy* 11, 2000, č. 45, (23. 2.).

a festivalu Na ulici, dalších dvou významných plzeňských kulturních akcí, což přispělo k jeho rozhodnutí. Obě akce byly financovány z grantů, což umožňovalo držet nižší provozní náklady u Finále.²⁹ Jáchim byl tak nucen převést ochrannou známku městu a to, že magistrát převzal kontrolu nad stěžejními kulturními akcemi v Plzni, vnímá jako nepříjemný precedens, který podpořil jeho rozhodnutí. Veřejná správa by podle něj neměla podobné akce řídit, protože tím legislativně znemožňuje dlouhodobě svěřit jejich vedení jednomu pořadateli a v podobě krátkodobých grantů brzdí až ohrožuje jejich další rozvoj.³⁰

Vedení města v čele s primátorem přemluvilo Jáchima, aby svůj odchod o rok oddálil a připravil i 28. ročník, aby se stihlo vypsát výběrové řízení a nalézt náhrada. Radní vyhlásili čtyřletý dotační program pro festival, nový organizátor tedy měl získat opci na roky 2016–2019.³¹ Do výběrového řízení se přihlásili i manželé Petr a Eva Veruňkovi, dlouholetí pracovníci Dominik centra, kteří Jáchimovi pomáhali organizovat mnoho ročníků Finále. Za tím účelem založili společnost Film Servis Plzeň. Soutěž vyhráli a v roce 2016 se festival po dlouhých osmnácti letech konal pod zcela novým vedením.

---

²⁹Jaroslav Nedvěd: Po sedmnácti letech odchází šéf plzeňského festivalu Finále. *iDNES.cz*. Dostupný na WWW: <https://www.idnes.cz/plzen/priloha/filmovy-festival-finale-plzen-jachim.A140331_113310_plzen-prilohy_pp/> [vyšlo 31. 3. 2014; cit. 17. 2. 2019].

³⁰ Rozhovor s Ivanem Jáchimem vedený Ondřejem Černým v Plzni dne 26. 4. 2019.

³¹ Jaroslav Nedvěd, Filmový festival Finále se má změnit. Plzeň začala hledat nového pořadatele. *MF DNES – plzeňské vydání* 26, 2015, č. 62 (14. 3.), s. 2.

2. FILM SERVIS PLZEŇ

S novým organizátorem přišly výrazné změny a festival se svou koncepcí i prezentací snažil zacílit na širší publikum a postihnout současné trendy. Podařilo se zvýšit povědomí o festivalu i návštěvnost a vykročit do nové éry. Přesto však organizování Finále Plzeň zůstává i nadále riskantním podnikem, jenž celoročně zaměstnává nespočet lidí, kteří se snaží festival udělat co nejlepší především ze svého přesvědčení a osobního zájmu o film. Společnost Film Servis Plzeň proto musí ročně kromě Finále organizovat další akce mnohem komerčnějšího rázu, které sanují festival a získávají prostředky na jeho další fungování. Není výjimkou, že takové příležitosti přinesou společnosti za dva týdny intenzivní práce velký zisk, zatímco po půl roce organizování filmového festivalu je ve ztrátě.

Produkování Finále Plzeň tvoří zhruba 80 procent aktivit společnosti, kromě něj však Film Servis Plzeň každoročně připravuje zhruba šest dalších kulturních akcí a navrch 15–20 akcí čistě komerčního charakteru³². Společnost se organizačně podílí i na jiných festivalech, například letním filmovém a hudebním festivalu Slavonice Fest, organizovaném režisérem a producentem Ondřejem Trojanem. Finále Plzeň však zůstává hlavní událostí, jejíž přípravy stojí nejvíce času, sil i peněz. Je to celoroční projekt, během něhož už se souběžně chystá další ročník, někdy dokonce i ten následující. Společnost má nastavená pravidla, kolik akcí chce daný rok zaštitit. Toto rozhodnutí zdaleka neodpovídá jejím možnostem, ale nechce zbytečně štěpit pozornost mezi příliš velké množství akcí, protože by pak hrozilo, že nebude svou práci dělat s plným nasazením a utrpí tím i Finále. Film Servis Plzeň má stanovenou hranici, za níž se neplánuje posouvat právě proto, aby tradiční filmová přehlídka jako středobod jejich aktivit nebyla upozaděna.

Intenzita práce na festivalu a její různorodost jsou velmi specifické. Některé věci se musí zařídit dlouhodobě dopředu, jiné se řeší operativně těsně před zahájením akce ad hoc, zejména detaily závislé na počasí a financích, které jsou festivalu přidělovány do poslední chvíle. Samostatnou kapitolou je obstarávání filmů a stavění programového schématu. V určitých okamžicích práce naopak zcela ustrne, například při čekání

---

³² Jde především o různé akce pro veřejnost, jako jsou divadelní představení či festivaly. Společnost tak například kromě dále zmiňovaného Slavonice Festu dodavatelsky realizuje i pивní Pilsner Fest.

na dotace. Je pak nutné učinit riskantní rozhodnutí o tom, za co se peníze utratí, ačkoliv jimi pořadatelé v té době vůbec nedisponují.

Produkce si však podobná rizika nepřipouští, neboť bez nich by se festival nikam neposouval. U normálního obchodního projektu by se čekalo, dokud nebudou finance k realizaci plánů, u takto specifické akce s pevně daným termínem ovšem není času nazbyt. Když je tak na konci března definitivně známo, jaký bude mít festival rozpočet, leccos už je investováno. Organizační tým však počítá se ztrátou, protože kdyby se měl festival dělat tak, aby se pokryly všechny náklady a společnost skončila v plusu, nikdy by nemohl proběhnout. Řešením je proto právě pořádání doplňkových akcí.

Dotace navíc často bývají neinvestiční a musí se za ně nakoupit jednorázové položky, třeba technika, o jejíž stav je úzkostlivě dbáno. Manželé Veruňkovi se totiž snaží, aby jejich zaměstnanci měli co nejlepší pracovní podmínky, neboť pro práci na festivalu platí to samé co pro něj samotný: nedělá se to s vidinou zisku, ale pro potěšení. Sezónní pracovníci totiž mají práci na Finále čistě jen jako přivýdělek a na rozdíl od členů užšího štábu, kteří jsou většinou freelancery a přecházejí mezi zakázkami, jsou často vázáni stálým poměrem jinde, takže si kvůli festivalu musí naopak brát i dovolenou. Dlouhodobé nadšení při práci v kultuře ale lidem nevydrží, je proto nutné nedostatečné finanční ohodnocení kompenzovat právě příjemným pracovním prostředím, aby se minimalizovalo riziko jejich odchodu.³³

Vzhledem ke krátkodobé sezónní povaze této akce je pro festival důležité si udržet své zaměstnance a nenabírat každý rok nové, protože je náročné zaučovat stále další lidi. Zaměstnanci mají na pochopení vnitřní mechaniky festivalu v ostrém provozu vlastně jen šest dní v roce a často tak trvá klidně dva ročníky, než si nováček na vše zvykne. Každý ročník je totiž jiný, některé procesy se mění a co si zaměstnanec osvojí jeden rok, může být další jinak. Je proto nutné, aby na ně na základě předchozí zkušenosti uměl reagovat a jeho supervizor s ním neměl tolik práce.

---

³³ To odpovídá postřehům Skadiho Loista. Ač pracovat pro festival zní prestižně, jde o nejistá povolání s nepříliš příznivým finančním ohodnocením, závislá na dotacích a zájmu veřejnosti. Realizace festivalu stojí na sezónních pracovnících, stážistech, brigádnících a dobrovolnících. Viz Skadi Loist, *Precarious Cultural Work: About the Organization of (Queer) Film Festivals*. *Screen* 52, 2011, č. 2, s. 268–269.

Stálými zaměstnanci Film Servisu jsou jen manželé Veruňkovi, další klíčoví pracovníci z nejužšího jádra jsou pak zaměstnání na dohodu nebo fakturováni. Celoročně festival připravuje asi deset stálých spolupracovníků. S určitými členy štábu, například produkčními, ale i lidmi, jejichž práce má spíše povahu brigády, festival udržuje dlouholeté partnerství a podílí se na něm každý rok. Měsíce před festivalem se pak ve velkém připojují další lidé, jak narůstá intenzita práce.³⁴

---

³⁴ Tato kapitola je parafrází rozhovoru s výkonným ředitelem festivalu Finále Plzeň Petrem Veruňkem vedeným Ondřejem Černým v Plzni dne 16. 11. 2018.

3. SOUČASNÁ PODOBA FESTIVALU (2016–2019)

Každý rok se v České republice pořádá mnoho filmových festivalů. Jejich přesný počet je obtížné určit kvůli velké rozrůzněnosti podmínek, za kterých vznikají, a od toho odvislé propagace a povědomí o jejich existenci mezi veřejností. Český festivalový fanoušek má při hledání atraktivní kinematografické přehlídky na výběr z mnoha možností: může navštívit prestižní mezinárodní festival kategorie A s desítkami tisíc návštěvníků a účastí světových hvězd, jakož i malé regionální přehlídky soustředěné kolem konkrétní instituce a tematického zaměření.

V roce 2018 se v České republice konalo více než dvacet přehlídek uvádějících profesionální filmy, z toho třináct z nich mělo alespoň jednu soutěžní sekci a minimálně třináct mělo mezinárodní statut.³⁵ K tomu proběhl nespočet festivalů zaměřený na amatérskou a studentskou tvorbu a komplexnějších kulturních festivalů, kde byly projekce filmů jen jednou ze složek programu. Finále Plzeň si přesto i v takto saturovaném prostředí drží výsadní postavení, které spočívá v jeho dvojznačné orientaci.

Na jedné straně je Finále soutěžní přehlídkou zaměřenou výhradně na českou filmovou, televizní a internetovou tvorbu, která i při započtení filmů z nesoutěžních sekcí uvádí takřka kompletní domácí filmovou produkci z předchozího roku. Přesto není cílem pořadatelů promítat za každou cenu všechny filmy natočené v daném roce. Od zprivatizování kinematografie o účasti v soutěži rozhodují již samotní producenti, kteří svůj film mohou přihlásit. Každoročně se přihlásí zhruba 80 procent filmů natočených v daném období, zbylá pětina má jinou festivalovou strategii nebo naopak nemá žádnou. Výběrová komise pak ze všech přihlášených nominuje do soutěže maximálně dvanáct snímků. Do nesoutěžních sekcí naopak filmy většinou vybírá festival samotný. Pokud přihlášený snímek nemá předpoklady pro to být v soutěžním

---

³⁵ Tyto údaje vycházejí z mého pátrání, které však zcela jistě neodhalilo veškeré přehlídky konané toho roku na území ČR. Jak jsem již řekl, je prakticky nemožné dobrat se přesného čísla, neboť definice filmového festivalu je velmi široká a míra propagace mnoha menších akcí, které by jí odpovídaly, nepatrná. Neexistuje potom ani žádný ucelený seznam filmových přehlídek vedený nějakou filmovou institucí. Určitým vodítkem může být výzva Státního fondu kinematografie na podporu filmových festivalů, na niž v roce 2018 zareagovalo 31 akcí, nebo obdobná výzva Ministerstva kultury (ta eviduje dokonce 42 zájemců). Viz Filmové festivaly a přehlídky v roce 2018. Dostupný na WWW: <<https://fondkinematografie.cz/zadosti-o-podporu/archiv-uzavrene-vyzvy/filmovy-festival-a-prehlidka-v-oblasti-kinematografie.html>>; Výběrové dotační řízení odboru médií a audiovizí 2018. Dostupný na WWW: <<https://www.mkcr.cz/vysledky-vyberoveho-dotacniho-rizeni-oma-478.html>> [cit. 28. 3. 2019].

klání, ale stále je nějakým způsobem přínosný pro koncept festivalu, je zařazen do některé z nesoutěžních sekcí.

O tom, že cílem Finále již není systematické mapování aktuální tuzemské tvorby jako spíše hledání souvislostí, svědčí snaha pořadatelů o důmyslnější strategii uvádění. Pokud nějaký film propadl v klasické distribuci nebo bylo jeho uvedení omezeno například na filmové kluby, festival neváhá exponovat jej nové skupině diváků a zahraničních profesionálů, která jej může ocenit, přivést k němu opětovně pozornost a třeba i vyvolat diskuzi mezi přítomnými profesionály o jeho možném dalším životním cyklu. Finále se však nezdráhá zařadit ani povedené mainstreamové filmy a tím se vymyká aktuální problematice tzv. festivalových filmů a jejich distribuce mimo prostředí filmových přehlídek, jak o ní píše například Přemysl Martinek.³⁶ Díky tomuto uvažování se tak v roce 2018 v hlavní soutěži celovečerních filmů vedle sebe mohly ocitnout *Křižáček*, typický festivalový film a celkový vítěz festivalu v Karlových Varech za rok 2017, a *Přání k mání* nebo *Zahradnictví: Dezertér*, tedy mainstreamové, divácky podstatně vstřícnější žánrové filmy, které zcela jistě nemají festivalové ambice a neodpovídají příznačné představě festivalového snímku.

Diváci by si tedy měli spojovat návštěvu Finále s možností vidět dobré české a koprodukční snímky s určitou přidanou hodnotou, která je jakýmsi měřítkem výběru. Programové oddělení skládá filmy tak, aby výsledná nabídka byla pestrá, atraktivní a měla právě nějakou vypovídací hodnotu o stavu současné české kinematografie.³⁷

S tím souvisí druhé prizma, jakým je možné na Finále nahlížet. Ačkoliv se soustředí výhradně na českou tvorbu, za nového vedení jsou patrné snahy festival usadit do nadnárodního kontextu. Na Finále jsou tak v rámci rozmanitého nesoutěžního programu k vidění nejen koprodukční či s Českou republikou rámcově související filmy, ale i snímky zahraniční. To je umožněno především vazbami na další evropské národní přehlídky. Nejvýraznějším důkazem jsou však mezinárodní poroty, z nichž definitivně vymizela česká stopa právě s novým organizátorem. V tomto ohledu je tedy festival naprostou anomálií, neboť zástupce národní kinematografie hodnotí a oceňují lidé, kteří

---

³⁶ Přemysl Martinek, Jsou filmové festivaly skutečně platnou distribuční platformou? In: Inštituce filmového festivalu pohledem distributora „festivalových“ filmů. *Illuminace* 26, 2014, č. 1, s. 49–63.

³⁷ Rozhovor s Petrem Veruňkem vedený Ondřejem Černým v Plzni dne 16. 11. 2018.

k ní nemají žádný vztah. Vzniká zde tedy zvláštní rozpor, který jen utvrzuje dichotomii současné podoby Finále.

3.1 Vyhlášení grantového programu na roky 2016–2019

Po oznámení agentury Dominik centrum o ukončení pořádání festivalu Finále Plzeň vyhlásil Odbor kultury *Čtyřletý dotační program na podporu realizace projektu „Festival Finále Plzeň“*, zvláštní grant cílený specificky na nalezení nového pořadatele tradiční plzeňské filmové přehlídky. Program byl schválen Radou města Plzně 12. března 2015 a zveřejněn o pět dní později, tedy ještě před konáním 20. ročníku Finále, posledního organizovaného ředitelem Ivanem Jáchimem. Žádosti o dotaci mohly být podávány od 18. dubna do 18. května 2015.³⁸ Do soutěže se přihlášily tři subjekty: společnost Film Servis Plzeň s. r. o., spolek JUNIORFEST (z. s.) a Institut paměti společnosti a krajiny, o. p. s.³⁹

Dne 2. června 2015 se uskutečnilo jednání devítičlenné⁴⁰ Komise „Festival Finále Plzeň“, která byla sestavena Odborem kultury a jejíž složení bylo následně schváleno Radou města Plzně. V komisi zasedali odborníci ze Státního fondu kinematografie, České televize a Ministerstva kultury a dále vedoucí Odboru kultury, vedoucí Odboru kultury, památkové péče a cestovního ruchu Krajského úřadu Plzeňského kraje a zástupce primátora města Plzně, který komisi předsedal. Mezi členy byl i ředitel festivalu Ivan Jáchim.⁴¹ Na jednání bylo oznámeno vyřazení třetí žádosti pro neúplné a nesprávné vyplnění a chybějící přílohy, čímž nesplňovala podmínky dotačního programu. Projednány proto byly pouze zbývající dvě.⁴²

Zástupci těchto projektů na schůzi přednesli krátkou prezentaci o svých záměrech s dalším směřováním festivalu. Obě žádosti byly bodově ohodnoceny na základě splnění předem stanovených kritérií a postoupily do druhého kola, kde v tajném

---

³⁸ Rada města Plzně, *Čtyřletý dotační program na podporu realizace projektu „Festival Finále Plzeň“ na období 2016–2019*, Plzeň 17. 3. 2015 [dále jen: Program], Magistrát města Plzně (MMP), s. 8.

³⁹ Odbor kultury Magistrátu města Plzně, *Důvodová zpráva k usnesení Zastupitelstva města Plzně č. 331*, Plzeň 18. 6. 2015, MMP.

⁴⁰ Jeden z členů komise byl však z jednání omluven.

⁴¹ Komise „Festival Finále Plzeň“, *Zápis z jednání Komise „Festival Finále Plzeň“ na období 2016–2019*, Plzeň 2. 6. 2015, MMP.

⁴² Tamtéž.

hlasování zvítězil se sedmi hlasy Film Servis Plzeň.⁴³ Stanovisko komise bylo předáno Radě města Plzně, která jej následně předala ke schválení Zastupitelstvu města Plzně. To tradičně schvaluje všechny finanční příspěvky vyšší než 50 tisíc Kč. Zastupitelstvo na svém zasedání dne 18. června 2015 schválilo poskytnutí dotace ve výši 12 milionů korun na realizaci festivalu v letech 2016–2019 společnosti Film Servis Plzeň a zamítlo žádost spolku JUNIORFEST.⁴⁴

3.2 Obecná charakteristika

Když se v roce 2015 v médiích poprvé objevily zprávy o chystaném odchodu stávajícího festivalového organizátora, jako důvody zaznívaly snaha o změnu směřování festivalu a nedostatečná vůle současného vedení k jejímu uskutečnění. V okamžiku, kdy již bylo známo, že novým pořadatelem bude společnost Film Servis Plzeň, začaly se v člancích a zprávách objevovat konkrétní prohlášení nového týmu, v čem by tato změna měla spočívat a jak hodlají festival uchopit oproti svému předchůdci. Při studiu dobových periodik můžeme narazit na několik základních, ve svém vyznění se opakujících bodů nové festivalové agendy. Těmi jsou především:

Snaha o omlazení festivalu

Základním předpokladem této snahy je teze, že Finále v uplynulých letech ztratilo glanc a působilo jako pamětnický festival promítající archivní filmy, zacílený především na starší generaci. Podle nové ředitelky Evy Veruňkové Košařové byl festival po svém znovuzrození v 90. letech vnímán jako „sexy akce“, která cílila na mladé publikum, jež tvořilo podstatné procento návštěvníků.⁴⁵ To už ale neplatilo a festival nepůsobil dostatečně atraktivně a neměl tvář, s níž by se mladí mohli ztotožnit. Hlavní snahou tedy bylo přivést k němu novou generaci diváků. Cílovou demografií se tak stali mileniálové, kteří se zajímají o kulturu, svět kolem sebe a především vlastní zemi.⁴⁶ S tímto cílem je bezpochyby spojená grafická proměna vizuálu festivalu. Rozšíření divácké základny se pak nemělo omezovat pouze na Plzeň, neboť v plánu bylo přimět k návštěvě i diváky z jiných měst včetně příhraničních německých oblastí, jakou je

---

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ Zastupitelstvo města Plzně, Usnesení Zastupitelstva města Plzně č. 331, Plzeň 18. 6. 2015, MMP.

⁴⁵ Barbora Němcová, Omlazovací kúra festivalu Finále: Po následující čtyři roky bude ředitelkou filmového festivalu Finále Plzeň Eva Veruňková Košařová. *MF DNES – plzeňské vydání* 26, 2015, č. 238 (12. 10.), s. 17.

⁴⁶ Tamtéž.

třeba Bavorsko. Důležité bylo rovněž cílit na odbornou veřejnost, jejíž účastí získává festival přidanou hodnotu a bez jejíž přítomnosti a zapojení do programu by se z něj stalo jen obyčejné promítání filmů.⁴⁷

Zvýšit povědomí o festivalu v ČR

Finále je jediným festivalem, který detailně mapuje současnou českou a slovenskou kinematografii, přesto působil jako regionální akce bez většího dosahu.⁴⁸ Cílem bylo vymanit se z těchto předsudků a dokázat, že festival má důležitou úlohu při prezentaci filmu na poli české i mezinárodní kulturní scény.⁴⁹ Film Servis proto chtěl Finále Plzeň proměnit v jakýsi Sundance Film Festival střední Evropy, přehlídku s příjemnou atmosférou a jasnou vizí,⁵⁰ a vyvrátit nepochopitelný mýtus, že se v Česku a na Slovensku už netočí dobré filmy.⁵¹

Doba konání festivalu

Finále doposud začínalo v neděli a končilo v sobotu. Předpokladem pro přitáhnutí většího množství návštěvníků se pro organizátory stala úvaha o tom, aby akce pokryla jeden celý víkend.

Festivalové prostory

Koncepce festivalu nadále počítala s Měšťanskou besedou jako hlavním festivalovým centrem. Zároveň ale nové vedení cítilo, že je Beseda vnímána poněkud konzervativně, je spojena s představou formálních kulturních akcí a uzavřenost festivalu v jedné budově festivalu nesvědčí.⁵² Dalším cílem tedy byla expanze do alternativních, neformálních prostor po celém centru Plzně. Přetrvало předsevzetí nepořádat Finále v některém z multiplexů po předchozích špatných zkušenostech v době po uzavření Elektry z důvodu zachování nekonzumního charakteru akce a zamezení vzniku dvou festivalových center.

---

⁴⁷ Film Servis Plzeň s. r. o., Strategický plán projektu Festival Finále Plzeň 2016–2019, Plzeň květen 2015, Živá agenda [dále jen: Strategický plán], s. 36.

⁴⁸ Tamtéž, s. 48.

⁴⁹ Tamtéž, s. 37.

⁵⁰ Tamtéž, s. 9.

⁵¹ Tamtéž, s. 3.

⁵² Barbora Němcová, Omlazovací kúra festivalu Finále..., s. 17.

Zpřehlednění programu

Festival se rozhodl ponechat stěžejní dramaturgii a rozdělení do tří soutěžních sekcí, ale zamýšlel zpřehlednit celkovou koncepci programu a to, na jaké filmy se chce soustředit.⁵³ Festival prý příliš lpěl na některých tradičních programových sekcích, které nepřinášely nic nového. Stěžejními body rozvoje programu se staly soutěž televizních formátů⁵⁴, Industry days a návrat slovenské tvorby do soutěže, tři pilíře, jejichž vznik iniciovala ještě za Jáchimova vedení právě Veruňková a které považovala za svůj největší úspěch.⁵⁵ Často opakovaným je tvrzení, že nyní bude při výstavbě programu rozhodovat kvalita nad kvantitou.⁵⁶

Pokud konfrontujeme tyto prvotní plány s výsledky čtyřleté práce nového pořadatelského týmu, můžeme dojít k závěru, že minimálně některé z předsevzatých cílů se dařilo naplnit. Festival pod novým vedením již od prvního ročníku vykazuje vzrůstající návštěvnost⁵⁷, hned po převzetí Film Servisem v roce 2016 se počet návštěvníků oproti předchozímu ročníku zvýšil o tři tisíce.⁵⁸ Podle organizátorů bylo navíc v roce 2016 mezi návštěvníky plno takových, kteří se festivalu dosud neúčastnili, tedy se zřejmě povedlo přilákat i mladou generaci.⁵⁹

Finále rovněž úspěšně překonalo ukotvení do Měšťanské besedy a dnes se koná v několika dalších prostorách. Klíčovým místem se stalo DEPO2015, kreativní zóna vybudovaná v bývalé vozovně dopravních podniků, vzniklá ku příležitosti vyhlášení Plzně Evropským hlavním městem kultury 2015. Toto místo se soustředí na kreativní průmysly, nabízí například sdílený pracovní prostor a komunitní zahradu a v jeho prostorách jsou pravidelně pořádány různé výstavy a workshopy. DEPO2015 se stalo důležitým místem plzeňské alternativní kultury a nového životního stylu, je tedy

---

⁵³ Festival Finále Plzeň chce zvýšit prestiž a nalákat mladé. *Právo – jihozápadní Čechy* 25, 2015, č. 285 (8. 12.), s. 9.

⁵⁴ Na jaře 2015, kdy Film Servis odevzdal svůj koncept vedení Finále (a to již druhým rokem oceňovalo nejlepší počiny televizní tvorby), nemohla televizní tvorba soutěžit na žádném jiném festivalu v ČR. Zároveň čerstvě skončila anketa TýTý, tato soutěž tak byla skutečně unikátní a progresivní.

⁵⁵ Strategický plán, s. 2.

⁵⁶ Barbora Němcová, Vcházíme do nové éry, zní z Finále. Lákat chce na kvalitu a prestiž. *MF DNES – plzeňské vydání* 27, 2016, č. 53 (3. 3.), s. 14.

⁵⁷ Podle oficiálních interních čísel festivalu se trvale zvedající návštěvnost v letech 2016–2019 pohybovala mezi přibližně 13 až 14 tisíci návštěvníků. Mezi lety 2016 a 2017 došlo k nárůstu o několik set diváků, o rok později však již jen v řádu desítek. Čísla pro rok 2019 nebyla v době psaní této práce známa. Taktéž neustále vzrůstá počet prodaných akreditací, akreditovaných diváků a zahraničních hostů.

⁵⁸ Barbora Němcová, Český film opět sílí, pochvaluje ředitelka Finále. *MF DNES – plzeňské vydání* 27, 2016, č. 95 (23. 4.), s. 17.

⁵⁹ Tamtéž.

příznačným pro novou etapu festivalu. Promítá se zde téměř celá sekce dokumentů, konají se tu akce doprovodného programu a probíhá zde i závěrečný večerní ceremoniál spojený s předáním cen. Mezi další nová festivalová místa patří multifunkční mezioborové kulturní centrum Papírna Plzeň, kavárna Café Regner, hudební klub Anděl Music Bar nebo Kopeckého sady. Každý rok navíc festival zavítá do zcela nových prostor, vyhrazených například pro pouhou jednu sekci nebo i projekci. Mezi taková místa v minulosti patřil Korandův sbor, kulturní centrum Moving Station v budově bývalého Jižního nádraží nebo komunitní kavárna MōVEMENT.

Podle pořadatelů v Plzni nenalezneme mnoho lepších míst vhodných k pořádání takovéto akce, než je Měšťanská beseda. Ve městě dlouhodobě chybí komplexní kulturní centrum, které by mělo dobrou dopravní dostupnost a jeho provoz nebyl ekonomicky příliš nákladný. Beseda má k této představě nejbližší a soustředění většiny akcí pod její střechu šetří režijní náklady festivalu. V minulosti bylo přitom uzavření Finále v jejích prostorách striktnější. Za ředitele Jáchima se sice promítalo i v Západočeském muzeu, vědecké knihovně, aule Západočeské univerzity, Loosových interiérech či dokonce zoologické zahradě⁶⁰, na druhé straně bylo Dominik centrum provozovatelem Besedy a mělo ji v nájmu, dávalo tedy smysl nevytvářet festivalu náklady pronájmem a úpravou dalších prostor. Koncentrování většiny festivalového dění do jednoho centra navíc zpříjemňovalo atmosféru přehlídky a navazovalo na tradici neformálního a přátelského setkávání v domácích prostorách Elektry. Třebaže Film Servis v případě získání pořadatelství na další čtyři roky plánuje pokračovat v expanzi po městě a přibližování festivalu lidem, o stěhování z Besedy neuvažuje.⁶¹

3.3 Program

Festivalový program začíná vždy ve čtvrtek večer slavnostním zahájením Finále a končí následující úterý večer vyhlášením vítězů.⁶² Během těchto šesti dnů mají návštěvníci festivalu možnost zhlédnout filmy z více jak dvou desítek tematických sekcí a zúčastnit

---

⁶⁰ Ivan Jáchim: Finále nezlomila normalizace..., s. 8.

⁶¹ Rozhovor s Petrem Veruňkem vedený Ondřejem Černým v Plzni dne 16. 3. 2019.

⁶² První dva ročníky pod novým vedením, tj. v letech 2016 a 2017, byly sedmidenní a trvaly až do středy. Od roku 2018 však festival končí o den dřív, v úterý. Důvodem této změny byla finanční úspora spojená s nevýhodností středečního slotu. Podle Veruňka další den svádí k rozmělnění programu a zaplnění mezer reprízami filmů, které původně festival vůbec nechtěl uvést. Kdyby měl festival větší rozpočet, počet dnů se nezmění. Kvalita tedy skutečně rozhoduje nad kvantitou.

se některé z mnoha přidružených akcí.⁶³ Program běží nepřetržitě od dopoledne až do pozdních večerních hodin v pěti hlavních festivalových centrech, nepravidelně pak v několika dalších. Obecně se na Finále dají rozlišit čtyři programové okruhy: soutěžní sekce, nesoutěžní sekce, doprovodný program a industry program.

3.3.1 Soutěžní sekce

V současnosti oceňuje festival soutěžní filmy v deseti kategoriích ve dvou tematických okruzích. Statutární cenou Finále Plzeň je i nadále tradiční Zlatý ledňáček, který se uděluje v pěti kategoriích:

- 1) **Zlatý ledňáček za nejlepší celovečerní hraný nebo animovaný film**
- 2) **Zlatý ledňáček za nejlepší dokumentární film**
- 3) **Zlatý ledňáček za nejlepší televizní a internetový projekt v kategorii „seriálová tvorba“**
- 4) **Zlatý ledňáček za nejlepší televizní a internetový projekt v kategorii „film a minisérie“**
- 5) **Zlatý ledňáček za nejlepší studentský krátkometrážní film**

O udělení cen rozhodují čtyři mezinárodní poroty:

- 1) **Mezinárodní porota celovečerních hraných nebo animovaných filmů** ve složení pěti osob
- 2) **Mezinárodní porota soutěže dokumentárních filmů** ve složení tří osob
- 3) **Mezinárodní porota soutěže televizních formátů a internetových projektů** ve složení tří osob
- 4) **Mezinárodní porota soutěže krátkometrážních studentských filmů** ve složení tří osob

V rámci celkové grafické obměny a modernizace festivalu pod novým vedením došlo i k aktualizaci Zlatého ledňáčka. Cena vystřídala v minulosti již několik podob, přičemž

---

⁶³ Dříve festival probíhal od neděle do soboty. Klíčovým cílem nového vedení bylo přesunout termín festivalu tak, aby pokryl jeden celý víkend, kdy je pochopitelně nejvyšší návštěvnost představení a soustředí se do něj ten nejatraktivnější hlavní i industry program. Tato strategie vychází vstříc místním i příjíždějícím turistům a profesionálům, pracujícím i rodinám. Viz Strategický plán, s. 20.

vždy explicitně zobrazovala ptáka ledňáčka. Současná trofej je abstraktní skleněný hranol, jehož spodní část je povrchově barevně upravena v duchu nového barevného schématu korporátní identity festivalu (jedna varianta ceny je modrá, druhá zlatá). Na zkosené horní ploše trofeje je nové logo festivalu – samotný ledňáček v letu. (viz Příloha 2)

Sošky navrhli mladí designéři Adéla Příbáňová a Vít Zavadil⁶⁴ a vyrábí je umělecká sklárna Kolektiv Ateliers v Novém Boru. Zavadil vzbudil ohlas již svým návrhem studentské ceny z roku 2011.⁶⁵ Tvůrci trofeje přenesli symbolický význam ledňáčka, zdůrazňovaný již od počátku festivalu v jeho první čře, do nových sémantických sfér. Podle nich pták svým pestrým zbarvením symbolizuje létající drahokam, který hledá nové filmové talenty, a přesně to odráží jejich skleněná barevná soška.⁶⁶ Podle Film Servisu však existují i další paralely mezi ledňáčkem a Finálem: pták je výjimečný, jediný svého druhu u nás, přísně chráněný a indikuje čisté prostředí. Je symbolem jara a symbolizuje znovuzrození.⁶⁷ Svým tvarem pak připomíná i dominantu města, katedrálu sv. Bartoloměje.⁶⁸ Taktéž směrem vzhůru se rozšiřující tvar trofeje má podle tvůrců skrytý význam:

“Geometrické tvarosloví ceny poeticky odkazuje na cestu úspěchu. Její samotná stavba se od základny rozšiřuje, stejně tak jako úspěch a sláva.”⁶⁹

Druhý okruh tvoří pět nestatutárních cen, udělovaných převážně studentskými porotami:

- 1) **Cena studentské poroty ZČU za nejlepší celovečerní hraný nebo animovaný film**
- 2) **Cena studentské poroty ZČU za nejlepší dokumentární film**
- 3) **Cena studentské poroty ZČU za nejlepší televizní a internetový projekt v kategorii „seriálová tvorba“**

---

⁶⁴ Oba umělci jsou absolventy Střední odborné školy obchodu, užitého umění a designu, Plzeň, Nerudova 33, takzvané Nerudovky, i Fakulty designu a umění Ladislava Sutnara ZČU. Více o snaze nechat podílet se na podobě festivalu mladé plzeňské výtvarníky píší na následujících stranách.

⁶⁵ Strategický plán, s. 60.

⁶⁶ Festivalové ceny. Dostupný na WWW: <<https://www.festivalfinale.cz/o-festivalu/festivalove-ceny>> [cit. 20. 3. 2019].

⁶⁷ Strategický plán, s. 60.

⁶⁸ Barbora Němcová, Vcházíme do nové éry..., s. 14.

⁶⁹ Festivalové ceny. Dostupný na WWW: <<https://www.festivalfinale.cz/o-festivalu/festivalove-ceny>> [cit. 20. 3. 2019].

- 4) **Cena studentské poroty ZČU za nejlepší televizní a internetový projekt v kategorii „film a minisérie“**
- 5) **Cena Film Friendly**

V těchto kategoriích rozhodují o vítězi čtyři poroty:

- 1) **Studentská porota celovečerních hraných nebo animovaných filmů** ve složení pěti osob
- 2) **Studentská porota dokumentárních filmů** ve složení tří osob
- 3) **Studentská porota televizních formátů a internetových projektů** ve složení tří osob
- 4) Poslední cena je udělována pod záštitou agentury CzechTourism společně s Czech Film Commission a Asociací producentů v audiovizí regionu s nejvstřícnějším přístupem k podpoře filmových produkcí, který jich zároveň efektivně využívá k vlastní propagaci. Titul Film Friendly získávají regionální subjekty zodpovědné za tyto aktivity, typicky filmové kanceláře.⁷⁰ Cílem ocenění je upozornit filmaře na vstřícné lokality, povzbudit spolupráci mezi jednotlivými subjekty a rozšířit povědomí o přínosech filmařských aktivit v regionech.⁷¹ Ocenění tedy neuděluje přímo Finále Plzeň, jen je uděleno v jeho průběhu. Naposledy tomu ale bylo v roce 2018, o rok později byla cena předána na festivalu v Karlových Varech.⁷²

Podoba ceny udělované studentskými porotami se každoročně mění. Finále pořádá ve spolupráci se ZČU soutěž o návrh studentské ceny určenou primárně pro studenty Fakulty designu a umění Ladislava Sutnara.⁷³ Vítězný návrh festival nechá na své náklady vyrobit a jeho autor obdrží finanční odměnu, akreditaci na festival a vstupenky na závěrečný večer, navíc je začínající tvůrce prezentován v informačních kanálech

---

⁷⁰ Soutěž o titul Film Friendly 2015 zná vítěze – nejvstřícnější k filmařům byli v Karlovarském kraji. *CzechTourism*. Dostupný na WWW: <<https://www.czechtourism.cz/pro-media/tiskove-zpravy/soutez-o-titul-film-friendly-2015-zna-viteze-nej/>> [vyšlo 25. 4. 2016.; cit. 29. 3. 2019].

⁷¹ Cena Film Friendly. *Czech Film Commission*. Dostupný na WWW: <<https://www.filmcommission.cz/cs/regions/film-friendly/>> [vyšlo nedat.; cit. 29. 3. 2019].

⁷² Titul Film Friendly 2018 putuje do Zlínského kraje. *Czech Film Commission*. Dostupný na WWW: <<https://www.filmcommission.cz/cs/titul-film-friendly-2018-putuje-do-zlinskeho-kraje/>> [vyšlo 21. 5. 2019; cit. 7. 7. 2019].

⁷³ Snaha zapojit do podílení se na podobě festivalu studenty ale byla patrná už dříve. V roce 2015 byla pořádána soutěž o návrh podoby studentské ceny pro studenty Nerudovky.

festivalu.⁷⁴ V roce 2018 měla cena poněkud konvenční vzezření ledňáčka v letu a připomínala někdejší podobu hlavní ceny. (viz Příloha 2)

3.3.2 Nesoutěžní sekce

Deset soutěžních sekcí doplňuje nespočet sekcí nesoutěžních, které se soustředí na filmy, jež nezapadají do hlavního schématu festivalové soutěže, ale jsou podle organizátorů nějakým způsobem důležité a zaslouží si být představeny. Dá se tak říci, že především tyto programové kategorie plní onu pořadateli zamýšlenou osvětovou funkci, jak prezentovat českou kinematografii a zasazovat ji do širšího kontextu, zatímco soutěžní sekce se soustředí na bilancování a oceňování.

Seznam nesoutěžních sekcí se rok od roku proměňuje podle aktuálního dramaturgického zaměření festivalu. Větší část je jich stálých a opakuje se každý rok, některé se objeví jen jednou a jsou v dalších ročnících nahrazeny jinými. V roce 2018 bylo možné zhlédnout filmy zařazené celkem do jedenácti nesoutěžních sekcí:

V síti roku 2017

Tradiční sekce, která divákům přináší průřez českou a slovenskou kinematografií z předchozího roku. Jejím cílem je upozornit na tituly, které byly uvedeny v kinodistribuci a stojí za pozornost festivalových diváků.⁷⁵

Celkem bylo uvedeno 13 snímků v pestrém žánrovém i produkčním mixu. Zahrnovala nepokrytě komerční a mainstreamové filmy jako *Bajkeři* či *Špindl*, festivalově orientované debuty mladých tvůrců *Absence blízkosti* nebo *Špína* i animovanou *Lajku*.

První úlovek

Kromě rekapitulace předchozího roku Finále nabízí v premiérovém uvedení nejnovější filmové a televizní projekty, jejichž premiéra je stanovena až po skončení festivalu. Obvykle zde nalezneme prestižní hraný celovečerní film, jehož uvedení do kin je

---

⁷⁴ Navrhnete studentskou cenu pro Finále Plzeň! Dostupný na WWW: <<https://www.festivalfinale.cz/akce/navrhnete-studentskou-cenu>> [cit. 21. 3. 2019].

⁷⁵ V síti roku 2017 (výběr celovečerních filmů). In: Jana Čížková (ed.), *Finále Plzeň 2018: katalog*. Plzeň: Finále Plzeň 2018, s. 47.

naplánováno v nejbližších několika týdnech po festivalu.⁷⁶ Na Finále si tak odbude oficiální premiéru za účasti tvůrců, která je spojena se slavnostním zahájením festivalu. V roce 2018 byl takovým příkladem *Hastrman*, celkem sekce nabídla šest filmů.

Na vlně 2018

Tato sekce nabízí výběr z nejnovějších českých a slovenských filmů uvedených od ledna až do začátku festivalu. Jsou do ní zařazeny filmy, které reprezentovaly domácí kinematografii na významných zahraničních festivalech pořádaných z kraje roku (Berlinale, MFF Rotterdam), ale i takové, které jsou naopak divácky oblíbené.

Sekce Na vlně uvedla 12 hraných i dokumentárních filmů, opět velmi pestrého složení; diváci mohli navštívit populární komedii *Zoufalé ženy dělají zoufalé věci*, poslední film Jana Švankmajera *Hmyz* i diskutovaný americký dokument českého režiséra Ondřeje Hudečka *Pásky z Nagana*.

Dimenze dokumentu 2017

Sekce Dimenze dokumentu reflektuje rozsah českých dokumentaristů a snaží se přinášet vyvážený a námětově i žánrově rozmanitý průřez dokumentární tvorbou uplynulého roku. Slovy tvůrců „[d]okumentární filmy totiž reflektují rozmáchlost lidských zájmů, naše pozitivní a negativní stránky.“⁷⁷

Celkem sekce nabídla čtyři dokumenty, včetně *Červené* oceněné toho roku Českým lvem.

České stopy v mezinárodních koprodukcích

Tato sekce každoročně uvádí české minoritní koprodukce a filmy, na nichž se podíleli čeští tvůrci nebo se natáčely v České republice. Zařazeny tak byly například lotyšsko-finský film *Sibiřský deník*, indická road movie *Jak Harry Potkal Sejal* nebo první dva díly ceněného amerického seriálu *Génius – Einstein*. Celkem bylo uvedeno šest různých koprodukčních projektů.

---

⁷⁶ V roce 2016 byl takovým prvním úlovkem film *Ani ve snu!*, který měl toho roku světovou premiéru na Berlinale. Prestiž v nějaké formě je tedy skutečně důležitým kritériem při výběru zástupce této sekce.

⁷⁷ Dimenze dokumentu 2017. In: Jana Čížková (ed.), *Finále Plzeň 2018: katalog*. Plzeň: Finále Plzeň 2018, s. 60.

Archivní sekce: Ať žije republika

Archivní sekce jsou typické příklady těch sekcí, které jsou každoročně podrobovány promyšlené dramaturgické strategii a hledání nového diskurzu. Po prozkoumání málo známé tvorby českých exulantů se během 31. ročníku dramaturgové festivalu rozhodli oslavit 100. výročí založení Československé republiky reflexí euforie, která se odrážela v prvních letech budování českého filmového průmyslu. Pořadatelé zvolili tři významné filmy tohoto období: *Svatého Václava* (1929) jako ukázkou opulentní oslavy české státnosti, *Erotikon* (1929) pro jeho nesporné umělecké kvality pozdní éry němému filmu a *Bílou nemoc* (1937) pro humanistické ideály ostře kolidující s koncem první republiky a klimatem republiky druhé.

Archivní sekce: Století Miroslava Horníčka

V roce 2018 by oslavil sté narozeniny i plzeňský rodák Miroslav Horníček, všestranně talentovaný umělec, herec, dramatik či spisovatel. Další archivní sekce se proto soustředila na Horníčka jako milovníka a glosátora života a to, jak se jeho filozofie promítla do českého filmu. Byly uvedeny tři filmy, v nichž Horníček vystupoval jako průvodce a které mapují jeho vztah k Plzni i k filmu obecně: *O Plzni vážně i nevázně s Miroslavem Horníčkem aneb Být Plzeňákem...*, *Lidé za kamerou* a především kultovní *Kinoautomat: Člověk a jeho dům*, interaktivní film, v němž Horníček nejen sehrál hlavní roli, ale též jej uváděl před obecnstvem.

Speciální uvedení

Tato sekce je zaměřena na zvláštní uvedení aktuálních diskutovaných seriálů v podobě maratonů. V roce 2018, stejně jako předchozí rok, uvedla jeden seriál z produkce internetové televize Stream (*Kafe & Cigárko*) a jeden od České televize (*Dabing Street*).

Festivalový ZOOM

Nejviditelnějším výsledkem intenzivní spolupráce Finále Plzeň s dalšími národními filmovými festivaly v jeho současné éře je sekce Festivalový ZOOM, která představila plzeňskému publiku tři vítězné filmy z partnerských přehlídek ve Slovinsku, Chorvatsku a Rakousku. Spolupráci s těmito festivaly se podrobněji věnuji ve čtvrté kapitole.

Německé kino

I tato sekce těží z nově navázaného partnerství se zahraniční filmovou přehlídkou, konkrétně s festivalem východoevropského filmu v Cottbusu. Německé kino uvádí výběr celovečerních i krátkometrážních snímků mladých filmařů, které měly ohlas i za hranicemi Německa. Celkem bylo uvedeno osm takových filmů.

U pramene

Poslední sekce nabízí divákům výběr českých krátkometrážních studentských snímků z předchozího roku. Zastoupeny jsou hrané, dokumentární i animované filmy z různých škol, dohromady jich sekce uvedla sedm.

Z tohoto stručného popisu je tedy patrné, že nesoutěžní sekce tvoří podstatnou část programu a filmy promítané mimo soutěž jsou s počtem 67 v převaze oproti 51 filmům nominovaným na některou z cen. Nesoutěžní sekce tak představují pevnou základnu celého programu, neboť nabízejí též méně známé filmy neuváděné v distribuci a prezentují marginální českou tvorbu. Přitom umožňují srovnání s obdobnou současnou produkcí některých evropských zemí a předvádějí tvorbu začínajících talentů. Specificky koncipované archivní sekce zase reflektují některá díla naší historie, která se vážou k současným tématům či výročím. Není pochyb, že nesoutěžní program představuje hlavní vábidlo pro náročnější festivalové návštěvníky, kteří nechtějí sledovat pouze běžně dostupné, někdy až mainstreamové filmy hlavní soutěže, ale skutečně by se rádi seznámili s tím nejzajímavějším z domácí produkce za uplynulý rok.

3.3.3 Archivní sekce

Třebaže se Finále vždy snažilo být přehlídkou bilancující současnou domácí tvorbu a podporující její další rozvoj, archivní sekce patří od oživení festivalu v 90. letech k nedílné součásti programu. Kromě retrospektiv několika významných evropských režisérů se tradicí staly nesoutěžní sekce, které se ohlíží za významnými filmy československé kinematografie. Za vedení Ivana Jáchima za dramaturgii výběru filmů zodpovídal filmový kritik a publicista Jan Lukeš. Ten je známý pro své badatelské zaujetí československou novou vlnou (jako autor námětu a scénáře je podepsán pod oceňovanými dokumentárními cykly České televize *Zlatá šedesátá* a *Československý filmový zázrak*), nepřekvapí tedy, že v době jeho působení na Finále se archivní sekce

zaměřovaly právě na období 60. let. Toto zacílení dávalo smysl z hlediska represí ze strany státních orgánů a uzavření mnoha významných a podnětných filmů z této doby na dlouhá léta do trezoru a současně reflektovalo zakázání a porevoluční vzkříšení samotného Finále.

Vedlejším efektem ale bylo podle současné ředitelky festivalu Evy Veruňkové Košařové to, že festival začal být vnímán jako pamětnická akce a monotónní zacílení repertoáru bez hlubší koncepce se poněkud omrzelo. V roce 2014 dostala jako tehdejší koordinátorka produkce více prostoru při přípravě archivních sekcí a na festivalovém programu se začal podílet filmový historik, publicista a dramaturg Jaroslav Sedláček. Ten se Finále aktivně účastnil už od 90. let, kdy jako zástupce šéfredaktora časopisu Cinema v Plzni předával divácké ceny a zajišťoval partnerství mezi festivalem a populárním filmovým periodikem. Po ukončení spolupráce se Cinemou do Plzně jezdil i nadále pro své zaujetí českým filmem a dvakrát zasedal i v porotě. S vedením Finále tedy měl dlouhodobé a dobré vztahy. Cílem Veruňkové bylo dokázat, že československá kinematografie není jen o jedné slavné dekádě, ale může toho nabídnout mnohem více. Když pak o rok později Film Servis vypracovával svůj koncept pro vedení festivalu, který odevzdal do soutěže, byl Sedláček požádán, aby se stal garantem historických sekcí a připravil dramaturgický plán pro následující čtyři ročníky.

Ten obsahoval osm sekcí a zahrnoval například pocty významným tuzemským kameramanům, herečkám, které se proslavily v zahraničí, nebo exulantům po roce 1968, kteří se přes emigraci dokázali umělecky prosadit i mimo svou vlast. Společným jmenovatelem většiny sekcí byl právě přesah do zahraničí ve snaze ukázat divákům, že domácí kinematografie byla odjakživa bohatá na talenty a kvalitní profesionály před i za kamerou a dokázala bodovat i ve světové konkurenci, což konvenovalo s novým směřováním Finále. I proto se z přípravy archivních sekcí stal výrazně náročnější úkol, který zahrnuje obstarávání kopií po celém světě a stopování vlastníků práv. Komplikací je i častá existence více verzí jednoho filmu, ať už vinou tvůrčích rozhodnutí, televizního uvedení nebo cenzorských zásahů. Je proto třeba najít co nejlepší kopii.

Těmito úkoly je pověřen shipper, osoba zodpovědná za shánění kontaktů a zjišťování a smlouvání cen za pronájem kopie. V této sféře Finále někdy naráží na problém z hlediska svého charakteru malého regionálního festivalu, takže oslovení vlastníci práv

či kopií se občas nezachovají profesionálně a ani neodpoví. Rizikové je, pokud je majitelem práv někdo jiný než majitel kopie; tito lidé, tradičně bohatí dědicové tvůrců nebo producentů těchto filmů, často nevnímají jejich uměleckou a kulturní hodnotu a neobtěžují se zdlouhavou komunikací se zástupci festivalu o podmínkách užití. Obecně je pak komunikace se dvěma subjekty, které vzájemně potřebují svolení od toho druhého, aby uvolili k uvedení filmu v Plzni, namáhavější a nese s sebou riziko neúspěchu.

Z těchto důvodů je jasné, že zajištění archivních sekcí a naplnění předsevzatého plánu filmů je organizačně a především finančně náročným úkolem. Ceny za jedinou projekci jsou někdy vysoké, občas je třeba uhradit i náklady spojené s výrobou DCP, pokud film dosud existoval pouze v podobě fyzické kopie, nebo výrobu kopie nové. V obou případech je kopie však pouze zapůjčena a Finále tím vlastně subvencuje obnovu fondu dané instituce. Není proto divu, že ne všechny plánované sekce (a to nejen archivní, třebaže v této kategorii se začíná pro její specifický rámec škrtnat prvně) se daří realizovat a s tímto rizikem je třeba počítat při dlouhodobém programování v součinnosti s dramaturgy dalších sekcí tak, aby byl program pestrý a ekonomicky realizovatelný.

Z plánovaných osmi archivních sekcí se v letech 2016–2019 podařilo realizovat čtyři.⁷⁸ V roce 2019 z důvodu nižšího příspěvku od Státního fondu kinematografie nebyla žádná. Proto je třeba i v rámci jednotlivých sekcí mít vždy připravenou širší nabídku, aby bylo z čeho vybírat v případě nedosažitelnosti kopie nebo jejich technických nedostatků a bylo jasné, z jaké perspektivy téma ukázat. Z hlediska diváckého přijetí jsou archivní akce rozporuplné, někdy je návštěvnost lepší, jindy horší. Jen těžko lze soudit, zda je to způsobené propagací, výběrem titulů a jejich atraktivitou, nebo místy, kde se archivní filmy promítají – jedním z požadavků vedení festivalu je totiž i ten na netradiční projekční prostory, které mají ilustrovat povahu těchto sekcí, a sice jakési objevování neznámých pohledů na film, což by právě měl exkurz mimo tradiční kinosál podtrhnout.

---

⁷⁸ Nedošlo na sekce *Kameramani světového formátu*, zaměřenou například na tvorbu Otto Hellera, *Umělec versus řemeslník*, jež chtěla konfrontovat tvorbu Gustava Machatého a Karla Lamače jako dvou zcela odlišných filmařů těžké doby, *České filmy, které dobyly svět*, která minila prozkoumat, zda si československé filmy oceněné na prestižních světových festivalech uchovaly svoji výpovědní hodnotu, a *Světoví Češi a Slováci*, oslavující významné role českých herců v zahraničních filmech.

Výběr na další rok se začíná řešit prakticky hned po skončení festivalu, kdy se rozjíždí nezávazná diskuze nad tituly, v říjnu se pak schvaluje definitivní podoba programu. Zhruba v únoru se již ví, které filmy je reálné získat, a řeší se konkrétní podrobnosti především technického rázu. Díky užšímu zaměření Finále a nižšímu počtu sekcí není programování archivních sekcí tak náročné a intenzivní jako například Letní filmová škola, na níž se Sedláček rovněž podílí jako dramaturg.⁷⁹

Archivní sekce tak představují sice nepatrnou, ale důležitou součást festivalového programu, jejíž organizační zajištění dobře ilustruje a symbolizuje globalizační snahy Finále v jeho aktuální éře. Ve snaze prezentovat český film v širším světovém kontextu napříč historií musí festival udržovat kontakty s archivními institucemi i soukromými osobami po celém světě podobně, jako vytváří globální networking se zahraničními producenty, distributory a zástupci festivalů s cílem propagovat současnou tuzemskou filmovou tvorbu a budovat její pozitivní obraz v zahraničí.

3.3.4 Doprovodný program

Finále Plzeň již dávno není pouhým filmovým festivalem, ale rozmanitou kulturní událostí, která množstvím doprovodných akcí pokrývá celé centrum Plzně. Tento status byl ještě utvrzen po převzetí festivalu Film Servisem. Desítky kinematografických představení doplňují kromě besed s tvůrci a podobných rozšiřujících zážitků i akce zcela nefilmového charakteru jako koncerty, autorská čtení knih, stand-up show či výstavy. Některé jsou určitým způsobem filmově orientované (knihy představené na autorských čteních bývají typicky napsané známými herci), ale hojně zastoupeny jsou například koncerty populární hudby bez nějakého dramaturgického přesahu. Pořadatelé se tak z festivalu snaží udělat akci, která dokáže zasáhnout a pokrýt celý kulturní život regionu, čímž osloví další návštěvníky a zvýší povědomí o Finále.

Na druhé straně však doprovodný program nepředstavuje pro organizační tým prioritu. Navzdory své zdánlivé pestrosti je doprovodný program pojatý nejskromněji ze všech programových okruhů, aby finančně nezatěžoval festival na úkor filmového programu. Doprovodný program se začíná řešit až v okamžiku, kdy se ví, kolik na něj bude peněz,

---

⁷⁹ Tento oddíl je parafrází rozhovoru s dramaturgem archivních sekcí festivalu Finále Plzeň Jaroslavem Sedláčkem vedeným Ondřejem Černým v Plzni dne 13. 4. 2019.

aby se zbytečně neriskovalo. Prioritou jsou hlavní a industry program (právě do něj pořadatelé raději investují případné volné prostředky). Organizátorům přijde zbytečné pořádat souběžně s Finále například samostatný hudební festival už kvůli dostatečné saturaci kulturních akcí ve městě v porovnání například s Uherským Hradištěm či Zlínem, kde podobné festivaly doprovázejí tamější filmové přehlídky. V březnu se v Plzni pořádá vyhlášení hudební ankety Žebřík, v květnu zase probíhá majáles. Bylo by tedy zbytečné lákat do města v průběhu festivalu hvězdy populární hudby, když je poptávka po nich systematicky a pravidelně ukojována prostřednictvím jiných specializovaných akcí, na což by pravděpodobně poukázali i agenti těchto hudebníků.

Ačkoliv doprovodný program není gros Finále, je podle pořadatelů dobré jej zahrnout a ozvláštnit jím festival. Organizátoři se snaží navzdory nižším prostředkům vyhrazeným pro tento programový okruh nabídnout ucelenou a atraktivní kolekci kulturních akcí, které návštěvníky nějak obohatí a přitom budou dávat smysl v kontextu festivalu. Jeden rok se proto kupříkladu soustředili na fenomén youtuberství a konfrontovali svět profesionálních filmařů dlouhodobě čelících nejistým vyhlídkám a mladých amatérských tvůrců, kteří svými leckdy až bezobsažnými videi oslovují statisíce diváků. Tento trend se ale rychle vyčerpal a jeho odraz v podobě setkání youtuberů a filmových profesionálů na Finále se neproměnil ve festivalovou tradici. Neustále se tedy hledají nová aktuální témata, se kterými by se dalo dramaturgicky pracovat. V roce 2019 se doprovodný program zabýval například 30. výročím sametové revoluce a pádu totalitního režimu, protože pořadatelům přišlo, že společenská poptávka po oslavě tohoto výročí není tak intenzivní jako v případě 100 let od založení Československa v roce 2018.⁸⁰

V roce 2018 proběhlo 11 stěžejních doprovodných akcí, z nichž za zmínku stojí například koncert Pražského filmového orchestru v DEPO2015 či tradiční pubquiz v Papírně Plzeň. Kuriózní je protnutí doprovodného programu s nesoutěžním filmovým programem; dva němé filmy ze sekce *At' žije republika* byly uvedeny v rámci zcela nového Silent kina. Promítací plocha byla zřízena pod širým nebem v Kopeckého sadech před Měšťanskou besedou a živý hudební doprovod ke *Svatému Václavu* a *Erotikonu*, složený a namíchaný progresivními plzeňskými hudebníky a DJs, byl

---

⁸⁰ Rozhovor s Petrem Veruňkem vedený Ondřejem Černým v Plzni dne 16. 3. 2019.

pouštěn návštěvníkům do zapůjčených sluchátek. *Kinoautomat*, uvedený v rámci sekce věnované Miroslavu Horníčkoví, byl zase v původní autorské formě včetně moderátora-průvodce předveden při jediné projekci v Návštěvnickém centru Plzeňského Prazdroje. Vliv filmu je tak stále patrný i v doprovodném programu, jeho rozrůzněnosti navzdory.⁸¹ Doprovodné akce se stávají integrální součástí programu a festivalovým hostům nabízejí kromě možnosti odreagovat se jinými aktivitami i další zdroj filmového vyžití.

3.3.5 Industry program

Industry program na Finále Plzeň se nazývá Industry days. Na festivalu byl zaveden již za ředitele Jáchima, ale za nápadem stojí jeho současná ředitelka (tehdy výkonná ředitelka) Eva Veruňková Košařová. Dnes je jedním z pilířů Finále a globální struktury kontaktů, jejíž budování si současný realizační tým vytyčil jako jeden z cílů nové podoby festivalu. Je primárně určen pro tuzemské filmové profesionály, ačkoliv v rámci udržování pevné sítě festivalových vazeb jsou zváni i ti zahraniční. Vybraných akcí se mohou zúčastnit též držitelé akreditace Film student, tj. studenti filmových škol a oborů, u kterých se předpokládá, že se z nich v budoucnu stanou filmoví profesionálové, a držitelé akreditací Host a Press.⁸² Běžný divák se tedy na Industry days nedostane.

Pořadatelský tým se snaží industry program nějak tematicky propojit, aby byla nabídka přednášek, workshopů a dalších akcí ucelená a smysluplná s ohledem na industry programy dalších festivalů. Účastníci, kteří v rámci svých povolání systematicky objíždějí významné přehlídky a navštěvují tamější industry programy, tak v Plzni mohou zavítat na stále nové a podnětné akce, aniž by měli dojem, že se obsahově překrývají s programem jiných festivalů. To je možné díky těsné kooperaci s dalšími partnery, se kterými Film Servis spolupracuje při plánování Industry days. Patří mezi ně například Czech Film Commission, CzechTourism, České filmové centrum, Slovak Film Commission, Creative Europe nebo Midpoint, který má v rámci Finále vlastní uzavřený program, ale pořádá i veřejné přednášky a case studies.⁸³

---

⁸¹ Zajímavostí přitom je, že nedostatečně filmový charakter doprovodného programu byl Finále v minulosti vytýkán Státním fondem kinematografie. Ve své důvodové zprávě z roku 2019 ale Fond naopak chválí pozitivní změny v doprovodném programu.

⁸² Rozhovor s Petrem Veruňkem vedený Ondřejem Černým v Plzni dne 16. 3. 2019

⁸³ Tamtéž.

Během 31. ročníku v roce 2018 bylo možné navštívit v rámci Industry days 16 atraktivních akcí umožňujících setkávání mezi odborníky z oboru a náhled na vznikající projekty. Kromě přednášek, porad u kulatých stolů a pitchingových fór program lákal například na lokační túry po vizuálně zajímavých pamětihodnostech Plzeňského kraje nebo setkání zástupců regionálních filmových kanceláří, Czech Film Commission a Státního fondu kinematografie. Představila se zde i nově vzniklá Regionální kancelář Plzeňský kraj, jejíž vznik inicioval právě Film Servis Plzeň a které předsedá Petr Veruněk.⁸⁴ Jednotlivé přednášky připravili přímo partneři podílející se na přípravě Industry days jako Midpoint nebo Czech Film Center pod vedením odborníků ze zahraničí. Některé akce pořádalo ale přímo Finále nebo například Státní fond kinematografie. Většina industry programu byla vedena v anglickém jazyce, což opět svědčí o tom, jak je přeshraniční spolupráce a budování sítě kontaktů mezi profesionály po celém světě důležité i na festivalu českého filmu v jeho nové éře.

3.4 Poroty

V současné době hodnotí filmy na Finále Plzeň sedm porot, každá s výjimkou jedné pouze pro jednu specifickou soutěžní sekci. Přitom ještě v roce 2011 byly dvěma porotami oceňovány pouze nejlepší hraný a dokumentární film. Svůj podíl na tomto prudkém nárůstu má zavedení televizních kategorií a především studentských porot, které počet hodnotících komisí zdvojnásobují. Oproti osmi porotcům v roce 2011 tak na 31. ročníku v roce 2018 o vítězích rozhodovalo již 25 osob.

Zařízení zdárného chodu porot tak, aby bez problémů splnily své povinnosti a rozdělily ceny, již tedy představuje komplexní organizační výzvu. Je nutné nejen sehnat vhodné porotce a následně zařídit logistiku spojenou s jejich pobytem v Plzni, ale též zkoordinovat samotné fungování porot. Jejich členové musejí navštívit soutěžním výběrem přesně určený počet filmů (obvykle poměrně vysoký) ve vymezeném počtu dnů a neztratit soustředění a úsudek. Zároveň nesmějí být příliš váhaví a předposlední den festivalu by již měli ukončit své rokování a oznámit programovému řediteli vítěze v jednotlivých kategoriích, pokud možno jednoho za každou z nich. Právě situace jako případní dva vítězové mohou otestovat soudružnost porot a schopnost jejich předsedů dovést ostatní k jednomyslné volbě, ať už bude nakonec vítěz jeden, nebo skutečně dva.

---

⁸⁴ Jan Vitinger, Kraj začne vábit filmaře. *MF DNES – plzeňské vydání* 29, 2018, č. 5 (6. 1.), s. 17.

3.4.1 Mezinárodní poroty

Ročník 2003 je pro festival Finále Plzeň klíčový nejen kvůli návratu soutěžních dokumentárních sekcí, ale především díky tomu, že poprvé hodnotí filmy mezinárodní porota.⁸⁵ Tento nápad vzešel z přesvědčení, že zahraniční porotci budou zcela nestranní, neboť jsou neznalí zdejšího prostředí, nemají dlouhodobý vztah k českým tvůrcům a nenechají se ovlivnit předchozími dojmy. Filmy budou posuzovat podle toho, co vidí na festivalu, nikoliv podle osobních sympatií a dřívější divácké zkušenosti s konkrétními tvůrci a jejich dílem. Své hlasy udělí na základě izolovaných dojmů z právě zhlédnutého filmu a případně toho, jak jej prezentuje jeho delegace.⁸⁶ Festival se tak odlišuje například od Českého lva, kde ceny uděluje filmová akademie, jejíž členové jsou díky znalosti milieu české audiovize zákonitě do jisté míry zaujatí a upřednostňují své favority.

Zavedení zahraničních porot bylo logickým vyústěním snah o globalizaci festivalu, přesto byl prvotní impulz daný negativními okolnostmi. Jak festival získával na prestiži a přitahoval více pozornosti, začalo se objevovat politikaření mezi porotci, kteří se zároveň někdy ocitali pod tlakem zainteresovaných osob a jejich hodnocení se občas zvrtilo do osobní roviny. Zvaní zahraničních profesionálů se proto stalo synergickým s výběrem kvalifikovaných porotců. V porotách tak začali usedat lidé z přehlídek v Rotterdamu či Berlíně se zaměřením na střední a východní Evropu, kteří měli dostatečné profesní renomé, ale byli nestranní. Udržely si však českého předsedu kvůli publicitě. Zpočátku jezdil na zahraniční festivaly ředitel Jáchim osobně a domlouval, kdo by mohl přijet. Na konci jeho éry však již existovaly instituce jako Asociace producentů v audiovizi a České filmové centrum, se kterými se vedení Finále radilo a společně vybírali vhodné adepty pro angažování do festivalových porot. Důležité bylo, aby bylo Finále reflektováno v zahraničních médiích, proto museli porotci na oplátku za poskytovaný servis během jejich pobytu v Plzni informovat o festivalu v domácích periodikách. Ze strany festivalu pak probíhal pravidelný monitoring povědomí o festivalu v zahraničí, který byl následně posílán na Ministerstvo kultury.⁸⁷

---

⁸⁵ Ivan Jáchim: *Finále nezlomila normalizace...*, s. 8.

⁸⁶ Rozhovor s Petrem Veruňkem vedený Ondřejem Černým v Plzni dne 16. 11. 2018.

⁸⁷ Rozhovor s Ivanem Jáchimem vedený Ondřejem Černým v Plzni dne 26. 4. 2019.

Mezinárodní složení porot však mělo i další, pragmatický důvod. Každoroční jarní oceňování českých filmů na Finále následovalo nedlouho po předávání Českých lvů a vznikalo zdání jakési duality, ačkoliv Finále bylo považováno za progresivní a většinou oceňovalo zcela jiné filmy začínajících, aspirujících tvůrců (příkladem budiž nečekané vítězství filmu Petra Zelenky *Mňága – Happy End* oproti favorizovanému, tehdy již oscarovému *Koljovi* v roce 1997). Cílem tedy bylo vymezit se proti domácímu přerozdělování si cen. Zlatý ledňáček se tak stal vyjádřením názoru mezinárodní poroty a alternativou k výročním akademickým cenám. Takové ocenění navíc mělo navodit představu, jaké české filmy by mohly mít šanci uspět v zahraničí.

Když v roce 2016 převzala pořadatelsví festivalu společnost Film Servis Plzeň, koncept mezinárodní poroty ještě více rozšířila. Nový programový ředitel Peter Badač usiluje o to, aby byly mezinárodní poroty sestaveny výhradně ze zahraničních hostů a nebylo zde primárně české zastoupení. Zatímco do roku 2016 nalezneme v soupiskách porotců vždy alespoň jednoho českého tvůrce či filmového odborníka na každou porotu, často přímo na pozici předsedy a velmi zvučného jména, v následujících ročnicích bylo hlasování o vítězích již zcela v režii zahraničních porotců. (viz Příloha 4)

Náplní práce programového ředitele filmového festivalu je navštěvovat ostatní festivaly a vybírat a shánět soutěžní snímky pro ten svůj. Peter Badač není výjimkou, ale vzhledem ke specifické povaze Finále Plzeň spočívající v jeho národní vyhraněnosti je jeho úkolem na těchto festivalech naopak prezentovat aktivity svého festivalu a navazovat kontakty. Hlavním cílem těchto cest je tedy hledat vhodné adepty, kteří by mohli zasednout v mezinárodních porotách. Programový ředitel Finále se při svém pátrání po adeptech na posty porotců snaží pokrýt všechny možné filmové profese z tvůrčího procesu, výroby i distribuce: přes scenáristy, režiséry, producenty, distributory, sales managery až po jiné programové ředitele.

Badač a jeho kolegyně Zuzana Bieliková, koordinátorka industry programu, si pečlivě vybírají festivaly v jednotlivých teritoriích a následně je v průběhu celého roku objíždějí. Nevyhýbají se ani velkým přehlídkám, jako jsou Sundance nebo losangeleský filmový festival. Budují si tak podrobnou síť kontaktů po celém světě, která jim umožňuje seznámit se a získat pro svoji věc lidi, na něž by za normálních okolností těžší narazili.

Některé potenciální porotce mají vytipované, jindy jde o věc náhody, kdy nečekaně potkají vhodného člověka a spontánně se s ním dohodnou na spolupráci.

Motivací a důvodem souhlasu s účastí těchto lidí je profesionální zájem a možnost rozšířit si obzory. Práce není nijak vysoce honorovaná, pořadatelé hostům uhradí náklady spojené s dopravou, ubytováním a stravováním. Zahraniční porotci tak svoji účast berou především jako zajímavé zpestření a jistou formu odpočinku od celoročních pracovních povinností. Je pro ně lákavé seznámit se s nepříliš exponovanou kinematografií, která může zejména mimoevropským členům poroty připadat až exotická. Jistou přidanou hodnotou je i možnost vidět české filmy na velkém plátně se všemi technickými finesami, neboť i filmy distribuované do zahraničí by pravděpodobně mohli zhlédnout jen v domácím prostředí například prostřednictvím video-on-demand služeb.⁸⁸

Zanechaný dobrý dojem z návštěvy festivalu je pro pořadatele důležitý, neboť spokojení zahraniční hosté mohou následně Finále Plzeň doporučit kolegům a do dalších ročníků je navrhnout jako svou spolehlivou náhradu. Word-of-mouth je zcela jistě legitimním a častým prostředkem, jak Finále Plzeň pro své poroty získává exkluzivní zahraniční hosty, které by za normálních okolností bylo těžké či zcela nemožné oslovit jinou cestou. Díky těmto konexím se tak k účasti na Finále Plzeň dostanou lidé, kteří by jinak o existenci festivalu neměli ponětí, a naopak, organizátoři by zase nevěděli o nich. Sehnáním porotce se tak nadále buduje síť vnějších vztahů a proces networkingu v této fázi ani zdaleka nekončí.

Z podstaty festivalu Finále Plzeň není úkolem jeho programového ředitele během návštěv zahraničních festivalů vybírat filmy a dohodnout jejich uvedení v Plzni, přesto i tento obchodní faktor hraje svou významnou roli. Programový ředitel Finále sice nemůže prodávat filmy zde promítané, neboť není zástupcem zainteresovaného studia ani jejich producentem, ale jako osoba dohlížející na jejich festivalové uvedení a tedy vytváření dalšího distribučního okruhu těchto snímků může fungovat jako prostředník se zahraničními nákupčími. Přítomným distributorům nabízí současné reprezentativní snímky české proveniencí a buduje pozitivní obraz za hranicemi země známých aktivně

---

⁸⁸ Rozhovor s Petrem Veruňkem vedený Ondřejem Černým v Plzni dne 16. 11. 2018.

tvořících českých filmařů. Finále Plzeň tak není jen klíčovou platformou pro uvedení současné české tvorby a důležitým momentem jejich distribučního života, ale rovněž odrazovým můstkem pro jejich možnou distribuci v zahraničí a uvedení na dalších festivalech. To lze i díky mezinárodní porotě a celkové orientaci a přeshraničním ambicím festivalu v jeho nové éře.

Závěrem tohoto oddílu bych rád srovnal vnímání konceptu mezinárodních porot jednotlivých aktérů, kteří mi poskytli cenné poznatky o tomto fenoménu. Zatímco podle současného výkonného ředitele festivalu Petra Veruňka je stoprocentní zastoupení cizinců v porotách žádoucí pro maximální objektivitu a naplnění evropských ambic festivalu, bývalý ředitel Finále Ivan Jáchim se proti tomuto uchopení vyhrazuje. Podle něj bylo lepší zachovávat předsedu z prostředí české nebo slovenské kinematografie čistě z praktických důvodů, protože lidé jako David Ondříček nebo Juraj Herz dokázali přitáhnout pozornost médií. Dramaturg archivních sekcí Jaroslav Sedláček se aktivně podílel na programu festivalu už za Jáchima a představuje jakýsi symbol plynulého přemostění obou diametrálně odlišných ér. Podle něj je zrušení českého předsedy správné, aby nevznikaly tendence hostujícím porotcům vysvětlovat nuance soutěžních filmů, které by měly být sdělitelné globálně a měly by fungovat v rámci příběhu, nikoliv národnostních či teritoriálních mantinelů. Tento problém se v plné míře projevuje například při nominacích domácích filmů na Oscary, protože Česká filmová a televizní akademie vybírá filmy, které fungují v domácím prostředí, ale ve Spojených státech mají jiné hodnoty a vkus a tyto filmy tam proto dostatečně nerezonují. Globalizace Finále Plzeň je tedy vnímána jako krok správným směrem k exponování české kinematografie světu a hledání filmů, jenž by mohly pomoci její expanzi na prestižní soutěže.

3.4.2 Studentské poroty

V roce 2012 zažívá festival významnou změnu, když k tradičním hlavním porotám přidává sekci porot studentských. Studenti, často vyslanci různých filmových klubů z celé České republiky nebo dokonce ze zahraničí, přitom v rámci zvláštních porot hodnotili na Finále filmy již v 90. letech a na počátku tisíciletí, šlo tedy o další návrat k tradici. Za tímto rozhodnutím stála snaha organizátorů mít k dispozici při rozhodovacím procesu širší škálu názorů na soutěžní filmy. Proto ustanovili studentské

poroty jako protipól těch hlavních, mezinárodních, neboť mladí lidé mívají často dost odlišné pohledy na svět v porovnání s porotci starší generace, čili zkušenými odborníky z praxe, kteří tvoří většinu sestavy hlavních porot. Snahou pořadatelů je konfrontovat názor obou skupin a vyvolat diskuzi.⁸⁹

Studentské poroty svou koncepcí zrcadlí strukturu těch hlavních. Již v prvním ročníku tak fungovaly Studentská porota celovečerních filmů a Studentská porota dokumentárních filmů sestávající z pěti, respektive tří členů ze zástupců studentstva stejně jako v hlavní soutěži. Výrazné novinky, které jsou v této sféře festivalu zaváděny v dalších letech, se následně projevují i na poli studentských porot. V roce 2014 tak například poprvé zasedá Mezinárodní porota televizních formátů, v současnosti již tradiční a neodmyslitelné soutěžní sekce, a o rok později v této kategorii udílí cenu i porota studentská.

Členové studentských porot jsou vybíráni výhradně ze studentů Západočeské univerzity v Plzni. Komunikaci mezi oběma subjekty zařizuje koordinátorka, která pracuje pro festival i univerzitu zároveň a má tedy dobrou znalost prostředí školy a její interní sítě. Výběrového řízení se může zúčastnit každý student bakalářského, magisterského nebo doktorského programu, který má zájem o film a komunikační znalost angličtiny a nebyl členem poroty v minulosti. Je nutné vyplnit přihlášku s krátkým dotazníkem a sepsat motivační dopis, podle nichž jsou z řad zájemců porotci vybráni.

Studentské poroty jsou sestaveny během února na základě společného usnesení ředitelky festivalu, výkonného ředitele a programového ředitele. Rozhodujícími faktory jsou kromě kvality zaslaných motivačních dopisů taktéž předchozí zkušenost s podobnými akcemi a míra aktivního zájmu o film. Počet zájemců vždy mnohonásobně převyšuje počet míst, přesto jsou však určeni náhradníci, kteří v případě nečekaných odřeknutí zastoupí chybějící členy.

Vybraní studenti s festivalem a mezi sebou aktivně komunikují od března, tedy zhruba měsíc před začátkem Finále Plzeň. Tehdy proběhne předrealizační schůzka. Zhruba dva týdny před festivalem členové poroty obdrží harmonogram a podrobnější instrukce.

---

⁸⁹ Rozhovor s Petrem Veruňkem vedený Ondřejem Černým v Plzni dne 16. 11. 2018.

Stejně jako hlavním porotám jsou i těm studentským přiděleni asistenti, kteří se o ně starají v průběhu festivalu, zařizují rezervace, poskytují veškeré informace, dohlíží na plnění harmonogramu a slouží jako kontaktní osoby. Na začátku festivalu se obě poroty scházejí a jsou uvedeny do prostředí Finále Plzeň programovým ředitelem.⁹⁰

Povinností studentského porotce je vidět všechny soutěžní snímky v dané sekci během tří dnů na přesně určených projekcích. Pro každý ze soutěžních filmů je tedy vybrané konkrétní představení, jehož se musejí účastnit všichni členové mezinárodní i studentské poroty, kteří mají vyhrazená místa v sále, a to i za předpokladu, že už tyto filmy viděli dříve.

Snahou vedení festivalu při sestavování studentských porot je, aby každý člen byl z jiné fakulty a oboru. Cílem je udělat jakýsi průřez univerzitou s úmyslem mít co největší různorodost názorů, neboť jinak bude uvažovat student humanitních věd a jinak student elektrotechnické fakulty. Existuje více cest, jakými se zájemci mohou o této nabídce dozvědět a zareagovat na ni. Mohou na nabídku narazit při aktivním prohlížení webových stránek festivalu, oslovením prostřednictvím svých pedagogů ve škole nebo přímo zodpovědnou osobou z festivalového týmu. Další možností je přihlásit se na základě doporučení někoho, kdo v porotě zasedal v předchozích ročnících. Podmínkou přitom není aktivní zájem o film. Rozhodující jsou motivační dopisy zájemců a míra projeveného entuziasmu. Je zajímavým zjištěním, že v roce 2018 byli všichni kromě jednoho porotce již studenty magisterského studia.⁹¹ Lze tedy usuzovat, že vyšší věk a od něj odvozené větší zkušenosti jsou pro vedení festivalu důležitým faktorem při vybírání členů poroty.

Studentští porotci čerpají lákavé výhody, mezi které patří kromě volných vstupenek na veškerá další představení zejména účast na slavnostním zahájení festivalu a závěrečném večeru. ZČU jim navíc vyplácí i drobné stipendium.⁹²

Účast ve studentské porotě však není jediným případem spolupráce mezi ZČU a Finále Plzeň. Pro studenty designu byla v roce 2018 poprvé vyhlášena soutěž o návrh nové

---

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ Parafraze rozhovoru se studentským porotcem 32. ročníku Šimonem Mitrem vedeným Ondřejem Černým v Plzni dne 6. 11. 2018.

⁹² Tamtéž.

podoby ceny studentských porot, studenti filozofické fakulty zase mají každoročně možnost zúčastnit se stáže v týmu sociálních médií, která obnáší správu profilů festivalu na Facebooku a Instagramu a spolupráci s redakcí festivalových novin a fotografy.⁹³ Je tedy vidět, že vedení festivalu bere vytváření pevných vazeb s mladým publikem vážně a v zapojování studentů do chodu festivalu spatřuje cestu vpřed.

---

⁹³ Facebooková stránka KAP Katedra politologie a mezinárodních vztahů, Plzeň. Dostupný na WWW: <<https://www.facebook.com/KAPZCU/posts/2288666024511960>> [vyšlo 1. 3. 2019; cit. 9. 7. 2019].

4. FINÁLE PLZEŇ JAKO FESTIVAL NÁRODNÍHO FILMU

Finále Plzeň mezi českými filmovými festivaly vyniká tím, že je jedinou soutěžní přehlídkou zaměřenou na soudobou českou tvorbu. Jak jsem již popisoval v kapitole o jednotlivých programových sekcích, v programu festivalu sice nalezneme každý rok i několik zahraničních filmů, ale pouze v nesoutěžních kategoriích doprovodného programu a jejich zařazení je motivováno komplexní dramaturgií. Festival je tak vlastně přehlídkou národní kinematografie a tento status je nedílnou součástí jeho identity.

Podle slov ředitele Veruška bylo Finále dříve bilanční přehlídkou, ale od tohoto záměru současní organizátoři při sestavování programu ustupují. Chtějí se profilovat jako festival, který ukazuje, že český film je dobrý.⁹⁴ Z toho důvodu procházejí přihlášené filmy pečlivým výběrem. Organizátoři neupřednostňují a priori artovou produkci, nebrání se zařazení mainstreamových snímků, pokud jsou kvalitně natočené a je zde šance, že takové filmy přispějí k budování pozitivního obrazu české kinematografie. Finále tak neplní pouze funkci osvětové a oslavné události, která oceňuje nejlepší domácí snímky a upozorňuje tím na ně diváky, ale má přeshraniční význam, o čemž svědčí výše popisované budování globální sítě aktérů festivalu a mezinárodní poroty. Na rozdíl například od Českého lva je tedy posláním Finále českou filmovou tvorbu nejen reflektovat v podobě uznání vítězů za daný rok, ale v její ucelené podobě ji prezentovat v nejlepším možném světle světa.

4.1 Politika výběru filmů

Na Finále se může přihlásit jakýkoliv český nebo slovenský film nebo televizní dílo vyrobené a uvedené během uplynulého roku od předchozího ročníku, tj. od dubna do dubna. Třebaže festival zůstává především přehlídkou ukazující průřez českou produkcí s cílem ji ocenit a evaluovat, slovenské snímky mají na Finále rovnocenné postavení. Pořadatelé totiž vnímají, že navzdory rozdělení federace pořád existuje těsné spojení obou národů, které sdílejí takřka totožnou mentalitu, což se projevuje právě i na filmech, a neexistuje zde jazyková bariéra, která by bránila pohodlnému uvedení těchto filmů v Plzni a na českém trhu obecně.⁹⁵ Nově se do soutěže mohou přihlásit i minoritní české koprodukce, protože prakticky každý tuzemský film je natočený

---

⁹⁴ Rozhovor s Petrem Veruškem vedený Ondřejem Černým v Plzni dne 16. 11. 2018.

⁹⁵ Strategický plán, s. 9.

alespoň ve spolupráci se Slovenskem a definovat, co je vlastně český film, je stále obtížnější. To umožnilo, aby se v roce 2019 ocitl v hlavní soutěži majoritně rumunský snímek „*Je mi jedno, že se zapíšeme do dějin jako barbaři*“, který bezmála o rok dříve vyhrál hlavní cenu na 53. MFF Karlovy Vary. Naopak ryze slovenské filmy v soutěži již být nemohou, neboť po vítězství filmu *Čára* v roce 2018 byly cítit tlaky z české strany.

Do soutěže se mohou přihlásit i filmy, které již soutěžily na jiných festivalech, což je výrazný ústupek oproti tradičním festivalovým pravidlům, známým např. z festivalů kategorie A. Pořadatelé cítí, že by byla škoda takové filmy vyřadit ze soutěže už kvůli regionálním divákům, kteří by film s dosud limitovanou distribucí nemuseli jinak mít příležitost vidět, a přijíždějícím zahraničním profesionálům. Možnost uvést jej v Plzni vnímají naopak jako privilegium. Pokud je snímek zdařilý, může oslovit další publikum a zapadá do celkové dramaturgie, nehledí organizační štáb Finále na žádná další kritéria a zařadí jej. Zároveň se sami snaží vyhnout uzurpování filmů a jejich limitování pouze pro účely Finále, výjimkou jsou jen zahajovací filmy, které typicky bývají uvedeny v exkluzivní předpremiéře. I přes benevolenci vůči slovenským snímkům a zavedení pravidla týkajícího se minoritních českých koprodukcí Finále zůstává národním festivalem, což umožňuje tvůrcům zde bez obav uvést své filmy, aniž by riskovali, že budou následně odmítnuti na mezinárodních festivalech pro porušení pravidel.

Problematické jsou z hlediska uvedení na Finále dokumenty, které již běžely v televizi nebo v Plzni v klasické distribuci, neboť tento žánr není v kinech vyhledáván tolik jako hrané filmy, ačkoliv filmový festival s náročnějším publikem je jistě životaschopnější platformou než projekce v multiplexu. Platící divák nespatřuje možnost dokument znovu zhlédnout na velkém plátně jako dostatečně pádný důvod pro zakoupení vstupenky. V takovém případě pořadatelé film nechtějí uvést nebo dohodnou lepší finanční podmínky s distributorem za benefity, které uvedení na festivalu dokumentu přinese: lepší technickou kvalitu projekce a propagaci spojenou s představením novému publiku.

Filmy uváděné na Finále se platí od projekce, soutěžní jsou poskytovány zadarmo. Obecně lze říci, že čím je snímek novější a prestižnější, tím je jeho uvedení dražší. Půjčovné se platí distributorovi, ale producenti sledují určitou festivalovou strategii

a jejich primární snahou je samozřejmě film zaplatit, do možnosti uvést jej v Plzni proto výrazně mluví. Může se tak stát, že film je natolik ambiciózní, že i přes jeho diváckou atraktivitu odvozenou právě od pozitivního kritického přijetí není v žádné sekci na Finále uveden. To byl příklad druhého filmu Jiřího Mádlu *Na střeše*, který byl jeho producentkou vnímán jako festivalový film s potenciálem získat ocenění na mezinárodních přehlídkách, v programu 32. ročníku Finále by jej tedy návštěvník hledal marně, ačkoliv mohl zajít na rumunské *Barbary* uváděné v širší distribuci. Není proto neobvyklé, že producenti občas požadují za uvedení snímku více peněz. Je potom na festivalu, zda se s nimi domluví na fixní ceně, kdy je pak už jedno, kolik na film zavítá diváků, nebo procentuálním podílu z tržeb (typicky u starších filmů).⁹⁶

4.2 Spřátelené festivaly národního filmu

Finále Plzeň mělo již po svém obnovení na počátku 90. let, kdy se konečně mohlo svobodně rozvíjet, ambice nebýt pouhou přehlídkou tuzemských filmů, ale důmyslněji koncipovaným festivalem. Když jej převzal Ivan Jáchim, po prvním testovacím ročníku vypracoval strategii, jakým směrem chce, aby se Finále ubíralo a profilovalo. Kromě atraktivní možnosti zhlédnout všechny nové české filmy měli být návštěvníci poučeni o historii domácí kinematografie prostřednictvím archivních sekcí, jež by metodicky upozorňovaly na trezorové filmy, o něž byl po revoluci značný zájem, který však záhy opadl. Konvenční návštěvu některého ze soudobých filmů by tak doplňovaly projekce leckdy opětovně zapomenutých snímků a besedy s pamětníky. Důležité však bylo i konfrontovat českou filmovou tvorbu s tou evropskou. Proto v letech 1999–2001 proběhly na Finále retrospektivy tří významných evropských režisérů: Larse von Triera, Betranda Bliera a Vicenteho Arandy. S tím však souviselo i aktivní zapojení zahraničních festivalových dramaturgů a novinářů, kteří by se mohli zajímat o český film a kteří byli v hojných počtech zvaní. Jejich přítomnost zároveň mohla významně přispět k vytvoření networkingu Finále.⁹⁷ Díky tomu si mohli přítomní zahraniční hosté vybrat některé z promítaných filmů pro své festivaly, kde občas dokonce slavily úspěch. Například výhra filmu *Šťěstí* režiséra Bohdana Slámy v hlavní soutěži na festivalu ve španělském San Sebastián v roce 2005 byla podmíněna tím, že zástupce této

---

⁹⁶ Tato podkapitola je parafrází rozhovoru s Petrem Veruňkem vedeným Ondřejem Černým v Plzni dne 16. 3. 2019.

⁹⁷ Rozhovor s Ivanem Jáchimem vedený Ondřejem Černým v Plzni dne 26. 4. 2019.

přehlídky film v Plzni zhlédl a dojednal s tvůrci jeho uvedení v baskickém letovisku.⁹⁸ Finále Plzeň tak suplovalo tehdy chybějící koordinovanou strategii státu i jednotlivých producentů zahraničního uvádění českých filmů.

Film Servis na tuto strategii plynule navázal a ještě ji rozšířil. Středem spolupráce s dalšími přehlídkami se stala sekce Festivalový ZOOM, která každoročně uvádí filmy z několika spřátelených festivalů. Těmi jsou Diagonale v rakouském Grazu, Pula Film Festival v chorvatské Pule a Ljubljana International Film Festival ve slovinském hlavním městě Lublani. Každý z nich je pak národní filmovou přehlídkou dané země s mezinárodní porotou⁹⁹ a přesahem do zahraničních kinematografií, tedy festivaly modelově podobné Finále. Přesto je každý z nich zcela jiný. Například Diagonale je menší přehlídkou se zhruba 30 tisíci návštěvníky.¹⁰⁰ Oproti tomu festival v Pule je tradiční akcí, která se pořádá od roku 1954 a kromě bilancování chorvatské produkce (a předtím dokonce filmů ze všech svazových republik Jugoslávie) jej navštěvují filmoví profesionálové i vzácní hosté z řad tvůrců.¹⁰¹ Jde o nejstarší chorvatský filmový festival a o jednu z nejvýznamnějších kulturních přehlídek na Balkáně a v celém regionu.¹⁰²

Důvod, proč přehlídka českého filmu spolupracuje zrovna s těmito festivaly, spočívá v podobnosti publika a filmů, které se zde točí. Tyto národy mají podobné dějiny jako Česká republika a tamější tvůrce zajímají obdobná témata a problémy. Na Finále proto bývají uváděné vítězné filmy z těchto festivalů, de facto tedy nejlepší rakouský, chorvatský a slovinský film daného roku. Tento vztah je ale reciproční a do Plzně jsou zváni ředitelé a dramaturgové těchto přehlídek s úmyslem nabídnout jim vítězný film

---

⁹⁸ Magdalena Segertová: Robert Richter du festival de San Sebastian: « Un bon film, c'est comme une rencontre avec quelqu'un que j'ai envie de connaître ». *Radio Praha*. Dostupný na WWW: <<https://www.radio.cz/fr/rubrique/culture/robert-richter-du-festival-de-san-sebastian-un-bon-film-cest-comme-une-rencontre-avec-quelquun-que-jai-envie-de-connaître>> [vyšlo 16. 4. 2006; cit. 4. 5. 2019].

⁹⁹ S výjimkou festivalu v Pule, kde ceny uděluje porota složená z domácích filmových profesionálů a kritiků (princip tedy spíše odpovídá výročním oceněním akademie). Zbylé dvě spřátelené národní přehlídky mají poroty tvořené zcela či z většiny zahraničními hosty.

¹⁰⁰ Mission Statement: Let there be cinema! The Diagonale invites you to Graz. *Diagonale – Festival des österreichischen Films*. Dostupný na WWW: <<https://www.diagonale.at/mission-statement/>> [vyšlo nedat.; cit. 5. 5. 2019].

¹⁰¹ Za českou stranu jmenujme například Miloše Formana, který festival navštěvoval v 80. letech, nebo Emira Kusturicu a další tvůrce tzv. Pražské filmové školy, tedy původem slovinské režiséry, kteří vystudovali FAMU a jimž úspěchy na festivalu v Pule pomohly nastartovat kariéru.

¹⁰² Dragan Švaco, Festival jugoslavenkog igranog filma u Puli. In: Ante Peterlić – Katarina Turkalj (eds.), *Filmska enciklopedija 1 (A–K)*. Záhřeb: Jugoslavenski leksikografski zavod „Miroslav Krleža“ 1986, s. 386–389.

k uvedení na jejich festivalech. Pokud se jim vítězný snímek (nebo jakýkoliv jiný) líbí, dostanou od organizátorů kontakt na producenta a distributora, případně se rovnou na festivalu dohodnou osobně, pokud jsou přítomni.

Vzájemná spolupráce ale nefunguje na úplně svázané bázi. Pokud by pořadatelé usoudili, že vítězný film z některého z těchto festivalů nezapadá do schématu Finále nebo by jeho zakoupení bylo příliš nákladné, neuvedli by ho.¹⁰³ Stejně tak respektují případné ambice tvůrců vítězných filmů na účast v soutěžích na větších festivalech kategorie A, kde bývá podmínka premiérového uvedení. Cílem je tedy především obohatit vlastní program (a zprostředkovaně tedy český film) o zdařilé snímky z těchto zemí. Není odpovědností Finále zabývat se hlouběji evropskou kinematografií, ale uvádět kvalitní české filmy a umožnit jejich distribuci na dalších trzích. Proto ani organizátoři nemají ambice sekci výrazně rozšiřovat. Důvodem je i značný počet festivalů zacílených na národní kinematografie, které se v České republice každoročně konají (např. Festival francouzského filmu nebo La Película) a snaha nepřesytit program zbytečně vysokým počtem sekcí, které vedou k rozmělnění diváctva z důvodů přeplněného harmonogramu.

Díky tomuto budování struktur se v Plzni aktivně setkávají aktéři z různých festivalů a navazují nové kontakty, které následně vedou k navštěvování dalších festivalů a utužování vazeb. Tito pečlivě vybraní hosté z řad producentů, novinářů, nákupčích či programových ředitelů mají k českému filmu vztah a mohou mu svými aktivitami pomoci. Vítězný film tak může teoreticky zakoupit i několik agentů z různých přehlídek nebo distribučních společností. Finále ovšem funguje pouze jako zprostředkovatel kontaktů pro dané teritorium a samo o sobě nemůže uzavírat obchody, podobně jako jeho programový ředitel při svých návštěvách zahraničních festivalů neprodává české snímky a nenakupuje vítězné filmy spřátelených festivalů. Film Servisu takový stav vyhovuje a nemá ambice založit dceřinou distribuční společnost, jakou je třeba KVIFF Distribution u karlovarského festivalu. Případem takové úspěšné kooperace bylo uvedení filmu *Pojedeme k moři* na festivalech v Norsku a Německu na základě zájmu zainteresovaných osob po zhlédnutí filmu na Finále.¹⁰⁴

---

¹⁰³ Z těchto důvodů patrně počet filmů uváděných v této sekci během let 2016–2019 kolísal mezi dvěma a čtyřmi. Samotná sekce se tedy pružně mění podle aktuálních podmínek, podobně jako archivní sekce.

¹⁰⁴ Rozhovor s Petrem Veruňkem vedený Ondřejem Černým v Plzni dne 16. 3. 2019.

Podle Elsaessera tvoří všechny festivaly propojenou síť, mezi jejímiž vrstvami probíhá čilá komunikace, dávno již tedy neplatí vnímání festivalového okruhu pouze jako přehlídek kategorie A. Navzdory dělení na kategorie A a B je celý systém porézní a je udržován kontakt mezi regionálními a mezinárodními festivaly, mezi tematickými a otevřenými, mezi festivaly z Evropy a přehlídkami v Americe, Asii i jinde.¹⁰⁵ Vazby, které Finále získává na festivalech po celém světě a především pak na spřátelených přehlídkách, jsou jasným potvrzením tohoto trendu a znamením, že národní festival v rámci malého regionu nemusí být striktně omezený pouze na toto území a oslovovat jen aktéry uvnitř něho.

4.3 Ozvěny

V nejširším slova smyslu je festival ze své podstaty krátkodobou akcí, která se opakuje periodicky a po většinu roku zůstávají procesy v jeho pozadí skryty očím jeho návštěvníků. V případě filmových festivalů je pro jejich unikátní programové schéma (mnoho festivalů zařazuje do soutěže pouze snímky, které nebyly nominovány na jiných přehlídkách) a geografické ukotvení typické pořádat tzv. ozvěny, tedy dodatečné přehlídky některých festivalových filmů v jiných lokalitách. Ozvěny obvykle bývají v mnohem menším měřítku, promítá se během nich jen část filmů (tradičně například vítězných nebo vybraných dle jiného unikátního kritéria) a netrývají tak dlouho jako samotný festival, nebo naopak mohou být delšího trvání v podobě nasazení do místních kin při vypuštění doprovodných ceremonií a programů. Taktéž Finále pořádá vlastní ozvěny, s ohledem na specifický charakter festivalu a soutěžních filmů (všechny se hrály v kinech po celé České republice ještě před festivalem) však pořadatelé nevyvážejí přehlídku do dalších krajů (z českých měst bývají ozvěny pouze v Plzni v rámci festivalu Náplavka k světu nebo v letním kině), ale do německého Regensburgu.¹⁰⁶ Využívají tak tohoto dodatečného festivalového životního cyklu k posilování mezinárodního obrazu českého filmu.

---

¹⁰⁵ Thomas Elsaesser, *Film Festival Networks. The New Topographies of Cinema in Europe*. In: Thomas Elsaesser, *European Cinema: Face to Face with Hollywood*. Amsterdam: Amsterdam University Press 2005, s. 87.

¹⁰⁶ Martin Pecuch: *České filmy v partnerském Regensburgu zaujaly*. *Plzeň – oficiální informační server města*. Dostupný na WWW: <<https://www.plzen.eu/o-meste/aktuality/aktuality-z-mesta/ceske-filmy-v-partnerskem-regensburgu-zaujaly.aspx>> [vyšlo 10. 2. 2015; cit. 7. 7. 2019].

Volba Německa není náhodná. Plzeňský kraj je historicky spjatý s naším západním sousedem a nejen na Šumavě je početná komunita Němců, stejně jako v Bavorsku, které přiléhá k západním Čechám, žije mnoho Čechů. Existuje nespočet kulturních, společenských a vzdělávacích organizací, které pořádají akce a projekty zaměřené na posilování česko-bavorských vztahů a budování přeshraničního přátelství.¹⁰⁷ V Regensburgu je silná česká základna, na místní univerzitě se dokonce vyučuje čeština a běží zde speciální certifikátový program pro studenty Západočeské univerzity s cílem zlepšit uplatnění na trhu práce v příhraničí.¹⁰⁸ Před několika lety se zase v Regensburgu pořádaly kulturní akce v souvislosti se jmenováním Plzně Evropským hlavním městem kultury 2015. Z těchto důvodů vidí organizátoři v pořádání takové akce smysl.

Jejich cílem však není pouze potěšit krajany, ale oslovit i zdejší publikum. Proto do ozvěn vybírají filmy, které mají potenciál německé diváky zaujmout svým tématem. Tezí pořadatelů je, že všechny sousední země mají publikum podobající se tomu českému, neboť i filmy se zde točí podobným stylem. Tyto národy jsou nám blízké i svými dějinami a aktuálními problémy a tématy. Podmínkou je, aby takové filmy nebyly v Německu distribuovány a byly podnětnou výpovědí o českých dějinách a mentalitě. V uplynulých letech tak na ozvěnách byly uvedeny například dokument Olgy Sommerové *Červená* (2017) o zpěvačce Soně Červené či životopisný snímek *Milada* (2017) o Miladě Horákové, ale též *Já, Olga Hepnarová* (2016), *Po strništi bos* (2017) nebo *Ztraceni v Mnichově* (2015). Tyto poslední dva snímky byly zařazeny proto, že jsou podle organizátorů odrazem tuzemského vnímání a reality, v případě *Ztraceni v Mnichově* pak také z toho důvodu, že jde o unikátní kinematografickou výpověď o tom, co si myslí Češi o Němcích. Uvedení filmu v Regensburgu obvykle doprovází delegace tvůrců nebo alespoň zasvěcených osob z Finále, kteří vysvětlují kontext snímku a přibližují, jaké měl přijetí a ohlasy v Česku a proč byl vybrán do ozvěn.¹⁰⁹

---

¹⁰⁷ Např. seznam všech aktuálních výzkumných projektů a grantových programů zaměřených na česko-bavorskou spolupráci podpořených MŠMT je k prostudování na těchto webových stránkách: <<http://www.msmt.cz/vyzkum-a-vyvoj-2/cesko-bavorska-spoluprace-ve-vav>>. Pochopitelně ale nejde o kompletní a vyčerpávající soupis veškerých česko-německých přeshraničních projektů.

¹⁰⁸ Martin Oswald: Certifikátový program: Kompetence pro česko-bavorský příhraniční region. *Universität Regensburg*. Dostupný na WWW: <<https://www.uni-regensburg.de/bohemicum/zusatzstudium-regionalkompetenzen/plze-/index.html>> [vyšlo nedat.; cit.17. 2. 2019].

¹⁰⁹ Rozhovor s Petrem Veruňkem vedený Ondřejem Černým v Plzni dne 16. 11. 2018.

5. FESTIVAL V KONTEXTU PLZEŇSKÉ KULTURY

Město Plzeň každoročně finančně podpoří několik set kulturních akcí. Prostředky na podporu kulturních projektů jsou rozdělovány Odborem kultury Magistrátu města Plzně na základě doporučení odborných komisí, které posuzují předložené žádosti o subvencování. Od roku 2008 město vyhlašuje čtyřleté grantové programy na podporu dlouhotrvajících, periodicky se opakujících kulturních akcí v podobě otevřené soutěže. Do ní se může přihlásit každý, kdo projeví zájem o pořádání dané akce a splňuje podmínky. Po prozkoumání všech podaných žádostí je následně posudkovou komisí vydáno stanovisko o nejvhodnějším adeptovi, které je předáno Radě města Plzně, eventuálně i městskému zastupitelstvu ke schválení. Vybraný žadatel poté obdrží čtyřletý grant rozdělený do ročních splátek na každý ročník akce v daném období. Každý rok pomocí vyúčtování dokládá žadatel plnění smluvních podmínek grantu.

5.1 Vztah města a festivalu

Filmový festival Finále Plzeň patří spolu s festivaly Smetanovské dny, Živá ulice a Skupova Plzeň mezi nejvýznamnější kulturní akce ve městě a stěžejní body kulturní sezóny v Plzni.¹¹⁰ Není proto divu, že magistrát Finále dlouhodobě podporuje a vynakládá značné úsilí i prostředky pro udržení festivalu. Je v zájmu města zajistit bezproblémový chod festivalu, neboť jej vnímá jako prestižní společenskou událost s dlouhou tradicí, která se těší vysoké návštěvnosti a bezvýhradně kladným ohlasům ze strany veřejnosti.¹¹¹ Díky zacílení festivalu má Finále potenciál přilákat nejen návštěvníky z jiných regionů, ale i ze zahraničí. Zároveň jde o jediný filmový festival v Plzeňském kraji.¹¹²

Toto partnerství má dlouhou historickou tradici. Město aktivně spolupracovalo s festivalem prakticky hned od jeho obnovení na počátku 90. let. Již u prvního ročníku v roce 1990 byl hlavním partnerem Národní výbor města Plzně, posléze transformovaný

---

¹¹⁰ Finále s těmito festivaly je asi největším potvrzením toho, že Plzeň odpovídá jedné z definic typického festivalového města: průmyslového centra, které se snaží v rámci své vlastní renesance přetvořit v centrum kulturní. Vyvrcholením soustavných dlouholetých snah byl titul Evropské hlavní město kultury 2015. Viz Thomas Elsaesser, *Film Festival Networks...*, s. 85.

¹¹¹ Názory obyvatel na kulturu města Plzeň: výsledky dotazníkového šetření 2018. Dostupný na WWW: <<https://www.plzen.eu/urad/magistrat-mesta-plzne/urad-sluzeb-obyvatelstvu/odbor-kultury/clanky-ok/nazory-obyvatel-na-kulturu-mesta-plzen-vysledky-dotaznikoveho-setreni-2018.aspx>> [cit. 25. 3. 2019].

¹¹² Rozhovor s Květuší Sokolovou vedený Ondřejem Černým v Plzni dne 8. 3. 2019.

v Úřad města Plzně.¹¹³ Po prvních dvou nejistých ročnících druhé éry v letech 1990 a 1991 se festival v roce 1992 sice nepořádal, během dvouleté pauzy mezi 5. a 6. ročníkem však organizační tým rozhodně nepolevil ve svém úsilí a v pozadí docházelo k významným změnám. V malé privatizaci jsou prodána plzeňská kina, zaniká Správa kin města Plzně jako pořadatel Finále a v roce 1992 je schválen status Nadace Finále¹¹⁴ včetně složení její správní rady.¹¹⁵ Nově vzniklý subjekt dostával od následujícího roku pravidelnou každoroční podporu až do roku 1998, kdy byla nadace ze zákona transformována v obecně prospěšnou společnost¹¹⁶ a bylo založeno Finále Plzeň o. p. s.¹¹⁷ V letech 1999–2003 je tedy festival podporován jako obecně prospěšná společnost. Roku 2004 se záštity nad festivalem ujalo Dominik centrum a až do roku 2007 na realizaci projektu obdrželo každý rok mimořádnou jednorázovou dotaci. Od roku 2008 jsou vypisovány čtyřleté dotační programy a v jejich rámci bylo ve dvou cyklech podpořeno i Finále. Následně je vypsán nám již dobře známý individuální dotační program na podporu Finále a v této praxi hodlá Odbor kultury pokračovat i nadále. Chystá se vyhlášení identického programu na roky 2020–2023, do kterého se opět plánuje přihlásit společnost Film Servis Plzeň. Odborná komise by tentokrát měla být složena výhradně z filmových odborníků.¹¹⁸

Dá se tedy tvrdit, že vztah mezi městem a festivalem je dlouhodobě kladný a bezproblémový a nový pořadatelský tým zažité vazby nijak nenarušuje. Film Servis komunikuje s Odborem kultury pravidelně i během roku a včas dokládá řádně zpracované faktury a výroční zprávy dokumentující plnění vytyčených cílů dramaturgického plánu. Je v zájmu města Finále podporovat, i nadále proto s festivalem jako prestižní akcí v dlouhodobém horizontu počítá. To je zohledněno i v rozpočtových výhledech na další léta a kulturní koncepci Plzně na roky 2020–2030. Součástí této nové strategie je proto i systematická podpora festivalů v regionu.¹¹⁹

---

¹¹³ Ladislav Ženíšek, *Festival českých a slovenských filmů Finále Plzeň 1990*, s. 1. AMP, f. Finále Plzeň, o.p.s., k. 7234.

¹¹⁴ Dlužno podotknout, že jedním ze zakládajících členů nadace a člověkem, který významně přispěl k oživení Finále, byla Eva Zaoralová, která se v roce 1994 podobným způsobem ujala churavějícího MFF Karlovy Vary, stala se jeho uměleckou ředitelkou a spolu s Jiřím Bartoškou jej proměnila v nejprestižnější filmovou přehlídku v někdejší východním bloku.

¹¹⁵ RMP, Usnesení Rady města Plzně č. 86, Plzeň 27. 2. 1992, MMP.

¹¹⁶ RMP, Usnesení Rady města Plzně č. 547, Plzeň 13. 8. 1998, MMP.

¹¹⁷ ZMP, Usnesení Zastupitelstva města Plzně č. 138, Plzeň 10. 9. 1998, MMP.

¹¹⁸ Rozhovor s Květuší Sokolovou vedený Ondřejem Černým v Plzni dne 8. 3. 2019.

¹¹⁹ Program rozvoje kultury města Plzně na období 2020–2030, s. 12–13. Dostupný na WWW: <<https://www.plzen.eu/urad/magistrat-mesta-plzne/urad-sluzeb-obyvatelstvu/odbor-kultury/clanky-ok/priprava-nove-kulturni-strategie-mesta-plzne-na-obdobi-2020-2030.aspx>> [cit. 11. 7. 2019].

5.1.1 Další podpora festivalu

Pro všechny kulturní aktéry, kteří čerpají jejich dotaci a nejsou komerčními subjekty, vytvořil Odbor kultury informační manuál o možnostech efektivní veřejné sebe prezentace. Zároveň mohou propagovat svoji akci zcela zdarma prostřednictvím česko-polského kulturního portálu GoOut, čímž mohou přilákat nejen návštěvníky z dalších regionů, ale i ze zahraničí. Rovněž mohou zdarma umístit svou akci na městský rezervační server Plzeňská vstupenka a je jim umožněno inzerovat v Radničních listech a na komunikačních kanálech Plzně. Krom toho mají tito organizátoři zvýhodněné sazby pro reklamy na citylightech a bannerech v ulicích města. Jinak ale reklamní kampaň není součástí poskytovaných dotací a zainteresovaní pořadatelé si propagaci svých akcí řídí a financují sami, třeba právě z prostředků poskytnutých Odborem kultury.

Pokud se ovšem budeme soustředit čistě na finanční podporu ze strany města, není čtyřletý dotační program jedinou cestou, jak magistrát může subvencovat kulturní akci pořádanou na území statutárního města Plzně. Je možné získat jednorázové dotace prostřednictvím dalších struktur mimo Odbor kultury. Kancelář primátora, spravující prostředky Komise pro partnerská města a evropské záležitosti Rady města Plzně, například v letech 2017 a 2018 podpořila částkami 32 a 40 tisíc Kč výrobu německých titulků k několika vybraným filmům.¹²⁰ V těchto dvou letech zároveň Odbor sociálních služeb poskytl 15 tisíc Kč projektu Filmoterapie s Finále Plzeň, což je každoroční doplňková akce zaměřená na uspořádání projekcí pro dětské pacienty ve Fakultní nemocnici Plzeň.¹²¹ Na Filmoterapii v roce 2017 přispěl i Úřad městského obvodu 1, na jehož území se nemocnice nachází. Městské obvody vůbec často finančně podporují například ozvěny nebo propagaci festivalu v ulicích.¹²² Na další dílčí akce festivalu v minulosti přispěl též Odbor prezentace a marketingu, Odbor kultury zároveň poskytl i několik mimořádných dotací nesouvisejících se základním čtyřletým programem, například v roce 2017 částkou 400 tisíc Kč podpořil oslavu 30. ročníku Finále Plzeň.¹²³

---

¹²⁰ ZMP, Usnesení Zastupitelstva města Plzně č. 369, Plzeň 7. 9. 2017, MMP; ZMP, Usnesení Zastupitelstva města Plzně č. 284, Plzeň 21. 6. 2018, MMP.

¹²¹ ZMP, Usnesení Zastupitelstva města Plzně č. 163, Plzeň 20. 4. 2017, MMP; ZMP, Usnesení Zastupitelstva města Plzně č. 140, Plzeň 19. 4. 2018, MMP.

¹²² Zastupitelstvo městského obvodu Plzeň 3, Usnesení Zastupitelstva městského obvodu Plzeň 3 č. 12, Plzeň 20. 2. 2017, Úřad městského obvodu Plzeň 3.; Zastupitelstvo městského obvodu Plzeň 3, Usnesení Zastupitelstva městského obvodu Plzeň 3 č. 16, Plzeň 26. 2. 2018, Úřad městského obvodu Plzeň 3.

¹²³ ZMP, Usnesení Zastupitelstva města Plzně č. 225, Plzeň 25. 5. 2017, MMP.

5.2 Město jako zřizovatel festivalu

Jméno festivalu Finále Plzeň a hlavní statutární cena Zlatý ledňáček¹²⁴ jsou ochranné známky registrované u Úřadu průmyslového vlastnictví, které město v rámci bezúplatné licenční smlouvy poskytuje k využívání vítězi grantové soutěže na období vysoutěžené podpory. Město je tak de facto zřizovatelem festivalu, který pouze prostřednictvím grantového řízení hledá realizátora akce.¹²⁵ Jednou z podmínek poskytování finanční podpory vypsanych v grantovém programu včetně toho aktuálního je zachování jména festivalu, jeho soutěžního statusu a názvu ocenění.¹²⁶ Magistrát tím vlastně zaručuje pokračování tradice navzdory případným velkým změnám, kterých festival může doznat třeba pod novým vedením. Ačkoliv se tak akce může výrazně proměnit svou stylizací či charakterem, jako se tomu ostatně stalo v případě převzetí Film Servisem, díky těmto podmínkám a ochraně atributů festivalu dochází k zachování kontinuity a tradice Finále jako kulturního fenoménu, který byl sice na dvacet let přerušen zlovůli úřadů, ale přesto již půl století představuje stabilní pilíř kulturního života metropole.

Město začalo vstupovat do průběhu festivalu po jeho vzkříšení a po prvním ročníku nové éry nesoucím se v duchu určité neformálnosti oslavující jeho obnovení nad ním přebírá patronaci. Dne 26. září 1991 je usnesením Rady města Plzně č. 19 pověřen řízením festivalu Ivan Šmídl, vedoucí kina Elektra. Festival byl v tomto usnesení tehdy označen jako *Festival českých a slovenských filmů Finále 1991 v domu filmu Elektra*. V roce 1992 byl vydán souhlas se založením Nadace Finále a byla započata systematická podpora prostřednictvím dotací, ale samotná značka festivalu a jeho identita jsou poněkud nejasné. V roce 1993 můžeme tak v usnesení týkajícího se festivalu narazit na název *FINÁLE PLZEŇ*, o rok později zase na označení *Festival českých filmů Finále*. Ačkoliv si v roce 2003 Dominik centrum registruje ochranné značky Finále Plzeň a Zlatý ledňáček, v roce 2005 ještě usnesení festival označuje dalším unikátním názvem *Festival Finále* a teprve v usnesení z roku 2006 můžeme narazit na název *Finále Plzeň*. Až od tohoto okamžiku tak festival můžeme oficiálně

---

¹²⁴ Jak už totiž víme z kapitoly o historii, i název ceny festivalu se v minulosti měnil a přídomek „Zlatý“ se používá až od 5. ročníku a roku 1991. Je tedy pochopitelná snaha legitimizovat a ochránit tento úzus.

¹²⁵ Podle statutu festivalu je pořadatelem Film Servis Plzeň s. r. o. ve spolupráci s „dalšími subjekty, které se organizačně a finančně podílejí na jeho konání“. Viz Statut festivalu, Článek 2.: Organizace festivalu. Dostupný na WWW: < <https://www.festivalfinale.cz/o-festivalu/statut-festivalu>>. [cit. 8. 8. 2019].

¹²⁶ Program, s. 2.

označovat pod jeho současným jménem, ačkoliv, jak jsem nastínil v samém úvodu práce, Dominik centrum jako organizátor při vlastní propagaci nadále používalo další varianty. Patenty byly obnoveny v roce 2016, symbolicky s převzetím festivalu novým týmem.

Navzdory své vůdčí pozici však město nijak nezasahuje do struktury a podoby festivalu mimo podmínky stanovené v grantovém programu, jejichž naplnění je ovšem nutné a povinné k získání podpory. Následně město nechává pořadatelům volné pole působnosti a zpětně pouze dohlíží na průběžné plnění předloženého dramaturgického plánu a závazků, které získání grantu podmiňují. Samotná dramaturgie a strategický plán jsou ovšem součástí otevřené soutěže posuzované odbornou komisí při výběrovém řízení, tedy v režii žadatele a na uvážení pořadatele hned v počátku. Komise sice může dát doporučení, co změnit, ale zrovna v případě Film Servisu toto nebylo zapotřebí a jejich vize dalšího směřování festivalu byla hodnocena velmi kladně. Podobnou tvůrčí svobodu dopřává magistrát pořadatelům všech významných kulturních akcí v Plzni, na které se vztahují čtyřleté dotační programy. Město může pouze dávat menší podněty nad rámec schváleného plánu v rámci zasazení dané akce do širšího kulturního konceptu Plzně. Jedním takovým byla v roce 2018 prosba o zařazení programové sekce ku příležitosti roku Miroslava Horníčka, jehož nedožití 100. narozeniny se v regionu připomínaly nespočtem kulturních akcí, v minulosti dále třeba českoněmecká sekce. Podobně se již nyní například plánuje těsnější programová spolupráce s Finále na rok 2024, který bude rokem české hudby, pročež chce město navrhnout sekci filmů s hudební tematikou. V tomto ohledu se tedy snaží, aby se jednotlivé „[s]třípečky skládaly do celkové kulturní mozaiky v Plzni“.¹²⁷

---

¹²⁷ Rozhovor s Květuší Sokolovou vedený Ondřejem Černým v Plzni dne 8. 3. 2019.

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřil na poslední éru v historii filmového festivalu Finále Plzeň, který je tradiční soutěžní přehlídkou zaměřenou výhradně na český film, a pokusil se postihnout, jakých změn doznal pod novým vedením v kontextu jeho zasazení do festivalové sítě. Pro pochopení rozporuplné povahy festivalu jsem shledal nezbytným nejprve přiblížit jeho pohnutou historii od jeho samých počátků na konci 60. let přes dvacetiletou nedobrovolnou odmlku způsobenou proměnou politického klimatu až po obnovení po sametové revoluci a obtíže, kterým musel v éře nastupujícího kapitalismu čelit. Přes popis novodobé historie Finále jsem se přenesl až do nedávné minulosti, kdy vlivem několika faktorů došlo k významné proměně festivalové struktury v podobě výměny organizačního týmu.

Toto poslední, aktuální období je pak centrálním tématem mé práce, v dalších dvou kapitolách jsem se proto podrobně zabýval novým pořadatelem akce, společností Film Servis Plzeň, a jejím fungováním. Konfrontoval jsem její status jakožto dodavatele filmového festivalu na klíč jeho zřizovateli, městu Plzeň, a dalších obchodních a podnikatelských aktivit z oblasti kultury, kterým se věnuje. Následně jsem na příkladu jednoho ročníku detailně popsal, jak nově koncipovaný festival vypadá z hlediska programu, porot, projekčních center a celkové dramaturgie a zaměření akce.

V následující kapitole jsem analyzoval, jak Finále funguje jako přehlídka národního filmu ve vztahu nejen k domácí kinematografii, ale i k dalším podobným festivalům v Evropě. Vyhraněná dramaturgie festivalu je totiž jednou z jeho specifických unikátních charakteristik, která ovšem v souvislosti se snahou komunikovat s dalšími podobnými festivaly v Evropě dává vzniknout jisté dvojznačnosti. Popsal jsem, jakou roli hraje Finále při bilancování a oceňování českých filmů, ale rovněž při jejich distribuci do zahraničí, ať už prostřednictvím dalších festivalů nebo v klasickém distribučním okruhu.

V závěrečné kapitole zkoumám další specifikum plzeňského festivalu, a sice to, že jeho zřizovatelem a vlastníkem je město, které si pro jeho realizaci najímá organizační týmy prostřednictvím veřejné grantové soutěže, do níž se může přihlásit každý, kdo splňuje dané požadavky. Tradiční a ochraňovaný festival tak město vlastně svěřuje do rukou

cizího subjektu, který se zároveň musí přizpůsobit podmínkám nastaveným magistrátem a počítat s tím, že může být po skončení trvání grantu nahrazen někým novým.

Jak již bylo řečeno, zdroje k tomuto tématu jsou dosti omezené. Bylo tedy nutné se při jeho výzkumu spoléhat především na oficiální, ale i interní materiály festivalu a rozhovory s lidmi, kteří se v minulosti podíleli na jeho chodu nebo tak činí nyní. Tento způsob práce se ukázal být extrémně namáhavým, neboť bylo zapotřebí při procházení četných podkladů (leckdy již archivního charakteru) a mediálních zdrojů rozhodnout, které jsou relevantní pro můj výzkum a mají přidanou hodnotu nad rámec pouhého informačního sdělení, a zároveň zachovat jistou míru objektivity. Přímé rozhovory s pamětníky nebyly taktéž zcela jednoduché, neboť komunikace s nimi, zejména pak s lidmi ze současného vedení festivalu, byla náročná z důvodu jejich velké pracovní vytíženosti. Přinesly ale plno nečekaných souvislostí, které by jinak bylo těžké získat pouze z veřejně dostupných pramenů. Ty mě utvrdily v tom, že téma festivalu Finále Plzeň je velmi komplexní a nabízí široké pole k prozkoumání.

V době, kdy dokončuji tuto práci, není jasné, zda Film Servis Plzeň obhájí v dalším grantovém řízení svou pozici a bude festival pořádat i v dalších čtyřech letech. Pokud však společnost uspěje, dá se předpokládat, že nesleví z vytyčeného kurzu a nadále se bude snažit posouvat Finále, zvedat jeho prestiž a mezinárodní dosah a činit z něj více než jen bilanční přehlídku kinematografie malé středoevropské země.

PRAMENY A LITERATURA

Archivní fondy

ARCHIV MĚSTA PLZNĚ

Fond Finále Plzeň, o.p.s.

FILM SERVIS PLZEŇ

Strategický plán projektu Festival Finále Plzeň 2016–2019.

RADA MĚSTA PLZNĚ

Čtyřletý dotační program na podporu realizace projektu „Festival Finále Plzeň“ na období 2016–2019.

Usnesení RMP č. 86/1992, 547/1998.

KOMISE „FESTIVAL FINÁLE PLZEŇ“

Zápis z jednání Komise „Festival Finále Plzeň“ na období 2016–2019.

ODBOR KULTURY MAGISTRÁTU MĚSTA PLZNĚ

Důvodová zpráva k usnesení Zastupitelstva města Plzně č. 331/2015.

ZASTUPITELSTVO MĚSTA PLZNĚ

Usnesení ZMP č. 138/1998, 331/2015, 163/2017, 225/2017, 369/2017, 140/2018, 284/2018.

ZASTUPITELSTVO MĚSTSKÉHO OBVODU PLZEŇ 3

Usnesení Zastupitelstva městského obvodu Plzeň 3 č. 12/2017, 16/2018

Literatura

ČÍŽKOVSKÁ, Jana (ed.), *Finále Plzeň 2018: katalog*. Plzeň: Finále Plzeň 2018.

DE VALCK, Marijke – KREDELL, Brendan – LOIST, Skadi (eds.): *Film Festivals: History, Theory, Method, Practice*. Abingdon-on-Thames – New York: Routledge 2016.

DOUŠA, Jaroslav a kol.: *Dějiny Plzně v datech: od prvních stop osídlení až po současnost*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny 2004.

DVOŘÁKOVÁ, Tereza: *Alternativní kinodistribuce umělecky hodnotných filmů v ČR*. Praha: FAMU 2003 (diplomová práce).

ELSAESSER, Thomas: *European Cinema: Face to Face with Hollywood*. Amsterdam: Amsterdam University Press 2005.

- HAVEL, Luděk: *Filmový festival pracujících a jeho funkce v kulturní politice komunistického režimu*. Brno: Ústav filmu a audiovizuální kultury, FF MU 2011 (disertační práce).
- HAVELKA, Jiří: *Čs. filmové hospodářství 1966–70*. Praha: Československý filmový ústav 1976.
- CHOWANIEC, Petr: *Protektorátní přehlídka Filmové žně. Vznik festivalu jako nové formy propagace domácího filmu na základech výstav, cen a filmových týdnů*. Brno: Ústav filmu a audiovizuální kultury, FF MU 2007 (diplomová práce).
- KOSOVÁ, Petra: *Plzeňský filmový festival se prezentoval v Berlíně*. MF DNES – Západní Čechy 11, 2000, č. 45, (23. 2.).
- LOIST, Skadi: *Precarious Cultural Work: About the Organization of (Queer) Film Festivals*. Screen 52, 2011, č. 2, s. 268–269.
- LUKEŠ, Jan – LUKEŠOVÁ, Ivana (eds.): *Finále: 25 ročníků = 45 let*. Plzeň: Dominik centrum 2012.
- MARTINEK, Přemysl: *Jsou filmové festivaly skutečně platnou distribuční platformou? Instituce filmového festivalu pohledem distributora „festivalových“ filmů*. Iluminace 26, 2014, č. 1, s. 49–63.
- NEDVĚD, Jaroslav: *Filmový festival Finále se má změnit. Plzeň začala hledat nového pořadatele*. MF DNES – plzeňské vydání 26, 2015, č. 62 (14. 3.), s. 2.
- NĚMCOVÁ, Barbora: *Český film opět sílí, pochvaluje ředitelka Finále*. MF DNES – plzeňské vydání 27, 2016, č. 95 (23. 4.), s. 17.
- NĚMCOVÁ, Barbora: *Nebyla technika, mobily, žebrali jsme o peníze...* MF DNES – plzeňské vydání 28, 2017, č. 98 (27. 4.), s. 16.
- NĚMCOVÁ, Barbora: *Omlazovací kúra festivalu Finále: Po následující čtyři roky bude ředitelkou filmového festivalu Finále Plzeň Eva Veruňková Košařová*. MF DNES – plzeňské vydání 26, 2015, č. 238 (12. 10.), s. 17.
- NĚMCOVÁ, Barbora: *Vcházíme do nové éry, zní z Finále. Lákat chce na kvalitu a prestiž*. MF DNES – plzeňské vydání 27, 2016, č. 53 (3. 3.), s. 14.
- PETERLIĆ, Ante – TURKALJ, Katarina (eds.): *Filmska enciklopedija I (A–K)*. Záhřeb: Jugoslavenski leksikografski zavod „Miroslav Krleža“ 1986.
- PRAŽAN, Emil a kol.: *Kronika českého amatérského filmu: 70 let ČKK*. Praha: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu 2005.
- SKOPAL, Pavel (ed.): *Naplánovaná kinematografie: Český filmový průmysl 1945 až 1960*. Praha: Academia 2012.

VITINGER, Jan: *Kraj začne vábit filmaře*. MF DNES – plzeňské vydání 29, 2018, č. 5 (6. 1.). s. 17.

Festival Finále Plzeň chce zvýšit prestiž a nalákat mladé. Právo – jihozápadní Čechy 25, 2015, č. 285 (8. 12.), s. 9.

Ivan Jáchim: Finále nezlomila normalizace ani porevoluční změny. Plzeňský deník 24, 2015, č. 68 (21. 3.), s. 8.

Internetové zdroje

Plzeň bude jediným vlastníkem společnosti Dominik centrum.

Dostupné na: <http://www.regionplzen.cz/zpravodajstvi/plzen-bude-jediny-vlastnikem-spolecnosti-dominik-centrum-143515/>

Po sedmnácti letech odchází šéf plzeňského festivalu Finále.

Dostupné na: https://www.idnes.cz/plzen/priloha/filmovy-festival-finale-plzen-jachim.A140331_113310_plzen-prilohy_pp/

Filmové festivaly a přehlídky v roce 2018.

Dostupné na: <https://fondkinematografie.cz/zadosti-o-podporu/archiv-uzavrene-vyzvy/filmovy-festival-a-prehlidka-v-oblasti-kinematografie.html>

Výběrové dotační řízení odboru médií a audiovize 2018.

Dostupné na: <https://www.mkcr.cz/vysledky-vyberoveho-dotacniho-rizeni-oma-478.html>

Festivalové ceny.

Dostupné na: <https://www.festivalfinale.cz/o-festivalu/festivalove-ceny/>

Soutěž o titul Film Friendly 2015 zná vítěze – nejvstřícnější k filmařům byli v Karlovarském kraji.

Dostupné na: <https://www.czechtourism.cz/pro-media/tiskove-zpravy/soutez-o-titul-film-friendly-2015-zna-viteze-nej/>

Cena Film Friendly.

Dostupné na: <https://www.filmcommission.cz/cs/regions/film-friendly/>

Titul Film Friendly 2018 putuje do Zlínského kraje.

Dostupné na: <https://www.filmcommission.cz/cs/titul-film-friendly-2018-putuje-do-zlinskeho-kraje/>

Navrhněte studentskou cenu pro Finále Plzeň!

Dostupné na: <https://www.festivalfinale.cz/akce/navrhnete-studentskou-cenu/>

Facebooková stránka KAP Katedra politologie a mezinárodních vztahů, Plzeň.

Dostupné na: <https://www.facebook.com/KAPZCU/posts/2288666024511960>

Robert Richter du festival de San Sebastian: « Un bon film, c'est comme une rencontre avec quelqu'un que j'ai envie de connaître ».

Dostupné na: <https://www.radio.cz/fr/rubrique/culture/robert-richter-du-festival-de-san-sebastian-un-bon-film-cest-comme-une-rencontre-avec-quelquun-que-jai-envie-de-connaître>

Mission Statement: Let there be cinema! The Diagonale invites you to Graz.

Dostupné na: <https://www.diagonale.at/mission-statement/>

České filmy v partnerském Regensburgu zaujaly.

Dostupné na: <https://www.plzen.eu/o-meste/aktuality/aktuality-z-mesta/ceske-filmy-v-partnerskem-regensburgu-zaujaly.aspx>

Česko-bavorská spolupráce.

Dostupné na: <http://www.msmt.cz/vyzkum-a-vyvoj-2/cesko-bavorska-spoluprace-ve-vav>

Certifikátový program: Kompetence pro česko-bavorský příhraniční region.

Dostupné na: <https://www.uni-regensburg.de/bohemicum/zusatzstudium-regionalkompetenzen/plze-/index.html>

Názory obyvatel na kulturu města Plzeň: výsledky dotazníkového šetření 2018.

Dostupné na: <https://www.plzen.eu/urad/magistrat-mesta-plzne/urad-sluzeb-obyvateľstvu/odbor-kultury/clanky-ok/nazory-obyvateľ-na-kulturu-mesta-plzen-vysledky-dotaznikoveho-setreni-2018.aspx>

Program rozvoje kultury města Plzně na období 2020–2030.

Dostupné na: <https://www.plzen.eu/urad/magistrat-mesta-plzne/urad-sluzeb-obyvateľstvu/odbor-kultury/clanky-ok/priprava-nove-kulturni-strategie-mesta-plzne-na-obdobi-2020-2030.aspx>

Statut festivalu.

Dostupné na: <https://www.festivalfinale.cz/o-festivalu/statut-festivalu>

Závěrečné statistiky 54. MFF Karlovy Vary.

Dostupné na: <https://www.kviff.com/cs/novinky/3165-zaverecne-statistiky-54-mff-karlovy-vary/>

Závěrečná tisková zpráva k 59. ročníku Brněnské 16 ze 13. 10. 2018.

Dostupné na: <https://www.brno16.cz/pages/press>

Pořadatelé 58. Zlín Film Festivalu oznámili vítězné filmy. Tisková zpráva 1. 6. 2018.

Dostupné na: <https://www.zlinfest.cz/24849-tiskove-zpravy>

44. Letní filmová škola je za námi.

Dostupné na: <https://lfs.cz/44-letni-filmova-skola-je-za-nami/>

O festivalu.

Dostupné na: <https://afo.cz/o-festivalu/>

Dramaturgie.

Dostupné na: <https://afo.cz/dramaturgie/>

#AFO53 se stalo živoucím manifestem ochrany Země a oceánů. Navštívilo ho 7105 diváků.

Dostupné na: <https://afo.cz/afo53-se-stalo-zivoucim-manifestem-ochrany-zeme-a-oceanu-navstivilo-ho-7-105-divaku/>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Statut festivalu

Příloha č. 2: Festivalové ceny

Příloha č. 3: Festivalová loga

Příloha č. 4: Složení festivalových porot v letech 2014–2019

Příloha č. 5: Nejstarší české filmové festivaly

Příloha č. 1: Statut festivalu

Statut festivalu

Článek 1.: Charakteristika festivalu

1.1. Finále Plzeň je festival českých filmů. Jeho posláním je umožnit návštěvníkům festivalu v období jednoho týdne srovnání:

- současné české filmové a televizní tvorby uvedené v roce 2018,
- současné české filmové a televizní tvorby s hodnotnými archivními snímky,
- současné české filmové a televizní tvorby se současnou evropskou a světovou tvorbou.

Cílovou skupinou festivalu je nejen laická veřejnost. Srovnatelně důležité je zacílení na filmové a televizní profesionály, vytvoření pracovní platformy, která přispěje k rozvoji a propagaci české filmové, televizní a internetové tvorby.

1.2. Program tvoří:

- soutěž současné české filmové celovečerní hrané a animované tvorby,
- soutěž současné české dokumentární tvorby,
- soutěž současné české televizní tvorby,
- soutěž současné české studentské krátkometrážní tvorby,
- nesoutěžní projekce filmové a televizní tvorby (dlouhometrážní, krátkometrážní, hrané, dokumentární, animované, amatérské, experimentální atd.),
- doprovodné programy sestavené pořadatelem.

1.3. Časové rozvržení programu včetně pořadí promítaných filmů, jakož i výběr filmů do jednotlivých sekcí programu festivalu je v pravomoci pořadatele festivalu.

Článek 2.: Organizace festivalu

2.1. Pořadatelem festivalu je: Film Servis Plzeň, s.r.o., Mánesova 1915/80, 301 00 Plzeň, Česká republika, ič: 027 48 053, e-mail: eva.kosarova@festivalfinale.cz

2.2. Pořadatel spolupracuje s dalšími subjekty, které se organizačně a finančně podílejí na jeho konání.

2.3. Přípravné práce a průběh festivalu řídí ředitel festivalu.

Článek 3.: Termín festivalu

32. ročník festivalu Finále Plzeň se uskuteční ve dnech 11.-16. dubna 2019.

Článek 4.: Soutěže

4.1. Do soutěže celovečerních hraných a animovaných filmů mohou být oprávněným producentem nebo koproducentem (dále jen „přihlašovatel“) přihlášeny pouze nové české, nebo v koprodukcí s ČR vyrobené, celovečerní hrané, animované nebo kombinované filmy, jejichž rok výroby je 2018, s délkou 60 minut a delší. Soutěže se nemohou účastnit snímky, které již byly v minulých letech do soutěže přihlášeny. Výběrová komise musí mít do 30. listopadu 2018 možnost snímek vidět v podobě, ve které bude uveden na festivalu Finále Plzeň.

Do soutěže dokumentárních filmů mohou být oprávněným producentem nebo koproducentem (dále jen „přihlašovatel“) přihlášeny pouze nové české, nebo v koprodukcí s ČR vyrobené, dokumentární filmy, jejichž rok výroby je 2018, s délkou 60 minut a delší. Přihlášeny mohou být i snímky, které nejsou primárně určeny pro distribuci, tedy studentské či televizní filmy. Soutěže se nemohou účastnit snímky, které již byly v minulých letech do soutěže přihlášeny. Výběrová komise musí mít do 30. listopadu 2018 možnost snímek vidět v podobě, ve které bude uveden na festivalu Finále Plzeň.

Do soutěže televizní tvorby mohou být oprávněným producentem nebo koproducentem (dále jen „přihlašovatel“) přihlášeny pouze nová, nebo v koprodukcí s ČR vyrobená televizní díla, jejichž rok výroby je 2018. Soutěže se nemohou účastnit snímky, které již byly v minulých letech do soutěže přihlášeny. Výběrová komise programového oddělení festivalu musí mít do 30. listopadu 2018 možnost dílo vidět v podobě, ve které bude uvedeno na festivalu Finále Plzeň.

Do soutěže studentské krátkometrážní tvorby mohou být oprávněným producentem (vysoká škola a střední škola) (dále jen „přihlašovatel“) přihlášeny pouze nová česká studentská krátkometrážní vyrobená díla, jejichž rok výroby je 2018, s délkou maximálně 40 minut. Soutěže se nemohou účastnit snímky, které již byly v minulých letech do soutěže přihlášeny. Výběrová komise programového oddělení festivalu musí mít do 30. listopadu 2018 možnost dílo vidět v podobě, ve které bude uvedeno na festivalu Finále Plzeň.

4.2. Přihlašovatelem se rozumí výrobce kinematografického díla, čili fyzická nebo právnická osoba, která je držitelem nebo jedním z držitelů oprávnění k výkonu práva užít kinematografické dílo včetně autorských děl a uměleckých výkonů v něm audiovizuálně užitých, a zároveň jí náleží práva výrobce zvukově obrazového záznamu k záznamu kinematografického díla nebo podíl na těchto právech.

4.3. Českým resp. koprodukčním kinematografickým dílem, se rozumí kinematografické dílo, na jehož výrobě se v majoritním rozsahu výrobních nákladů podílel výrobce, který měl po dobu alespoň 12 měsíců bezprostředně předcházejících dnu zveřejnění kinematografického díla místo podnikání nebo sídlo na území České republiky. Toto kinematografické dílo může být současně vyrobeno s majoritní českou tvůrčí nebo technickou účastí na celkových výrobních nákladech. Pokud je součástí kinematografického díla mluvené slovo, musí být původní verze vyrobena v českém jazyce nebo opatřena titulky v českém jazyce.

4.4. Do soutěže celovečerních hraných a animovaných filmů může být přihlášen pouze snímek, jehož délka je alespoň 60 minut.

4.5. Do soutěže dokumentární tvorby může být přihlášen snímek, jehož délka je alespoň 60 minut.

4.6. Do soutěže televizní tvorby mohou být přihlášena česká televizní díla, která splní následující předpoklady:

a) seriálová tvorba:

Soutěže se mohou zúčastnit všechna televizní díla s rokem výroby 2018 v televizi nebo na internetu, která splňují parametry série, cyklu nebo seriálu. Přihlášené dílo musí mít dramatický oblouk, který bude moci výběrová komise resp. porota samostatně hodnotit. Přihlášený díl musí obsahovat samostatnou a dokončenou dějovou linii, nebo se bude jednat o pilotní díl seriálu, případně může být přihlášený díl doprovázen stručným popisem předcházejícího a následného děje.

b) film a minisérie:

Soutěže se mohou zúčastnit všechna televizní díla s rokem výroby 2018 v televizi nebo na internetu. Přihlášené dílo musí mít dramatický oblouk, který bude moci výběrová komise resp. porota samostatně hodnotit.

4.7. Do soutěže studentské krátkometrážní tvorby může být přihlášen snímek, jehož délka je do 40 minut.

4.8. Uzávěrka přihlášek je:

- do soutěže celovečerních filmů 30. listopadu 2018,
- do soutěže dokumentárních filmů 30. listopadu 2018,
- do soutěže televizní tvorby 30. listopadu 2018,
- do soutěže studentské krátkometrážní tvorby 30. listopadu 2018,

4.9. Přihlašovatel celovečerního, dokumentárního či televizního díla:

- zašle pořadateli řádně vyplněnou přihlášku,
- zajistí pro pořadatele festivalu na své náklady kopii filmu s anglickými titulky (nebo alespoň s dialogovou listinou v českém a anglickém jazyce, popř. s uměleckými titulky v obou jazycích) minimálně 10 dní před konáním festivalu, pokud se s pořadatelem nedohodl jinak,
- zajistí propagační vybavení filmu alespoň v rozsahu distribuční premiéry (týká se pouze distribučních titulů celovečerních a dokumentárních),
- zajistí propagační materiály k filmu - anotace, synopse, fotografie, případné rozhovory s tvůrci,
- umožní pořadateli tři bezplatná uvedení filmu (dvě projekce soutěžní, třetí pouze v případě, že film zvítězí ve své kategorii jako projekce vítězného snímku) ve festivalovém kině a v případě potřeby po vzájemné dohodě i další uvedení filmu,
- ve spolupráci se zástupci festivalu Finále Plzeň pozve pro hlavní festivalovou projekci maximální možnou delegaci složenou z tvůrců přihlašovaného filmu,

4.10. Podáním přihlášky do soutěže nevzniká nárok na zařazení do soutěže. Přihlášené filmy vybírá komise odborníků, která je poradním orgánem pořadatele festivalu. Filmy, které nebudou vybrány do soutěže, mohou být uvedeny mimo soutěž. Přihlášený film nesmí být odvolán z programu festivalu poté, co byla podána oficiální přihláška do soutěže festivalu. V případě, že tato situace nastane, přihlašovatel uhradí pořadateli veškeré prokazatelné náklady spojené s neuvedením filmu a změnou programu.

4.11. Filmy vybrané do soutěže posuzuje mezinárodní odborná porota jmenovaná pořadatelem, jejímž členem nemůže být ten, kdo se podílel na vzniku soutěžního filmu. Porotci jsou pořadatelem festivalu vybíráni z okruhu filmových tvůrců, producentů, kritiků, teoretiků či jiných významných představitelů kultury. Členové mezinárodní poroty jsou zavázáni k mlčenlivosti. Mezinárodní porota celovečerních filmů uděluje Zlatého ledňáčka za nejlepší film. Tato cena nesmí být udělena ex-aequo. Mezinárodní porota dokumentárních filmů uděluje Zlatého ledňáčka za nejlepší dokumentární film. Tato cena nesmí být udělena ex-aequo. Mezinárodní porota televizní tvorby uděluje Zlatého ledňáčka za nejlepší dílo v kategorii seriálová tvorba a v kategorii film a minisérie. Tato cena nesmí být udělena ex-aequo. Mezinárodní porota studentských filmů uděluje Zlatého ledňáčka za nejlepší studentský krátkometrážní film. Tato cena nesmí být udělena ex-aequo.

4.11. Filmy vybrané do soutěže celovečerních, dokumentárních, televizní tvorby, studentských krátkometrážních, hodnotí také studentská porota, která uděluje nejlepším filmům nestatutární ceny.

4.12. Po dohodě s pořadatelem je možné na festivalu udělit ještě další nestatutární ceny.

4.13. Podáním přihlášky do soutěže vyjadřuje přihlašovatel souhlas s tímto Statutem, zavazuje se plnit všechna jeho ustanovení, jakož i ustanovení podmínek soutěže, které jsou nedílnou součástí přihlášky.

Článek 5.: Závěrečné ujednání

Účast na festivalu předpokládá souhlas s tímto statutem. V nejasných nebo Statutem nepředvídaných případech rozhoduje ředitel festivalu.

V Plzni dne 31. října 2018

MgA. Eva Veruňková Košařová

ředitelka festivalu Finále Plzeň

Film Servis Plzeň, s.r.o., Mánesova 1915/80, 301 00 Plzeň, Česká republika

Příloha č. 2: Festivalové ceny

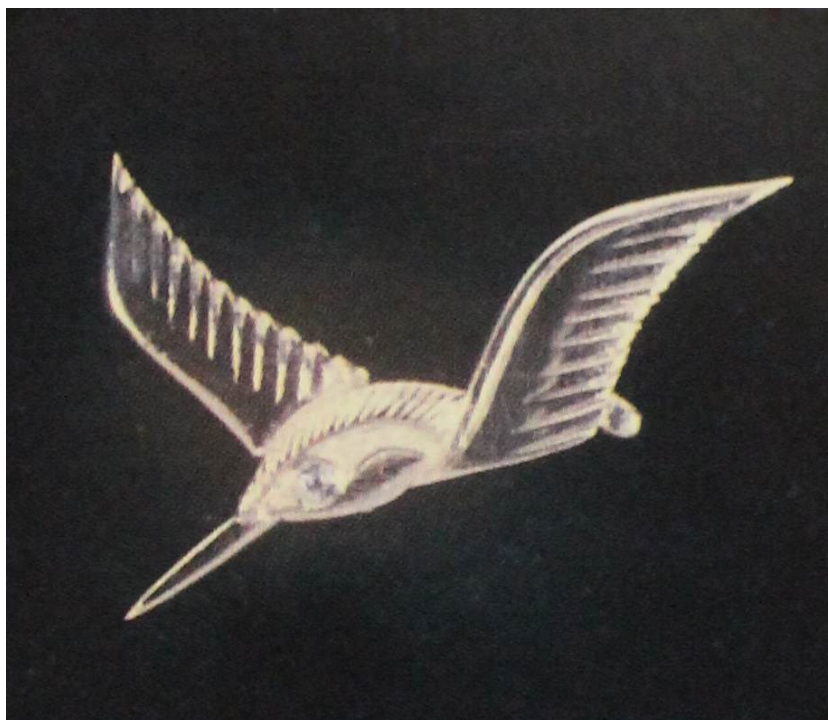
obr. 1: Ledňáček 1990

(zdroj: Plzeňské festivalové noviny, č. 5, 26. 10. 1990, s. 1, AMP, k. 7234)

obr. 2: Zlatý ledňáček 1991

(zdroj: Plzeňské noviny 2, č. 45 (15.–21. 11. 1991), s. 3, AMP, k. 7234)

obr. 3: Zlatý ledňáček 1996

(zdroj: Katalog Finále 1996, titulní s., AMP, k. 7234)

obr. 4: Zlatý ledňáček do roku 2015

(zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Fin%C3%A1le_Plze%C5%88)

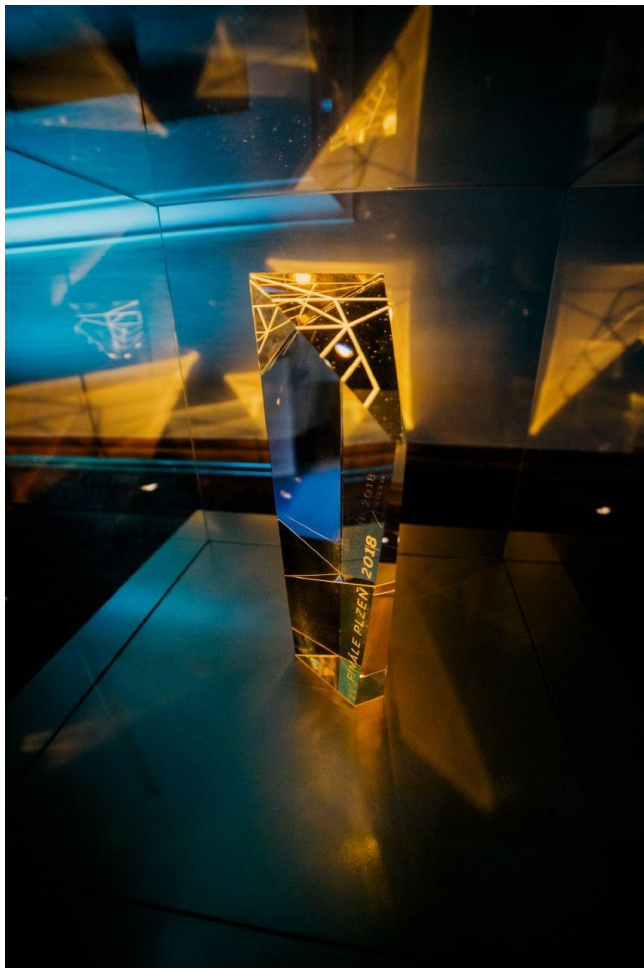
obr. 5: Zlatý ledňáček 2016

(zdroj: <https://www.festivalfinale.cz/o-festivalu/festivalove-ceny>)

obr. 6: Zlatý ledňáček 2017

(zdroj: <https://www.festivalfinale.cz/fotogalerie/fotogalerie-2017>)

obr. 7: Zlatý ledňáček 2018

(zdroj: <https://www.festivalfinale.cz/fotogalerie/fotogalerie-2018>)

obr. 8: Zlatý ledňáček 2019

(zdroj: <https://www.festivalfinale.cz/o-festivalu/festivalove-ceny>)

obr. 9: studentská cena 2017

(zdroj: <https://www.festivalfinale.cz/o-festivalu/festivalove-ceny>)

obr. 10: studentská cena 2018

(zdroj: <https://www.festivalfinale.cz/o-festivalu/festivalove-ceny>)

obr. 11: studentská cena 2019

(zdroj: <https://www.festivalfinale.cz/o-festivalu/festivalove-ceny>)

Příloha č. 3: Festivalová loga

obr. 12: logo 1968
(zdroj: AMP, k. 7234)

obr. 13: logo 1990
(zdroj: Katalog Finále Plzeň '90, titulní s., AMP, k. 7234)

obr. 14: logo 1990
(zdroj: plakát Finále, AMP, k. 7234)

obr. 15: ukázky log z období do roku 2011, kdy bylo jejich součástí
pořadové číslo ročníku
(zdroj: <https://www.qap.cz/object/program-finale-na-pondeli-18-dubna-15842>)

obr. 16: předchozí logo (2012–2015)
(zdroj: <https://plzensky.denik.cz/galerie/foto.html?mm=finale-plzen-logo-140422&back=4081374382-2080-46&photo=1>)

obr. 17: současné logo (od roku 2016)
(zdroj: <https://www.festivalfinale.cz/filmovi-profesionalove-media/media>)

Příloha č. 4: Složení festivalových porot v letech 2014–2019

2019

Mezinárodní porota celovečerních hraných a animovaných filmů

Sonja Prosenc (Slovinsko) – předsedkyně poroty

Loreta Gandolfi (Velká Británie)

Aija Berzina (Lotyšsko)

Christian Vit (Itálie)

Denis Mujovic (Holandsko)

Mezinárodní porota soutěže dokumentárních filmů

Grit Lemke (Německo) – předsedkyně poroty

Nino Kirtzaide (Gruzie)

Miguel Ribeiro (Portugalsko)

Mezinárodní porota soutěže televizních formátů a internetových projektů

Marie Elisa Scheidt (Německo) – předsedkyně poroty

Kresimir Zubcic (Chorvatsko)

Daniela Masciale (Itálie)

Mezinárodní porota soutěže krátkometrážních studentských filmů

Michaela Sabo (Slovensko) – předsedkyně poroty

Isona Admetlla Font (Španělsko)

Magdalena Banasik (Polsko)

2018

Mezinárodní porota celovečerních hraných a animovaných filmů

Tomasz Wasilewski (Polsko) – předseda poroty

Frank L. Stavik (Norsko)

Alexandra Borbély (Slovensko)

Alexander Ris (Německo)

Neil Young (Velká Británie)

Mezinárodní porota soutěže dokumentárních filmů

Oliver Sertić (Chorvatsko) – předseda poroty

Monica Lăzurean-Gorgan (Rumunsko)

Katarzyna Wilk (Polsko)

Mezinárodní porota soutěže televizních formátů a internetových projektů

Igor Palcic (Slovinsko) – předseda poroty

Szymon Mioduszewski (Polsko)

Leana Jalukse (Estonsko)

Mezinárodní porota soutěže krátkometrážních studentských filmů

Bernd Buder (Německo) – předseda poroty

Joanna Solecka (Polsko)

Christelle Havranek (Francie)

2017

Mezinárodní porota celovečerních hraných a animovaných filmů

Labina Mitevska (Makedonie) – předsedkyně poroty
Eve Gabereau (Kanada)
Christopher Goodwin (Velká Británie)
Andrzej Chyra (Polsko)
Edvinas Pukšta (Litva)

Mezinárodní porota soutěže dokumentárních filmů

Ida Grøn (Dánsko) – předsedkyně poroty
Tristan Priimagi (Estonsko)
Ina Rossow (Německo)

Mezinárodní porota soutěže televizních formátů a internetových projektů

Simone Baumann (Německo) – předsedkyně poroty
Anna Katharina Brehm (Německo)
Wiktor Piątkowski (Polsko)

2016

Mezinárodní porota celovečerních hraných a animovaných filmů

Mike Reiss (USA) – předseda poroty
Juan Torres (Kolumbie)
Martin Hradecký (ČR)
Bill Guentzler (USA)
Mariola Wiktor (Polsko)

Mezinárodní porota soutěže dokumentárních filmů

Mohammadreza Farzad (Írán) – předseda poroty
Teodora Ana Mihai (Belgie)
Kamila Zlatušková (ČR)

Mezinárodní porota soutěže televizních formátů a internetových projektů

Jeffrey Bowers (USA) – předseda poroty
Alessandro de Rosa (Itálie)
Eliška Křenková (ČR)

2015

Mezinárodní porota celovečerních hraných a animovaných filmů

David Ondříček (ČR) – předseda poroty
Dorota Kędzierzawska (Polsko)
Andriy Khalpakhchi (Ukrajina)
Verica Nedeska (Makedonie)
Michal Drobný (Slovensko)

Mezinárodní porota soutěže dokumentárních filmů

Robert Kirchhoff (Slovensko) – předseda poroty
Hélène Fantl (Francie)
Ágnes Sós (Maďarsko)

Mezinárodní porota soutěže televizních formátů

Libuše Šmuclerová (ČR) – předsedkyně poroty
Dimitris Emmanouilidis (Řecko)
Brendan Ward (USA)

2014

Mezinárodní porota celovečerních hraných a animovaných filmů

Juraj Herz (ČR) – předseda poroty
Marko Šantić (Slovinsko)
Bernd Buder (Německo)
Éva Bársony (Maďarsko)
Michalina Olszańska (Polsko)

Mezinárodní porota dokumentárních filmů

Lukáš Příbyl (ČR) – předseda poroty
Magdalena Łazarkiewicz (Polsko)
Marcel Maiga (Německo)

Mezinárodní porota televizních formátů

Ivo Mathé (ČR) – předseda poroty
Robin Veith (USA)
Radoslav Augustín (Slovensko)
Marc Flanagan (USA)
Giovanni Robbiano (Itálie)

2019

Studentská porota celovečerních hraných a animovaných filmů Západočeské univerzity

Simona Markovcová (Sociální a kulturní antropologie) – předsedkyně poroty

Jan Pokorný (Podniková ekonomika a management)

Petr Bergl (Český a anglický jazyk se zaměřením na vzdělávání)

František Vaněk (Cizí jazyky pro komerční praxi v kombinaci angličtina)

Jan Novák (Teorie a filozofie komunikace)

Studentská porota dokumentárních filmů Západočeské univerzity

Ondřej Mach (Právo a právní věda) – předseda poroty

Katarina Sanchezová (Sociální a kulturní antropologie)

Jolana Anna Hošková (Sociální a kulturní antropologie)

Studentská porota televizních formátů a internetových projektů Západočeské univerzity

David Ženíšek (Průmyslové inženýrství a management) – předseda poroty

Adéla Lachoutová (Sociální a kulturní antropologie)

David Hron (Počítačové modelování)

2018

Studentská porota celovečerních hraných a animovaných filmů Západočeské univerzity

Veronika Vokurková (Podniková ekonomika a management) – předsedkyně poroty

Šimon Mitro (Anglický jazyk se zaměřením na vzdělávání a Psychologie se zaměřením na vzdělávání)

Ondřej Čížek (Politologie)

Karolína Vacínová (Matematika a finanční studia)

Jan Chabr (Ilustrace a grafika – Grafický design)

Studentská porota dokumentárních filmů Západočeské univerzity

Ondřej Ticháček (Mezinárodní vztahy) – předseda poroty

Lenka Šimečková (Informatika)

Jiří Jelínek (Výtvarná umění, Multimediální design – Nová média)

Studentská porota televizních formátů a internetových projektů Západočeské univerzity

Jindřiška Boudová (Blízkovýchodní studia) – předsedkyně poroty

Tomáš Vandělík (Právo)

Filip Štich (Veřejná správa)

2017

Studentská porota celovečerních hraných a animovaných filmů Západočeské univerzity

Hana Hýsková (Právo a právní věda) – předsedkyně poroty

Kateřina Horynová (Sociální a kulturní antropologie)

Martin Kelbl (Mediální a didaktická ilustrace)

Michaela Šišková (Finanční informatika a statistika)

Mervin Tichý (Průmyslové inženýrství a management)

Studentská porota dokumentárních filmů Západočeské univerzity

Lucie Machartová (Cizí jazyky pro komerční praxi v kombinaci angličtina–němčina) – předsedkyně poroty

Anna Petrová (Mezinárodní vztahy – teritoriální studia)

Michaela Vaňková (Sociální a kulturní antropologie)

Studentská porota televizních formátů a internetových projektů Západočeské univerzity

František Hanousek (Multimediální design – Nová média) – předseda poroty

Dominika Kozlová (Blízkovýchodní studia)

Markéta Tichá (Multimediální design – Užitá fotografie)

2016

Studentská porota celovečerních hraných a animovaných filmů

Kateřina Benešová (Teorie a filozofie komunikace) – předsedkyně poroty

Simona Egriová (Výchova ke zdraví a psychologie)

Petra Krajčovičová (Blízkovýchodní studia)

Albert Hrubý (Multimédia)

Michal Drhovský (Politologie)

Studentská porota dokumentárních filmů

Vladimír Váchal (Blízkovýchodní studia) – předseda poroty

Nikol Hejlíčková (Teorie a filozofie komunikace)

Kamila Hovorková (Systemy projektového řízení)

Studentská porota televizních formátů a internetových projektů

Adam Koloušek (Teorie a filozofie komunikace) – předseda poroty

Kristýna Vozková (Teorie a dějiny vědy a techniky)

Adéla Kovačiková (Blízkovýchodní studia)

2015

Studentská porota celovečerních hraných a animovaných filmů

Tereza Soldátová (Sociologie) – předsedkyně poroty

Jiří Chroust (Humanistika)

Oliver Vršanský (Intermediální tvorba)

Jitka Zalabáková (Etnologie)

Nela Drunecká (Teorie a filozofie komunikace)

Studentská porota dokumentárních filmů

Miriám Sovová (Systémy projektového řízení) – předsedkyně poroty

Dušan Haustejn (Teorie a filozofie komunikace)

Tomáš Urbánek (Intermediální tvorba)

Studentská porota televizních formátů

Jan Kocour (Multimédia) – předseda poroty

Katarína Hálková (Systémy projektového řízení)

Jan Straka (Teorie a dějiny vědy a techniky)

2014

Studentská porota celovečerních hraných a animovaných filmů

Ondřej Palán (Český jazyk se zaměřením na vzdělávání) – předseda poroty

Aneta Caltová (Mezinárodní vztahy – britská a americká studia)

Roman Freiberg (Evropská kulturní studia)

Kristýna Koděrová (Teorie a filozofie komunikace)

Miroslav Vozábal (Softwarové inženýrství)

Studentská porota dokumentárních filmů

Kateřina Kopetzká (Mezinárodní vztahy) – předsedkyně poroty

Filip Rybín (Sociologie)

Alice Kommová (Sociologie)

Příloha č. 5: Nejstarší české filmové festivaly

Za první skutečný filmový festival na území Československa lze považovat Filmové žně, pořádané v letech 1940 a 1941 ve Zlíně. Tato přehlídka byla vyvrcholením postupující tendence oslavovat domácí film prostřednictvím různých týdnů československého filmu a filmových výstav a brala si inspiraci z festivalu v Benátkách, vůči němuž se ale zároveň chtěla vymezit. Zatímco benátské bienále bylo vnímáno jako okázalá společenská událost pro vyšší společnost, Filmové žně už svým názvem odkazovaly k vlastenectví a kultu práce a přiznávaly lidový charakter akce a masovou dostupnost. Náhodné nebylo ani umístění festivalu do Zlína. Kromě zdejší filmové tradice bylo město známé především jako průmyslové centrum, které staví na pracovitosti a svědomitosti (ostatně právě Baťovy obuvnické závody napomohly rozvoji zdejšího filmového průmyslu, jde proto o spojené nádoby). Zlín jako město práce tedy nejen naplnil ideologické smýšlení organizátorů o povaze přehlídky, ale zároveň sloužil jako tuzemský precedens tradičního festivalového centra: průmyslového nebo lázeňského města, ve kterém filmový festival pozvedá kulturu a jednou do roka konverguje různorodé skupiny návštěvníků.¹²⁸ Filmové žně sice rezignovaly na soutěž, ale přesto se systematicky profilovaly jako akce předvádějící a hodnotící nejnovější produkci a umožňující setkání a diskuzi mezi odborníky i veřejností, čímž beze zbytku naplňovaly představy o filmovém festivalu.

Filmové výstavy a podobné akce probíhaly v součinnosti s dalšími aktivitami na podporu československé kinematografie Filmového poradního sboru a Filmového ústředí pro Čechy a Moravu, na jehož popud Žně vznikly. Po pouhých dvou ročnících ale již festival, který byl na německých místech vnímán jako riskantní akce nacionálního charakteru, nebyl pořádán, pravděpodobně z rozhodnutí samotných organizátorů.¹²⁹ Další vlna podpory domácího filmu přichází se zestátněním kinematografie po skončení protektorátu v roce 1945. Jedním z klíčových rozhodnutí je založení karlovarského festivalu v roce 1946 (tehdy ještě konaném v Mariánských Lázních). O dva roky později je ve Zlíně poprvé pořádán Filmový festival pracujících (FFP), zprvu vnímaný vzdor snahám organizátorů jako jakási paralela k festivalu

---

¹²⁸ Thomas Elsaesser, *Film Festival Networks...*, s. 84.

¹²⁹ Petr Chowaniec, *Protektorátní přehlídka Filmové žně. Vznik festivalu jako nové formy propagace domácího filmu na základech výstav, cen a filmových týdnů*. Brno: Ústav filmu a audiovizuální kultury, FF MU 2007 (diplomová práce), s. 111.

v Karlových Varech. FFP měl navázat na válečné Filmové žně, čímž se kruh uzavřel. Tato přehlídka se časem rozrostla do desítek českých i slovenských měst a pravidelně se pořádala až do roku 1990.

Poslední již ukončenou přehlídkou, která výrazně zasáhla do vývoje československého festivalového prostředí a ovlivnila další směřování zhodnocování vývoje tuzemské kinematografie, byl Festival českého a slovenského filmu (FČSF). Jeho zmapování má přitom pro pochopení pohnutého organizačního pozadí Finále Plzeň značný význam, neboť je s ním pevně spjato. První, nechvalně proslulý ročník proběhl v roce 1959 v Banské Bystrici a poté se festival konal každý rok v jiném českém nebo slovenském městě. Již ten druhý v roce 1960 byl přitom pořádán v Plzni. Roku 1963 se koná pátý ročník festivalu v Ústí nad Labem a poté je přehlídka zrušena. Až do založení Finále pak v Československu, jehož rok je přitom bohatý na nespočet filmových festivalů velice pestrého tematického i národnostního zacílení, chybí ucelená přehlídka domácí kinematografie. Finále se k odkazu někdejšího Festivalu českého a slovenského filmu nepochybně hlásilo a rovněž v očích veřejnosti byl nový plzeňský festival vnímán jako pokračování zaniklé přehlídky; důkazem budiž číslování ve Filmovém přehledu, který první Finále vnímá jako oživení tradice a přiřkl mu ročníkové číslo 6, ačkoliv samozřejmě nešlo o vzkříšení FČSF, ale nový, samostatný festival se svěžím uvažováním a progresivními cíli.

Situace se ještě více komplikuje s vynuceným ukončením Finále a návaznou přehlídkou, která, jak jsme si již řekli, se nedokázala zcela odpoutat od finálovské identity a odkazovala na něj podobně, jako někteří vnímali Finále coby přímého pokračovatele FČSF. První ročník Celostátního festivalu českých a slovenských filmů 1971 je tedy v některých pramenech uváděn jako ročník čtvrtý atd., čímž zcela došlo k potlačení identity Finále a zastření jeho někdejší samotné existence. Tato přehlídka sice po dalších třech letech zaniká (celkem tedy v Plzni probíhal nějaký filmový festival šest let po sobě), ale promptně se transformuje zpět do Festivalu českého a slovenského filmu včetně putovního charakteru akce. Filmový přehled pak prvnímu ročníku této znovuoživené přehlídky, pořádanému roku 1974 v Nitře, přisoudil číslo 12; navázal tedy na tradici původního FČSF a do festivalové chronologie zcela vstřebal Finále i jeho umírněného normalizačního pohrobka. Podobně jako FFP i tato staronová přehlídka národní kinematografie nabrala druhý dech a konala se pravidelně každý rok v jiném

československém městě až do roku 1989, aniž by se kdy vrátila do Plzně. Až teprve se změnou politických poměrů v zemi a zánikem FČSF se do západočeského města filmová kultura slavnostně vrací, tentokrát v podobě zmrtvýchvstalého Finále.

Ročník	Místo konání	Rok	Poznámka
1.	Banská Bystrica	1959	
2.	Plzeň	1960	
3.	Ostrava	1961	
4.	Košice	1962	
5.	Ústí nad Labem	1963	
6.	Plzeň	1968	Finále
7.	Plzeň	1969	Finále
8.	Plzeň	1970	Finále
9.	Plzeň	1971	CFČSF
10.	Plzeň	1972	CFČSF
11.	Plzeň	1973	CFČSF
12.	Nitra	1974	
13.	Praha	1975	
14.	Brno	1976	
15.	Bratislava	1977	
16.	České Budějovice	1978	
17.	Hradec Králové	1979	
18.	Košice	1980	
19.	Kladno	1981	
20.	Ústí nad Labem	1982	
21.	Ostrava	1983	
22.	Banská Bystrica	1984	
23.	Praha	1985	
24.	Mariánské Lázně	1986	
25.	Bratislava	1987	
26.	Brno	1988	
27.	Mladá Boleslav	1989	

tab.1: Přehled všech ročníků FČSF podle Filmového přehledu

Mezinárodní filmový festival Karlovy Vary

Karlovarský festival je nejstarší a nejvýznamnější přehlídkou filmu u nás. Založen byl v roce 1946 a prvních pět ročníků si odbyl v Mariánských Lázních, než se nastalo přestěhoval do Karlových Varů. Od roku 1948 festival udílí svoji tradiční cenu Křišťálový globus a v roce 1956 udělila Mezinárodní federace asociací filmových producentů (FIAPF) festivalu status kategorie A. Nebylo však žádoucí mít ve východním bloku dva takové festivaly, MFF Karlovy Vary se proto od roku 1959 nuceně střídal ob rok s MFF v Moskvě, který si uzmul liché ročníky. FIAPF navíc festivalu obnovila statut kategorie A.¹³⁰ Teprve v roce 1994 se festival pod novým vedením dokázal vrátit ke své někdejší slávě. Získal zpět svůj statut A, dokázal se vymanit ze střídání se s Moskvou a stal se nejprestižnějším filmovým festivalem ve střední a východní Evropě.

Prezidentem festivalu je od té doby Jiří Bartoška. Festival se koná každý rok na počátku letních prázdnin, v roce 2019 proběhl již 54. ročník. Filmy mohou soutěžit ve třech sekcích, uděleny bývají i ceny za režii, herecké výkony a mimořádný umělecký přínos světové kinematografii, dále různé zvláštní ceny a uznání porot, cena prezidenta či divácká cena. Součástí programu je i nespočet nesoutěžních sekcí. Samozřejmostí je bohatý doprovodný program.

Během 54. ročníku bylo uvedeno celkem 177 filmů, z toho 156 hraných a 29 dokumentárních; 34 snímků přitom bylo uvedeno ve světové premiéře. Celkem se festivalu zúčastnilo 12 521 akreditovaných návštěvníků a bylo prodáno bezmála 140 tisíc vstupenek.¹³¹

---

¹³⁰ Jindřiška Bláhová, Národní, mezinárodní, globální. Proměny rolí filmového festivalu v Mariánských Lázních / Karlových Varech, 1946 až 1959. In: Pavel Skopal (ed.), *Naplánovaná kinematografie: Český filmový průmysl 1945 až 1960*. Praha: Academia 2012, s. 302–305.

¹³¹ Závěrečné statistiky 54. MFF Karlovy Vary. *KVIFF*. Dostupný na WWW: <<https://www.kviff.com/cs/novinky/3165-zaverecne-statistiky-54-mff-karlovy-vary>> [vyšlo 6. 7. 2019; cit. 9. 7. 2019].

Brněnská 16

Brněnská 16 je mezinárodní festival krátkého filmu, jeden z nejstarších svého druhu na světě. Bez jediného přerušení se koná každý říjen již od roku 1960, v roce 2018 se tak přehlídka konala po devětapadesáté. Na festivalu jsou uváděny krátké filmy různých druhů a žánrů – profesionální, amatérské, studentské, hrané, animované i experimentální. Název festivalu je odvozen od 16mm filmového pásu, který byl v minulosti hojně vyhledáván amatéry a nadšenci do filmové tvorby pro jejich první krátkometrážní počiny. Od pátého ročníku je festival mezinárodní.¹³²

Ředitelem festivalu je v současné době Milan Šimánek. Přihlášené filmy hodnotí a oceňuje hlavní a studentská porota a také diváci. Vedle prestižní soutěže na festivalu probíhá i pestrý doprovodný program nabízející kromě nesoutěžních filmů a retrospektiv také výstavy, diskuze či workshopy. Během 59. ročníku se promítalo přes 110 filmů, z toho 41 z nich bylo soutěžních.¹³³

---

¹³² Emil Pražan a kol., *Kronika českého amatérského filmu: 70 let ČKK*. Praha: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu 2005, s. 134.

¹³³ Závěrečná tisková zpráva k 59. ročníku Brněnské 16 ze 13. 10. 2018. Dostupný na WWW: <<https://www.brno16.cz/pages/press>> [cit. 9. 7. 2019].

Zlín Film Festival – Mezinárodní festival pro děti a mládež

Zlínský filmový festival je nejstarší a největší akcí svého druhu na světě. Koná se pravidelně na přelomu května a června již od roku 1961, v roce 2019 tak proběhl 59. ročník. Festival byl založen v duchu filmové tradice města, kromě Baťových kinematografických aktivit pak především významného zastoupení animované a dětské tvorby, s kterou je moravská metropole neodmyslitelně spjata. Zároveň se festival hlásil k odkazu válečných Filmových žní.

Současným prezidentem je Čestmír Vančura. Festivalová dramaturgie je zaměřena na hrané a animované filmy pro děti, díky pestré nabídce je však program cílený na všechny věkové kategorie. Filmy jsou oceňovány v šesti soutěžních sekcích a nechybí bohatý doprovodný a industry program. Nabídka zahrnuje akce pro děti, ale i workshopy, pitchingová fóra a výstavy. Již tradiční je Salon filmových klapků, tvůrčí projekt, během kterého jsou osloveni přední výtvarníci, aby umělecky zpracovali obyčejnou dřevěnou klapku. Jejich osobitá díla jsou na festivalu vystavena a následně se draží, výdělek pak putuje na podporu začínajících tvůrců a studentských filmařů.

Na 58. ročník zavítalo zhruba 2 600 akreditovaných hostů a více než 40 tisíc diváků. Celkem na festival podle odhadu pořadatelů přišlo 125 tisíc návštěvníků. Promítalo se 300 filmů z 55 zemí světa, z toho dvě třetiny v premiérovém uvedení.¹³⁴

---

¹³⁴ Pořadatelé 58. Zlín Film Festivalu oznámili vítězné filmy. Tisková zpráva 1. 6. 2018. Dostupný na WWW: <<https://www.zlinfest.cz/24849-tiskove-zpravy>> [cit. 11. 7. 2019].

Letní filmová škola

Letní filmovou školu pořádá od roku 1964 Asociace českých filmových klubů (AČFK) jako alternativní přehlídku, jejímž cílem je prohlubovat historické a umělecké souvislosti u svých diváků. Festival se tedy nesoustředí pouze na aktuální tvorbu a kromě samotných projekcí nabízí přednášky a besedy s filmovými tvůrci, historiky i kritiky. Poté, co se pořádala například v Čimelicích, Písku, Trutnově či Jihlavě, se LFŠ v roce 1992 usadila v Uherském Hradišti. AČFK ji začala pořádat coby seminář pro zvané členy filmových klubů, ale původně uzavřená akce se po revoluci rozrostla do komplexní filmové přehlídky a zásadní kulturní akce.

Ředitelkou festivalu je Radana Korená, předsedkyně AČFK. Festival uvádí díla česká i světová, nová i archivní, známá a mainstreamová, jakož i zapomenutá nebo alternativní. Součástí bohatého a vyváženého programu je kromě velkého množství filmů z celého světa i doprovodný, odborný a nově též industry program, který je otevřený široké veřejnosti. Během festivalu předává AČFK své výroční ceny.

V roce 2018 bylo na 44. ročníku festivalu uvedeno 235 filmů, 62 položek odborného programu, 19 koncertů, 7 divadelních představení a 7 výstav. Do Uherského Hradiště zamířilo 5 100 akreditovaných návštěvníků, dalších 5 100 vstupenek se prodalo v rámci balíčků.¹³⁵

---

¹³⁵ 44. Letní filmová škola je za námi. *Festival Letní filmová škola Uherské Hradiště*. Dostupný na WWW: <<https://lfs.cz/44-letni-filmova-skola-je-za-nami/>> [cit. 9. 7. 2019].

Academia Film Olomouc

Academia Film Olomouc je mezinárodním festivalem populárně-vědeckých filmů, který se soustředí na snímky vzdělávací a dokumentární z širokého spektra vědeckých disciplín. Pořádá jej Univerzita Palackého v Olomouci od roku 1966 každý rok v dubnu, v roce 2019 se tedy uskutečnil 54. ročník. Původně uzavřená přehlídka se časem proměnila v jednu z největších akcí vzdělávacího charakteru v Evropě. Kromě samotných projekcí jsou neodmyslitelnou součástí diskuze, přednášky a panelové debaty s přizvanými hosty z řad vědecké obce i filmových profesionálů. Posláním AFO je propojovat tyto dvě skupiny, podněcovat vznik dalších filmů, prezentovat široké veřejnosti vědu a výzkum a vést publikum ke kritickému smýšlení.¹³⁶

Ředitelem festivalu je Jakub Ráliš. Dramaturgie je velmi otevřená a umožňuje přihlásit se dílům jakéhokoliv žánru, tématu, audiovizuální formy a obsahu. V Olomouci tak soutěží celovečerní i krátké filmy, jakož i televizní a internetová tvorba. Na festivalu udílejí celkem čtyři ceny odborná a studentská porota, o páté ceně rozhodují sami diváci. Dále jsou předávány čtyři statutární ceny, například za popularizaci vědy. Program obsahuje i nesoutěžní, tzv. programové sekce, které se zabývají konkrétními aktuálními společenskými či vědeckými tématy. Doprovodný program se soustředí na výstavy, workshopy a další podobné akce, významný je i program hudební, který do Olomouce přivádí české i světové interprety alternativní hudby a snaží se o propojení hudby a vědy. Nechybí industry program, AFO se pak pomocí ozvěn a návazných projekcí snaží stát akcí, která je plnohodnotnou součástí celoročního kulturního dění ve městě.¹³⁷

Na 53. ročník v roce 2018 zavítal rekordní počet 7 105 diváků včetně 500 českých a zahraničních hostů.¹³⁸

---

¹³⁶ O festivalu. Dostupný na WWW: <<https://afo.cz/o-festivalu/>> [cit. 11. 7. 2019].

¹³⁷ Dramaturgie. Dostupný na WWW: <<https://afo.cz/dramaturgie/>> [cit. 11. 7. 2019].

¹³⁸ Rost'a Novák: #AFO53 se stalo živoucím manifestem ochrany Země a oceánů. Navštívilo ho 7105 diváků. AFO. Dostupný na WWW: <<https://afo.cz/afo53-se-stalo-zivoucim-manifestem-ochrany-zeme-a-oceanu-navstivilo-ho-7-105-divaku/>> [vyšlo 30. 4. 2018; cit. 11. 7. 2019].